

፪ኛ ፡ ክፍል ፡ ስለ ፡ በዓላት ።

ልዩ ፡ ልዩ ፡ አገልግሎቶች ፡ ያላቸው ፡ ፪ት ፡ ታላላቅ ፡ በዓላት ፡ አሉ ።

፩ኛ ፡ በራማዳን ፡ መጨረሻ ፡ የጾም ፡ መፍቻ ፡ «ኢ.ዱ.ል.ፊ.ጥር. ፡ የተባለው ፡ በዓል ፡ ነው ።

የራማዳን ፡ በዓል ፤ ወይም ፡ አነስተኛው ፡ በዓል ፤ ወይም ፡ ምጽዋት ፡ ማቅረቢያ ፡ በዓል ፡ ይባላል ። የሚከበርበትም ፡ ቀን ፡ በ«ሻዋል» ፡ ወር ፡ መጀመሪያ ፡ ቀን ፡ ላይ ፡ ነው ።

፪ኛ) ፡ ፪ኛው ፡ በዓል ፡ በብዕዳት ፡ ማድረሻ ፡ ጊዜ ፡ በ«ዱል ፡ ሐጅ» ፡ በ፲ኛው ፡ ቀን የሚከበር ፡ በዓል ፡ ነው ። በዚያም ፡ ቀን ፡ ሚና ፡ ሸለቆ ፡ ላይ ፡ እንስሳት ፡ ይሠዋሉ ፤ እሱም ፡ ይስሐቅ ፡ ሳይሆን ፡ እስማኤል ፡ በአብርሃም ፡ እጅ ፡ ለመሥዋዕትነት ፡ የቀረበበት ፡ መታሰቢያ ፡ በዓል ፡ ቀን ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ስሙም ፡ «ኢ.ዱ.ል ፡ ዓድሀ» ፡ የመሥዋዕት ፡ ማቅረቢያ ፡ ዕለት ፡ ወይም ፡ «ኢ.ዱ.ል ፡ ቃድር» ፡ ይባላል ፡ ትርጓሜውም ፡ ታላቁ ፡ በዓል ፡ ማለት ፡ ነው ። በእነዚህ ፡ በዓላት ፡ የሚደረሱት ፡ ጸሎታትም ፡ ስብከቱ ፡ ከ፪ ፡ ራካቶች ፡ በኋላ ፡ ከመደረጉ ፡ በቀር ፡ ዓርብ ፡ ዓርብ ፡ እንደሚደረሰው ፡ ጸሎት ፡ ነው ። በበዓሉ ፡ መጀመሪያ ፡ ቀን ፡ ጧት ፡ መደረስ ፡ አለባቸው ። እነዚህ ፡ በዓላትም ፡ ከ፫ት ፡ እስከ ፡ ፭ ቀናት ፡ ድረስ ፡ ይከበራሉ ። አንድ ፡ «ታራዊኸ» ፡ የተባለ ፡ ሌላ ፡ ዓይነት ፡ ጸሎት ፡ አለ ፤ ፳ ራካቶች ፡ የያዘ ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ በእየአንዳንዱ ፡ ፬ ራካቶች ፡ መጨረሻ ፡ ላይ ፡ ለማረፍ ፡ ትችላለህ ። እነዚህ ፡ አሰልፎ ፡ የሆኑ ፡ የተለዩ ፡ ጸሎታት ፡ በራማዳን ፡ ወር ፡ ሌሊት ፡ በተወሰነው ፡ በአምስቱ ፡ ሰዓታት ፡ ጸሎት ፡ ውስጥ ፡ የሚደረሱ ፡ ናቸው ። ሻዎች ፡ አይደግግቸውም ፤ በጣም ፡ ካሰበበት ፡ ሰው ፡ በቀር ፡ ከቶ ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ የሚያደርስ ፡ ለመሆኑ ፡ እጠራጠራለሁ ። አንድ ፡ ሌላ ፡ ዓይነት ፡ ጸሎትም ፡ አለ። እሱም ፡ የፍርታት ፡ ጸሎት ፡ «ሳላቱል ፡ ካውፍ» ፡ ይባላል ። የሚደገመውም ፡ በጦርነት ፡ ሰዓት ፡ ጠላት ፡ በቀረበት ፡ ጊዜ ነው ። ከእስላም ፡ የጦር ፡ ሠራዊት ፡ ገሚሱ ፡ አስቀድሞ ፡ ይጸልያል ፤ ገሚሱም ፡ ቀጥሎ ፡ ይጸልያል ፤ ይህ ፡ የሚገባ ፡ ጥንቃቄ ፡ ነው ። አንድ ፡ ሌላ ፡ ዓይነት ፡ ጸሎትም ፡ «ሳላቱል ፡ ካሱፊኒ» ፡ የተባለ ፡ የፀሐይና ፡ የጨረቃ ፡ መጋረድ ፡ ጸሎት ፡ አለ ። ይህ ፡ ጸሎት ፡ የሚደረሰው ፡ ፀሐይ ፡ ወይም ፡ ጨረቃ ፡ በተጋረዱ ፡ ጊዜ ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ የፀሐይና ፡ የጨረቃ ፡ መጋረድ ፡ (ኢከሊፕስ) ፡ ሲሆን ፡ በመስጊድ ፡ ውስጥ ፡ ይደረሳል ። ጭለማው ፡ ፈገግ ፡ ማለትን ፡ እስኪጀምር ፡ ድረስ ፡ ፪ት ፡ ራካቶች ፡ ይደረሳሉ ፤ ከቀርባንም ፡ ውስጥ አንድ ፡ ትልቅ ፡ ክፍል ፡ በቃል ፡ ይደገማል። ጨረቃም ፡ በጨለማች ፡ ጊዜ ፡ ከቤትህ ፡ ውስጥ ፡ እንዳለህ ፡ ለመጸለይ ፡ ትችላለህ ። አንድ ፡ ሌላ ፡ ዓይነት ፡ ጸሎትም ፡ በድርቅ ፡ ዘመን የሚደርስ ፡ አለ ፤ ስሙም ፡ እስቲከካ ፡ ይባላል ። ስለ ፡ ዝናም ፡ የሚጸለይ ፡ ጸሎት ፡ ማለት ነው ። ይጸማሉ ፡ መሥዋዕትን ፡ ይሠዋሉ ፤ ትሰብስበውም ፡ ከቤት ፡ ውስጥ ፡ ይጸልያሉ ። በዚህ ፡ ጊዜም ፡ ከእስላሞች ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ማንም ፡ መቀላቀል ፡ አይገባውም ። በጸሎት ፡ ጊዜ ፡ የሚመራው ፡ ሰው ፡ ልብሱን ፡ ገልብጦ ፡ ያለብሳል ። ይህ ፡ የጊዜን ፡ መለወጥ ፡ ስለ ፡ መፈለጋቸው ፡ የሚያሳዩበት ፡ ምልክት ፡ ነው ። አንዳንዶችም ፡ አሮጌ ፡ ልብስ ፡ ለብሰውና ፡ ራሳቸውን ፡ ደፍተው ፤ ተገብተው ፡ ትሁታን ፡ ሆነው ፡ ይታያሉ ።

ስለ ፡ መቃብር ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ አረጋገጥ ።

አንድ ፡ ሰው ፡ ለሞት ፡ ሲያጣጥር ፡ ሳለ ፡ እግሮቹን ፡ ወደ ፡ ቁብላ ፡ ትይዩ ፡ አድርገው ፡ በጀርባው ፡ ወይም ፡ በቀኝ ፡ ጎን ፡ ያጋድሙታል ። ከዚህም ፡ በኋላ ፡ «ሌላ ፡ አምላክ ፡ የለም» ፡ ያሰኙታል ። የሻግቹ ፡ ሰው ፡ የመጨረሻ ፡ ቃል ፡ ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንድነት ፡ መናዘዝ ፡ ነው ። ከሞተም ፡ በኋላ ፡ ሬሳው ፡ ይታጠብና ፡ ተሸፍኖ ፡ በቃሬዛ ፡ ላይ ፡ አድርገው ፡ ያለቅሱለታል ። በአቅራቢያው ፡ የሚገኙ ፡ ሁሉ ፡ ሬሳው ፡ ካለበት ፡ ስፍራ ፡ ይሰበሰቡ ፡ ዘንድ ፡ አያስፈልግም ። በሞተበት ፡ ቤት ፡ አጥር ፡ ግቢ ፡ ወይም ፡ በመቃብሩ ፡ በታ ፡ ላይ ፡ ይጸልያሉ ። ሬሳውንም ፡ ባልተስተካከለ ፡ ተራ ፡ ቀጥር

በ፫ት ፡ ወይም ፡ በ፮ት ፡ ያጋድሙታል ። የጸሎት ፡ መሪውም ፡ በሬሣው ፡ አጠገብ ፡ በልቡ ፡ ትይዩ ፡ ይቆማል ። ሁሉም ፡ የሐዘን ፡ መግለጫ ፡ ጸሎትን ፡ ይጻፋል ። ፪ት ፡ ጊዜ ፡ እግ ዚአብሔር ፡ ታላቅ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ስለ ፡ ሙሐመድም ፡ የምልጃ ፡ ጸሎት ፡ ያደርሳሉ ። ፫ ፫ም ፡ እግዚአብሔር ፡ ታላቅ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ስለ ፡ ሞተው ፡ ሰው ፡ ይ ጻፋሉ ።

፬ኛም ፡ እግዚአብሔር ፡ ታላቅ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ሰላምንም ፡ በስተቀኝና ፡ በስተግራ ፡ ላሉት ፡ ይሰጣሉ ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ሁሉም ፡ ቁጭ ፡ ይሉና ፡ ስለ ፡ ሞተው ፡ ሰው ፡ በጸጥታ ፡ ጸሎት ፡ ህሊና ፡ ያደርሳሉ ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ በፊልጉ ፡ ትተውት ፡ መሄድ ፡ ይችላሉ ። ሬሣውም ፡ በመቃብር ፡ መደብ ፡ ውስጥ ፡ ይጋደማል ። ሰዎቹም ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ፋቲሐን ይደግማሉ ። ፪ ኛ ውንም ፡ ፋቲሐ ፡ ሲያደርሱ ፡ ሙንካርና ፡ ናኪር ፡ የተባሉት ፡ መላእክት ፡ ሃይማኖቱ ፡ ምን ፡ እንደነበረ ፡ ማቹን ፡ ይመረምራሉ ፡ ማለትን ፡ ያምናሉ ። አንድ ፡ ሕመምተኛ ፡ ሰው ፡ ቁጭ ፡ እንዳለ ፡ ወይም ፡ ተጋድሞ ፡ እግሮቹን ፡ በቂባላ ፡ ትይዩ አድርጎ ፡ መጸለይ ፡ ይችላል ። በሽታውም ፡ የአጭር ፡ ጊዜ ፡ እንደሆነ ፡ በታመመበት ፡ ጊዜ ፡ ሳያደርስ ፡ የቀረውን ፡ ጸሎት ፡ መበዠት ፡ አለበት ። ደህናም ፡ በነበረ ፡ ጊዜ ፡ እንዳይጻፈይ ፡ የተከለከለበት ፡ ምክንያት ፡ ቢኖርና ፡ እንደዚሁም ፡ ሲጻፈይ ፡ ሳለ ፡ ፪ት ፡ ስሕተቶችን ፡ አድርጎ ፡ የተገኘ ፡ እንደሆነ ፡ ፪ት ፡ ጊዜ ፡ ከመሬት ፡ ላይ ፡ ይደፋል ። ይህም ፡ ስለ ፡ ይቅርታ ፡ ማግኘት ፡ መደፋት ፡ ይባላል ። አንድ ፡ ሰው ፡ ኃጢአትን ፡ የሠራ ፡ እንደሆነ ፡ የታዘዘውን ፡ ጽዳት ፡ ያደርግና ፡ ከቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ ፪ኛውን ፡ ከላም ፡ ምዕራፍ ፡ የተለዩ ፡ ቀጥሮችን ፡ ይቅርታ ፡ ስለ ፡ ማግኘት ፡ ፪ ፡ ራካቶች ፡ በመደገም ፡ ይጻፋል ። አንዳች ፡ ነገርም ፡ የጠፋ ፡ እንደሆነ ፡ እንደዚሁ ፡ የሚደገሙ ፡ ፪ ፡ ራካቶች ፡ አሉ ። የጠፋትን ፡ ነገሮች ፡ እንደገና ፡ ለማግኘትና ፡ ስለ ፡ አንድ ፡ ነገርም ፡ ምክርንና ፡ መመራትን ፡ ብትፈልጉ ፡ የምትደግግቸው ፡ ፪ ፡ ራካቶች ፡ አሉ ። ፪ ፡ ራካቶች ፡ ከደግግቸው ፡ በኋላ ፡ ፯ ፡ ጊዜ ፡ ደጋግሞ ፡ በመደገምና ፡ የተሻለ ፡ ሐሳብ ፡ በተገለጸላችሁ ፡ መጠን ፡ መከተል ፡ ነው ። ይህም ፡ «ኢስቲካሪ» ፡ ይባላል ። ስለ ፡ ምስጋናም ፡ የሚደገሙ ፡ ፪ ፡ ራካቶች ፡ አሉ ። በዚህ ጊዜም ፡ ከቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ የተመረጡ ፡ ቀጥሮች ፡ ከተነበቡ ፡ በኋላ ፡ እግዚአብሔርን ፡ አመስግኑት ፡ ትላላችሁ ። ፲፭ ጊዜ ፡ ደጋግሞ ፡ ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንድነትና ፡ ስለ ፡ ታክቢርም ፡ ይባላል ። በየጊዜው ፡ በሚደረሰው ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ጸሎት ፡ አነስተኛ ፡ ልዩነትና ፡ መለዋወጥ ፡ መኖሩን ፡ ብቻ ፡ ማስተዋል ፡ ነው ። የጸሎቱም ፡ የብዛት ፡ አኳኋን ፡ ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ገናናነትና ፡ በስጋደትም ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ጸላዩ ፡ አቀማመጥ ፡ ማወቅ ፡ ነው ። ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ያላቸው ፡ ሐሳብ ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ በቂ ፡ ሆኖ ፡ ባይገኝ ፡ ጸሎት ፡ በሚያደርሱበት ፡ ጊዜና ፡ ወደ ፡ እግዚአብሔርም ፡ በሚቀርቡበት ፡ ጊዜ ፡ እስላሞችን ፡ የሚመለከት ፡ ቢኖር ፡ እስላሞች ፡ በጣም ፡ ጥንቁቆች ፡ ናቸው ። ነገር ፡ ግን ፡ የጸሎቱን ፡ ባሕርይ ፡ ወደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ማቅረባቸው ፡ ገናና ፡ ስጦታዎችና ፡ ሥልጣኑም ፡ ሐሳባቸውን ፡ የገዛ ፡ ነው ። ይበልጡንም ፡ ሌሎችን ፡ መለኮታውያን ፡ ስጦታዎችን ፡ በማስቀረት ፡ ነው ። ይህም ፡ በአድራጎታቸው ፡ ሁሉ ፡ ግልጽ ፡ ሆኖ ፡ ይታያል ።

፫ኛ ፡ ክፍል ፡ ስለ ፡ ምጽዋት ።

ይህ ፡ የእስልምና ፡ ፪ኛው ፡ ክፍል ፡ ሃይማኖታዊ ፡ አገልግሎት ፡ ነው ። ዘክ ፡ የግዴታ ፡ ተግባር ፡ ነው ። ዘክ ፡ የተባለው ፡ ቃልም ፡ ፪ት ፡ ትርጓሜ ፡ አለው ፤ ማብዛትና ፡ ማጥራት ፡ ማለት ፡ ነው ። ምጽዋትን ፡ በመስጠት ፡ ንብረታችሁን ፡ ታብረክቱና ፡ ታጠፍማላችሁ ። ይህ ፡ የርዓራኔ ፡ ሥራም ፡ ብዙውን ፡ ጊዜ ፡ በቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ ከጸሎት ፡ ጋር ፡ ተጣምሮ ፡ ይገለጻል ። እንደዚህ ፡ ያሉትም ፡ ምጽዋቶች ፡ የሚመጸውቱት ፡ ለድሆች ፡ ለተቀደሱ ፡ ጦርነት ፤ እስልምናን ፡ ለማስፋፋትና ፡ ለመስበክም ፡ ነው ። በፈቃድ ፡ የሚሰጡ ፡ ምጽዋቶች ፡ «ሰደቃ» ፡ ይባላሉ ። ይህንን ፡ መለያ ፡ በአእምሮ ፡ መጠበቅና ፡ ማቆየት ፡ ይገባል ። ዘክ ፡ የተባለው ፡

የንብረታችሁ ፡ ዓሥራት ፡ ማለት ፡ ነው ። ምጽዋትን ፡ የሚያቀርብ ፡ ሰው ፡ ባለ ፡ ትክክለኛ አእምሮ ፤ አካለ ፡ መጠን ፡ ያደረሰ ፤ እስላምና ፡ ነፃ ፡ ሰው ፡ መሆን ፡ ይገባዋል ። ንብረትን ከጨበጣችሁ ፡ በኋላ ፡ ከዓሥር ፡ አንዱን ፡ ለአንድ ፡ ዓመት ፡ ሙሉ ፡ ትክክላላችሁ ። ዓሥራት ፡ የሚከፈልበትም ፡ ንብረት ፡ «ኒሳቡ» ፡ ይባላል ። ነገር ፡ ግን ፡ ንብረት ፡ ካልጨበጣችሁ ፡ ዓሥራትን ፡ ከመክፈል ፡ ነፃ ፡ ናችሁ ። ይህንንም ፡ ከመንግሥት ፡ ቀዋሚ ፡ ገቢ ፡ ግብር ፡ ጋር ፡ ማስተያየት ፡ ነው ። ዝርዝርን ፡ በመስጠት ፡ አላደክማችሁም ። የግዴታ ፡ ምጽዋት ፡ የሚሰጥበት ፡ ጊዜ ፡ በራማዳን ፡ ወር ፡ ጾም ፡ መጨረሻ ፡ በዓል ፡ ቀን ፡ ነው ። ምጽዋቱም ፡ «ዲዱልፊጥር» ፡ ይባላል ። ምጽዋቱ ፡ ለ፩ ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፡ የሚሆን ነው ። አንድ ፡ እስላም ፡ በዓሉን ፡ ለማክበር ፡ ወደ ፡ መስጊድ ፡ ከመሔዱ ፡ በፊት ፡ አስቀድሞ ፡ ለድሆች ፡ ድርሻቸውን ፡ መስጠት ፡ ይገባዋል ። እዚህ ፡ ላይ ፡ ሊፈጸሙ ፡ የሚገባቸው ፡ ፭ ፡ ነገሮች ፡ አሉ ። እነሱም ፤

- ፩ኛ ፡ የግዴታ ፡ ዓሥራትን ፡ ለመስጠት ፡ ማሰብ ፡ ይገባል ።
- ፪ኛ ፡ ዓመቱን ፡ ሙሉ ፡ የንብረቱ ፡ ባለቤት ፡ ለመሆን ህ ፡ ማረጋገጥ ፡ ይገባል ።
- ፫ኛ ፡ የምጽዋቱን ፡ ዓይነት ፡ ልትለዋውጥ ፡ አይገባም ፤ ምንም ፡ ዋጋው ፡ ተለዋዋጭ ፡ ቢሆን ፡ ቅሉ ፡ በመጀመሪያው ፡ ልትመጸውተው ፡ ያሰብኸውን ፡ መስጠት ፡ ይገባል ።

፬ኛ ፡ የምትመጸውተውንም ፡ ንብረትህ ፡ ባለበት ፡ ስፍራ ፡ ላይ ፡ ማቅረብ ፡ ይገባል ። ምክንያቱም ፡ በማንንዝ ፡ ብዛት ፡ ይበላሹ ፡ ዘንድ ፡ ስለማይገባ ፡ ነው ።

፭ኛ ፡ እንደዚህ ፡ ያለው ፡ ምጽዋትም ፡ ይሰጣቸው ፡ ዘንድ ፡ ለታሰባቸው ፡ ሰዎች መስጠት ፡ ያስፈልጋል ። ተመጽዋቾቹም ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ እንደተመለከተው ፡ በ፰ ፡ ደረጃዎች ፡ ይመደባሉ ። እነሱም ፤

- ሀ) ለማናቸውም ፡ (ፋካሪ) ፡ ፍጹም ፡ ለማኝ ፡ ለሆነ ፤
- ለ) ለማናቸውም ፡ ምስኪን ፡ ለአስፈላጊው ፡ ሁሉ ፡ ምንም ፡ የሌለው ፡ ሰው ፤
- ሐ) ምጽዋቶቹን ፡ ለሚሰበስበውም ፡ ሰው ፡ ደመወዝ ፡ ማግኘት ፡ ይገባዋል ፤
- መ) ለአዲስ ፡ የእስላምን ፡ ሃይማኖት ፡ ለሚቀበል ፡ ሰው ፡ እምነቱን ፡ ለማጽናት ፤
- ሠ) አርነቱን ፡ ለሚገዛ ፡ ባርያ ፤
- ረ) አንድ ፡ ተበዳሪ ፡ በጥፋቱ ፡ ሳይሆን ፡ ዕድል ፡ በማጣቱና ፡ በአጋጣሚ ፡ ለከሰረ ፡ ሰው ፤
- ሰ) በተቀደሰ ፡ ጦርነት ፡ ለተጠመደ ፡ ተዋጊ ፤
- ቀ) ለአንድ ፡ መንገደኛ ፡ ሰው ፡ የሚመጸወቱ ፡ ናቸው ።

ተቀባዩም ፡ ሰጭውን ፡ ማመስገንና ፡ ስለ ፡ እሱም ፡ መጸለይ ፡ ይገባዋል ። የተሰጠውም ፡ ለደግነት ፡ የተደረገለት ፡ መሆኑን ፡ መገንዘብ ፡ ይገባዋል ። ከታዘዘውም ፡ በላይ ፡ ጨምሮ ፡ እንዲሰጠው ፡ መለመን ፡ አይገባውም ። ሰጭው ፡ ከሚቸርለትም ፡ በላይ ፡ ጨምሮ ፡ ይሰጠው ፡ ዘንድ ፡ መለመን ፡ የማይገባው ፡ ነው ። ተመጽዋቾቹም ፡ እስላም ፡ ብቻ ፡ ይሆን ፡ ዘንድ ፡ አይገባም ። ዘክ ፡ የተባለው ፡ ስጦታ ፡ የግዴታ ፡ ተግባር ፡ መሆኑን ፡ አለመዘንጋት ፡ ነው ። ሙሐመድም ፡ አሥራትን ፡ ለመሰብሰብ ፡ ሹማምንትን ፡ በየቦታው ፡ ይሰድዳቸው ፡ ነበር ። እነዚህ ፡ ምጽዋቶችም ፡ በእስላሞች ፡ ዘንድ ፡ በጣም ፡ የላቁና ፡ የከበሩ ፡ ናቸው ።

፱ኛ ፡ ክፍል ፤ ስለ ፡ ጾም ።

ጾም ፡ ፫ኛው ፡ ሃይማኖታዊ ፡ አገልግሎት ፡ ነው ። በእስላም ፡ ላይ ፡ የሚያስፈልግ ፡ አንድ ፡ ጾም ፡ አለ ፤ እሱም ፡ የራማዳን ፡ ወር ፡ ጾም ፡ ነው ። በዓረቢኛ ፡ ጾም ፡ ማለት ፡ «ሳውሙ» ፡ ይባላል ። መጾም ፡ ማለትም ፡ ከሥርቀት ፡ ፀሐይ ፡ እስከ ፡ ዕርብተ ፡ ፀሐይ ፡ ድረስ ፡ ምንም ፡ አለመብላትና ፡ አለመጠጣት ፡ ነው ። በዚህ ፡ ጾም ፡ ጊዜ ፡ በቀን ፡ ሲጃራን ፡ ማጤስ ፡ ወይም ፡

ሱረትን ፣ መሳብ ፣ አበባዎችንም ፣ ማሸተትና ፣ ገላንም ፣ መታጠብ ፣ አይገባም ፣ ይላሉ ። ሌሎችም ፣ ጾሞች ፣ አሉ ። እነሱም ፤

- ፩ኛ ፣ ቸላ ፣ ለተባለው ፣ ጾም ፣ በመጾም ፣ መክፈል ፤
- ፪ኛ ፣ ኃጢአትን ፣ ለማስተወረድ ፤
- ፫ኛ ፣ ስለትን ፣ ለመፈጸም ፤
- ፬ኛ ፣ ዋጋን ፣ ለማከማቸት ፣ ፈቃደኛ ፣ በመሆን ፣ የሚጸሙት ፣ ናቸው ፤

ከራማዳን ፣ ጾም ፣ በቀር ፣ ሌላው ፣ ማናቸውም ፣ ጾም ፣ የማያሳስበን ፣ ስለመሆኑ ፣ በ ፣ 'ላም' ፣ ምዕራፍ ፣ ተመልክቷል ፣ ቀጥር ፣ ፩፻፸፱ ፣ ተመልክት ፣ ከሮድዌል ፣ ገጽ ፣ ፫፻፶፯ ፣ ጋር ፣ አስተያይ ። ራማዳን ፣ በእስላሞች ፣ ዓመት ፣ ውስጥ ፣ ዓሥረኛው ፣ ወር ፣ ነው ። በዚህ ፣ ወር ፣ ውስጥ ፣ ቀርጾን ፣ ከሰማይ ፣ ወረደ ፣ ማለትን ፣ ያምናሉ ። ከሕፃናት ፣ ከእብዶች ፣ ከሕሙማን ፣ ከሸማግሌዎች ፣ ከባልቴቶች ፣ ከእርጉዝ ፣ ሴቶችና ፣ ወይም ፣ ከሚያጠቡ ፣ ሴቶች ፣ በቀር ፣ እያንዳንዱ ፣ ሰው ፣ መጾም ፣ አለባት ፣ ሲሉ ፣ ያምናሉ ። ሁለት ፣ ቸሎታ ፣ ያላቸው ፣ እስላሞች ፣ አዲስ ፣ ጨረቃን ፣ አይተናል ፣ ሲሉ ፣ ምስክርነታቸውን ፣ እንደሰጡ ፣ መጾም ፣ ይጀምራሉ ፣ ምህላህን ፣ በማቅረብ ፣ ቀኑን ፣ ሙሉ ፣ አንድ ፣ ነገር ፣ ሳትበላና ፣ ሳትጠጣ ፣ ፩ወር ፣ ሙሉ ፣ ትጸማለህ ። ግዴታ ፣ ሆኖብህ ፣ ጾምህን ፣ የሻርህ ፣ እንደሆን ፣ ግን ፣ ጾም ፣ መግደፍህን ፣ (መሻርህን) ፣ በሌላ ፣ በተመቸህ ፣ ጊዜ ፣ በመጾም ፣ ልትበገረው ፣ ትችላለህ ። በጾም ፣ ወር ፣ በቀን ፣ ውስጥ ፣ አንድ ፣ ነገር ፣ የበላህ ፣ እንደሆነ ፣ ሌሊት ፣ ሌሎች ፣ በሚበሉበትና ፣ በሚጠጡበት ፣ ሰዓት ፣ አንተ ፣ መጾም ፣ ይገባሃል ፣ ሕፃንን ፣ የምታጠባ ፣ ሴትም ፣ ብትሆን ፣ እንኳ ፣ የተገደፈውን ፣ ጾም ፣ ሌላ ፣ ጊዜ ፣ በመጾም ፣ መበገራት ፣ አለባት ። ስለ ፣ ርንፈት ፣ ምክንያት ፣ ምንም ፣ ሐሳብ ፣ ያለው ፣ አይመስልም ፣ አንዳንድ ፣ ክርስቲያን ፣ ወገኖችም ፣ ቸላ ፣ የሚሉት ፣ ምህረት ፣ ከመሥዋዕት ፣ ይሻላል ፣ የሚለውን ፣ ይዘነጉታል ። በሙሐመድም ፣ የግል ፣ አፈጻጸም ፣ አንዳንድ ፣ የተለመዱና ፣ (የተደነገጉ) ፣ ደንቦች ፣ አሉ ፣ እነሱም ፣ ከዚህ ፣ በታች ፣ የተዘረዘሩት ፣ ናቸው ።

- ፩ኛ ፣ የተቻለውን ፣ ያህል ፣ ጎሕ ፣ ሊቀድ ፣ ሲል ፣ መብላት ፤
- ፪ኛ ፣ የተምር ፣ ፍሬዎችንና ፣ ውሀን ፣ ከዕርበተ ፣ ፀሐይ ፣ በኋላ ፣ የምሸትን ፣ ጸሎት ከማድረስ ፣ በፊት ፣ መብላትና ፣ መጠጣት ፤
- ፫ኛ ፣ በጾም ፣ ሰዓታት ፣ ጊዜም ፣ ጥርሶችን ፣ ከመፋቅ ፣ መታገድ ፤
- ፬ኛ ፣ ምጽዋትን ፣ በፈቃድ ፣ መመጽወት ፤
- ፭ኛ ፣ ቀርጾንን ፣ ማንበብ ፣ ናቸው ።

ሙሐመድም ፣ «አንድ ፣ እስላም ፣ የራማዳንን ፣ ወር ፣ ያልጸመ ፣ እንደሆነ ፣ ወይም ፣ የግዴታ ፣ ጸሎትን ፣ የማያደርስና ፣ ስለ ፣ እግዚአብሔርም ፣ አንድነት ፣ የማይናዘዝ ፣ ከሆነ ፣ እሱን ፣ ማረድና ፣ ንብረቱንም ፣ መዝረፍ ፣ ሕገ ፣ ወጥ ፣ እያሰኝም ፣ ሲል ፣ ተናግሮአል። የላሉ። የሚበልጠውንም ፣ ጊዜ ፣ ፈሪታ ፣ እግዚአብሔር ፣ ያላቸው ፣ ሰዎች ፣ ለብቻ ፣ በመሆን ፣ በመስጊድ ፣ ውስጥ ፣ ቀርጾንን ፣ በማንበብ ፣ ያሳልፋሉ ፣ እሱም ፣ ኢትካፍ ፣ ይባላል ። ስለ ፣ ሌሎች ፣ የጾም ፣ ዓይነቶችም ፣ እናገራለሁ ፣ እነሱም ፣ በፈቃደኛነት ፣ የሚፈጸሙ ፣ ናቸው ።

- ፩ኛ ፣ ብዕዓትን ፣ ለማድረስ ፣ ወደ ፣ መካ ፣ በሚኬድበት ፣ ጊዜ ፣ ስለሚፈጸመው ፣ የአየረፋት ፣ ጾም ።
- ፪ኛ ፣ በሙሐረም ፣ ወር ፣ በዓሥረኛው ፣ ቀን ፣ የሚጸመው ፣ ጾም ፣ አሹራ ፣ ይባላል ፣ እሱም ፣ የአይሁድ ፣ የማስተወርያ ፣ በዓል ፣ ነው ፤ ራማዳን ፣ ወር ፣ ከመጾሙ ፣ በፊት ፣ ይጾም ፣ የነበረው ፣ ጾም ፣ ነው ።
- ፫ኛ ፣ የዱልሐጅ ፣ የመጀመሪያዎቹ ፣ ዓሥር ፣ ቀኖች ፣ በብዕዓት ፣ ማድረሻ ፣ ወር ፣ ውስጥ ፣ ናቸው ፣ ወይም ፣ በሌሎቹ ፣ ቅዱሳን ፣ ወሮች ፣ ውስጥ ፣ የሚሆን ፣ ነው ።
- ፬ኛ ፣ ሰኞ ፣ ሐሙስ ፣ ዓርብ ።

ጅኛ ፣ የማናቸውም ፣ ወር ፣ የመጀመሪያዎቹና ፣ የመጨረሻዎቹ ፣ ቀኖች ፣ ይጸማሉ ።
 ብዙ ፣ ሰዎች ፣ ስለ ፣ እነዚህ ፣ የሚያስቡባቸው ፣ ለመሆኑ ፣ እጠራጠራለሁ ። ቢሆንም ፣
 አንዳንድ ፣ ነገሮች ፣ ሰምቻለሁ ፤ በፂቱ ፣ ታላላቅ ፣ በዓላት ፣ ለመጸም ፣ አትችልም ፤
 እዚህ ፣ ላይ ፣ አንድ ፣ ነገር ፣ ልብ ፣ ማድረግ ፣ ይገባሃል ። ዓመት ፣ ምሉ ፣ ከሚፈ
 ጀው ፣ ምግብ ፣ ይልቅ ፣ ይበልጡን ፣ በራማዳን ፣ ወር ፣ ውስጥ ፣ የተሻሻሉ ፣ አያሌ ፣ ምግ
 ቦች ፣ ይፈጃሉ ። በእስላም ፣ ሀገር ፣ ሁሉ ፣ የምግብ ፣ ዋጋ ፣ በጣም ፣ ከፍ ፣ ይላል ፣ ምክን
 ያቱም ፣ የተሻሻለ ፣ ምግብ ፣ በላተኞቹ ፣ ስለሚበዙ ፣ ነው ። ትልልቅ ፣ ሰዎችና ፣ በተለይም ፣
 ተቀጣሪዎች ፣ ጸማቸውን ፣ በሚገባ ፣ ለመጸም ፣ ይችሉ ፣ ዘንድ ፣ ገንዘብ ፣ ይበደራሉ ።

ጅኛ ፣ ክፍል ፣ ስለ ፣ መንፈሳዊ ፣ ሹመት ፣ (አል ፣ ሐጅ) ።

፬ኛው ፣ ክፍል ፣ የእስላም ፣ ሃይማኖታዊ ፣ አገልግሎት ፣ በእስላሞች ፣ ላይ ፣ የተጫ
 ነው ፣ መንፈሳዊ ፣ ሹመት ፣ አል ፣ ሐጅ ፣ የተባለው ፣ ነው ። በከዓባ ፣ ውስጥ ፣ ይሰግዱ ፣
 ዘንድ ፣ ወደ ፣ መካ ፣ ይጓዛሉ ። እያንዳንዱ ፣ እስላምም ፣ በአይወተ ፣ ሥጋ ፣ ሳለ ፣ አንድ ፣
 ጊዜ ፣ ወደ ፣ መካ ፣ መሄድ ፣ ይገባዋል ። ቢቻል ፣ ሴቶችም ፣ እንደ ፣ ወንዶች ፣ መሄድ ፣ ይገ
 ባቸዋል ። ይህ ፣ ደንብ ፣ በቀርዓን ፣ ውስጥ ፣ ታዝዟል ። ከሮድዌል ፣ ገጽ ፣ ፫፻፶፬ ፣ ፫፻፷፭ ፣
 ፬፻፺፭ ፣ እና ፣ ፬፻፹፭ ፣ ተመልከት ፣ ይህ ፣ ደንብ ፣ በአንድ ፣ ልብ ፣ በሁሉም ፣ ዘንድ ፣ የሚጠበ
 ቅና ፣ የሚፈጽም ፣ ቢሆን ፣ ኖሮ ፣ ምን ፣ ይሆን ፣ ነበር ፣ ከዓባ ፣ ባንድ ፣ ባ፬ ፣ ማዕዘን ፣ ቅርጽ ፣
 የተሠራ ፣ ቤት ፣ ነው ። በመጀመሪያ ፣ ከሰማይ ፣ የወረደና ፣ እንደገናም ፣ በአብርሃምና ፣
 በእስማኤል ፣ የተሠራ ፣ ነው ፣ ተብሎ ፣ ይታመናል ። እስልምና ፣ ከመኖሩ ፣ በፊትም ፣ ዓረ
 ቦች ፣ ከዚያ ፣ ያመልኩና ፣ ይሰግዱ ፣ ነበር ፤ አሁንም ፣ የሚፈጽሟቸው ፣ በሕሎች ፣ ሁሉ ፣
 የሚበልጡት ፣ አረማውያን ፣ ዓረቦች ፣ ሲፈጽሟቸውና ፣ ሲያከናውኑቸው ፣ የነበሩት ፣
 ባህሎችና ፣ ልምዶች ፣ ናቸው ። ከ፬ቱ ፣ ማዕዘን ፣ ግንብ ፣ ቤት ፣ ባንደኛው ፣ ማዕዘን ፣ ላይ ፣
 የታወቀው ፣ ጥቁር ፣ ደንጊያ ፣ አሁንም ፣ ይገኛል ። ምናልባትም ፣ አንድ ፣ ብርሃናዊ ፣ ም
 ልክት ፣ ነው ፤ ይህም ፣ በዓረቦች ፣ ዘንድ ፣ የታወቀ ፣ የፀሐይና ፣ የጨረቃ ፣ የፎቱ ፣
 ፕላኔቶች ፣ ጥንታዊ ፣ አምልኮ ፣ መታሰቢያ ፣ መሆኑን ፣ አምናለሁ ፤ ከዓባም ፣
 በጣዖታት ፣ የተመላ ፣ ነበር ። ስለ ፣ ብዕዓት ፣ አፈጻጸም ፣ ሁኔታዎች ፣ እንደሚከተለው ፣
 ነው ። ብዕዓት ፣ አድራሹ ፣ ለዓቅመ ፣ አዳም ፣ የበቃ ፣ አእምሮው ፣ ትክክል ፣ የሆነ ፣ ጤና
 ማ ፣ ነፃ ፣ ሰው ፣ በቂ ፣ ሀብትን ፣ የጨበጠ ፣ ለጉዘውም ፣ ወጪውን ፣ በትክክል ፣ የሚችል ፣
 እስላም ፣ መሆን ፣ ይገባዋል ፤ መንገዶቹም ፣ ሁሉ ፣ ሥጋትን ፣ የማያስከትሉ ፣ መሆን ፣ አለ
 ባቸው ። የብዕዓትም ፣ አፈጻጸሙ ፣ ከ፫ቱ ፣ ከሻዋል ፣ ዱልሐጅና ፣ ከዱልቃዳ ፣ ወራት ፣ በ
 መጀመሪያዎቹ ፣ ዓሥር ፣ ቀኖች ፣ ውስጥ ፣ መፈጸም ፣ አለበት ። በሌሎቹ ፣ ወራት ፣ ውስ
 ጥ ፣ ብዕዓትን ፣ ለማድረስ ፣ ብትሔድ ፣ “ዑምራ” ፣ አነስተኛው ፣ የብዕዓት ፣ ማድረሻ ፣
 ጊዜ ፣ ይባላል ፣ አንድ ፣ እስላም ፣ ብዕዓትን ፣ ለማድረስ ፣ ከመነሣቱ ፣ በፊት ፣ ኃጢአቱን ፣ ተናገ
 ዘ ፣ ንስሐ ፣ መግባት ፣ የሠረቀውም ፣ ነገር ፣ በኖር ፣ መመለስና ፣ መተካት ፣ በቤቱም ፣ በ
 ማይገኝበት ፣ ጊዜ ፣ ቤተሰቡ ፣ እንዳይቸገሩ ፣ ለኑሮአቸው ፣ የሚያስፈልጋቸውን ፣ ሁሉ ፣
 ማዘጋጀት ፣ እንዲሁም ፣ ምጽዋትም ፣ ሆነ ፣ ሌላ ፣ አደርጋለሁ ፣ ብሎ ፣ የሰጣቸውን ፣ ተስ
 ፋዎች ፣ ሁሉ ፣ አስቀድሞ ፣ መፈጸም ፣ ይገባዋል ፣ ብዕዓቱን ፣ ለማድረስ ፣ ሲነሣ ፣ ጸሎት ፣
 አደርገና ፣ ከቤቱም ፣ ሌሊት ፣ መውጣት ፣ ይገባዋል ። ከከብት ፣ ላይ ፣ ሲወጣ ፣ እግዚአ
 ብሔር ፣ ታላቅ ፣ ነው ፣ ማለት ፣ ይገባዋል ። ከመካ ፣ አካባቢ ፣ “ሚካት” ፣ የተባሉ ፣ ማረ
 ፊያ ፣ ጣቢያዎች ፣ አሉ ። ከእነዚህ ፣ ጣቢያዎች ፣ ከአንደኛው ፣ ዘንድ ፣ ሲደርስ ፣ የብዕዓ
 ት ፣ ልብሱን ፣ “ኢሀራም” ፣ የተባለውን ፣ ይጎናጸፍና ፣ ከታጠበ ፣ በኋላ ፣ ጽሕሙንና ፣
 ጥፍሮቹን ፣ ያስተካክላል ፣ ከራሱ ፣ ላይ ፣ ግን ፣ ምንም ፣ አይለብስም ። በአንደኛው ፣
 መጎናጸፊያ ፣ ሽንጦቹን ፣ ያለብሳል ፤ አንደኛውንም ፣ አጥፎ ፣ በትከሻው ፣ ላይ ፣
 ይሸከመዋል ። ነጠላ ፣ የቆዳ ፣ ጫማዎችን ፣ ብቻ ፣ ይጫማል ። ከዚህም ፣ በኋላ ፣ ወደ ፣

መካ ፡ አቅጣጫ ፡ ይዘርና ፡ ምህላውን ፡ ያቀርባል ፡ ዱል ፡ ጡዋ ፡ ከተባለው ፡ ስፍራ ፡ ሲደርስ ፡ ሰውነቱን ፡ ይታጠባል ። መካ ፡ ከመድረሱም ፡ በፊት ፡ ህ ፡ ጊዜ ፡ መታጠብ ፡ አለበት ፤ መካም ፡ ሲደርስ ፡ ከእግዚአብሔር ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ አምላክ ፡ የለም ፤ እግዚአብሔር ፡ ታላቅ ፡ ነው ፡ ይላል ። ወደ ፡ ተቀደሰው ፡ መስጊድ ፡ ሲገባ ፡ በባኑ ፡ ሸያብ ፡ በር ፡ ይገባል ፡ «በእግዚአብሔር ፡ ስም ፡ እያለ ፡ ወደ ፡ ከዓባ ፡ ሲቀርብ ፡ ምስጋና ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ይሁን ፡ ብሎ ፡ ነው ። ከዚያም ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ጥቁሩ ፡ ደንጊያ ፡ ይጠጋና ፡ ተሳልፎ ፡ ስለቱን ፡ ፈጽሜአለሁና ፡ ምዕክር ፡ ሁነኝ ፡ ይለዋል ። የኢሕረም ፡ የመገናኛውን ፡ ጫፍ ፡ ከደረቱ ፡ ላይ ፤ አንደኛውንም ፡ በጀርባው ፡ ላይ ፡ አንጠልጥሎ ፡ ከዓባን ፡ ጌ ፡ ጊዜ ፡ ይዘራል ። ይህም ፡ ታዋቅ ፡ ይባላል ። በያንዳንዱ ፡ ከከዓባ ፡ ማዕዘን ፡ ሲደርስ ፡ አጭር ፡ ጸሎት ፡ ያደርሳል ። በመጀመሪያዎቹ ፡ በ፫ቱ ፡ ጊዜያት ፡ ከዓባን ፡ በመሮጥ ፡ ይዘራል ፡ በመጨረሻዎቹ ፡ በ፬ቱ ፡ ጊዜያት ፡ ግን ፡ ዝግ ፡ ብሎ ፡ ይዘረዋል ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ጥቁሩን ፡ ደንጊያ ፡ በጣቱ ፡ ወይም ፡ በብትሩ ፡ መንካትና ፡ በየመን ፡ ትይዩ ፡ የሚገኘውን ፡ ማዕዘን ፡ መሳለም ፡ ይገባዋል ። በጥቁሩ ፡ ደንጊያና ፡ ሙታዚም ፡ በተባለው ፡ መዝጊያ ፡ መካከል ፡ ባለው ፡ ስፍራ ፡ (ቦታ) ፡ ወደ ፡ ከዓባ ፡ ይጠጋና ፡ ይታከክዋል ፤ ቀኝ ፡ ጉንጨን ፡ በእሱ ፡ ላይ ፡ አሳርፎ ፡ እጆቹን ፡ ዘርግቶ ፡ «እግዚአብሔር ፡ የዚህ ፡ የጥንቱ ፡ ቤት ፡ አምላክ ፡ ሆይ ፤ አንገቱን ፡ ከገሃነም ፡ አድናት ፡ ይላል ። ከዚህም ፡ በኋላ ፡ (መቃም ፡ አብራሂሙ) ፡ የአብርሃም ፡ ማረፊያ ፡ ከሚባለው ፡ ስፍራ ፡ ሲደርስ ፡ ሁለት ፡ ራካቶች ፡ ያደርሳል ፡ ከዚህም ፡ በኋላ ፡ «ሣፋ» ፡ በተባለው ፡ ከመስጊዱ ፡ ይወጣል ፡ ወደ ፡ ፊትም ፡ ወደ ፡ ኋላም ፡ ጌ ፡ ጊዜ ፡ ሳፋና ፡ መርዋ ፡ በሚባሉት ፡ ኮረብታዎች ፡ መካከል ፡ ይሮጣል ፤ ወይም ፡ ዝግ ፡ ብሎ ፡ ይራመዳል ፡ ይህም ፡ አጋር ፡ ለእስማኤል ፡ ውሀ ፡ ልትፈልግለት ፡ የመራው ጥዋ ፡ ምሳሌ ፡ ነው ፡ ይላሉ ፤ በዱል ፡ ሐጂ ፡ ሰባተኛ ፡ ቀን ፤ እሱም ፡ ዋናው ፡ የብዕዓት ፡ መፈጸሚያ ፡ ቀን ፡ ከቀትር ፡ ጸሎት ፡ በኋላ ለታላቁ ፡ ብዕዓት ፡ ማድረስ ፡ ሕዝቡ ፡ ይዘጋጁ ፡ ዘንድ ፡ መሪው ፡ ይሰብክላቸዋል ። በ፳ኛውም ፡ ቀን ፡ ግመሎቻቸውን ፡ ውሀ ፡ ያጠጣሉ ፡ እራፋት ፡ ወደ ፡ ተባለው ፡ ኮረብታ ፡ ለመሄድ ፡ ይሰናዳሉ ፤ በ፱ኛው ፡ የብዕዓት ፡ ቀን ፡ መንገደኞቹ ፡ ሁሉ ፡ ወደ ፡ ዓራፋት ፡ ኮረብታ ፡ ይጓዛሉ ። ከዚያም ፡ አንድ ፡ መስጊድ ፡ ስላለ ፡ በአካባቢው ፡ ድንኳኖቻቸውን ፡ ይተክላሉ ፤ ከዕርብተ ፡ ፀሐይ ፡ በኋላ ፡ ጸሎትና ፡ ስብከት ፡ ይደረጋል ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ሄደው ፡ በአረፋት ፡ ኮረብታ ፡ ላይ ፡ በማሳለፍ ፡ ስለ ፡ ንስሐ ፡ መግባትና ፡ ምስጋናም ፡ ጸሎት ፡ ያደርሳሉ ። ከቀኑና ፡ ከሌሊቱ ፡ ጊዜ ፡ ይበልጡን ፡ በዓራፋት ፡ ኮረብታ ፡ ላይ ፡ ማሳለፍ ፡ ልምድ ፡ ሆኖአል ፤ ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ሙዛዳሊፋ ፡ ወደ ፡ ተባለው ፡ ስፍራ ፡ ይሄዳሉ ። እሱም ፡ በዓራፋት ፡ ኮረብታና ፡ ዘሚና ፡ ሸለቆ መካከል ፡ የሚገኝ ፡ ነው ። ከሌሊቱ ፡ ክፍለ ፡ ጊዜም ፡ በመጠኑ ፡ በዚህ ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ በመጸለይ ፡ ያሳልፋሉ ። እያንዳንዱ ፡ እስላምም ፡ መስጊዱን ፡ ይገቡበኝና ፡ ጌ ፡ ጠጠሮች ፡ ለቅዋ ወደ ፡ ሚና ፡ ሸለቆ ፡ ይጓዛል ፤ በ፲ኛውም ፡ ቀን ፡ ለቅዋ ፡ የያዘቸውን ፡ ጠጠሮች ፡ ሚና ፡ ሸለቆ ፡ ሲደርስ ፡ ይወረውራቸዋል ፡ እዚያም ፡ ጁምረቱል ፡ ዓቃብ ፡ ጁምረቱል ፡ ዋሲታና ፡ ጁምራቱል ፡ ዑላ ፡ የሚባሉ ፡ የደንጊያ ፡ አዕማድ ፡ ይገኛሉ ፡ «በአላህ ፡ ስም ፡ የተባለውን ሰይጣን ፡ በመጥላት ፤ ስለ ፡ ኃፍረቱም ፡ እንዲህ ፡ አደርጋለሁ ፡ ብሎ ፡ ጠጠሮችን ፡ ይወረውራቸዋል ። ይህም ፡ ልማዳዊ ፡ አደራረግ ፡ ከአብርሃም ፡ የተወረሰ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ፲ኛው ቀን ፡ ዲዱል ፡ ዱካ ፡ የመሥዋዕት ፡ መሠውያ ፡ ቀን ፡ ይባላል ፡ ምክንያቱም ፡ የቀረቡት ፡ እንስሳት ፡ በጎች ፤ ፍየሎች ፤ በሮችና ፡ ግመሎች ፡ የሚሠወቡበት ፡ ቀን ፡ በመሆኑ ፡ ነው ። እያንዳንዱም ፡ ሰው ፡ ራሱ ፡ ያቀረበውን ፡ እንስሳ ፡ ራሱ ፡ ማረድ ፡ ይገባዋል ፤ ያረደውንም ፡ እንስሳ ፡ ራሱ ፡ ሲጠባ ፡ በከዓባ ፡ ትይዩ ፡ ሆኖ ፡ ነው ። በጥብቅ ፡ ስንናገር ፡ ይህ ፡ የሐጂው ፡ መጨረሻ ፡ ቀን ፡ ነው ። አሁን ፡ ብዕዓት ፡ አድራሹ ፡ መላጨትና ፡ ጥፍሮቹንም ፡ ማስተካከል ፡ ይችላል ። ለመሥዋዕትም ፡ ከቀረበው ፡ ሥጋ ፡ ግማሹን ፡ ራሱ ፡ ይበላዋል ። ግማሹም ፡ ለድሆች ፡ ይታደላል ፡ ተራፊው ፡ ግን ፡ ተዘልዝሎ ፡ ይደርቅና ፡ ወደ ፡ ቤቱ ፡ በሚመለስበት ፡ ጊዜ ፡ ለስንቅ ፡ እንዲያገለግለው ፡ ይደረጋል ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ በ

ዕዓት ፡ አድራሹ ፡ ወደመካ ፡ ይመለስና ፡ ከዓባን ፡ ፯ ፡ ጊዜ ፡ ይዘራል ፤ ከአብርሃም ፡ ጣቢያ ፡ ላይ ፡ ሲደርስ ፡ ፪ ፡ ራካቶችን ፡ ይጸልያል ፤ ከዘምዘምም ፡ ምንጭ ፡ ይጠጣና ፡ ሙሉታዚም ፡ በሚባለው ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ቆሞ ፡ ይጸልያል ። ከዚህም ፡ በኋላ ፡ ፊቱን ፡ ወደ ፡ ከዓባ ፡ አድርጎ ፡ ከዚያ ፡ ይጸልያል ። አነስተኛው ፡ የብዕዓት ፡ ግድረሻ ፡ ጊዜ ፡ በፊት ፡ ወይንም ፡ በኋላ ፡ ሊሆን ፡ ይቻላል ፤ ወይም ፡ በ፯ኛው ፡ በ፶ኛውና ፡ በ፲ኛው ፡ በዱል ፡ ሐጂ ጊዜ ፡ መሆን ፡ ይችላል ። ይህ ፡ የግዴታ ፡ አይደለም ፡ ከመሥዋዕት ፡ በቀር ፡ አምልኮ ታዊ ፡ አገልግሎቶችም ፡ ያው ፡ ናቸው ። አንድ ፡ እስላም ፡ ብዕዓትን ፡ እንዳያደርስ ፡ የተከለከለ ፡ እንደሆነ ፡ በወኪል ፡ ብዕዓቱን ፡ ለመፈጸም ፡ ይችላል ። ይህም ፡ ስላንተ ፡ ብዕዓትህን ፡ ይፈጽምልህ ፡ ዘንድ ፡ ገንዘብ ፡ ልትከፍለው ፡ ትችላለህ ፡ ማለት ፡ ነው ። ሹያዎች ፡ እንደዚህ ፡ መሆን ፡ ይችላል ፡ ይላሉ ። ተግባሩን ፡ ያልፈጸመ ፡ አንድ ፡ ሰውዬ ፡ ለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ገንዘብ ፡ መናዘዙን ፡ ተረድቻለህ ። አያሌ ፡ እስላሞች ፡ ግን ፡ እንደዚህ ፡ አያደርጉም ። ለመገባቸው ፡ ወደ ፡ መካ ፡ ከተሄዱ ፡ በኋላ ፡ መዲና ፡ ደርሶ ፡ የነቢዩን ፡ መቃብር ፡ ማየትና ፡ እዚያም ፡ ላይ ፡ ጸሎት ፡ ማድረስ ፡ የተቀደሰ ፡ ልማድ ፡ ነው ። መቃብሩን ፡ ከመገባቸው ፡ በፊት ፡ ወደ ፡ መስጊዱ ፡ ገብቶ ፡ መጸለይ ፡ ይገባል ። ለጌታችን ፡ ተብሎ ፡ የሚጠበቀውንም ፡ መቃብር ፡ መጎብኘት ፡ ይቻላል ። ሙሉ መድም ፡ መሥዋዕት ፡ በሚቀርብበት ፡ ቀን ፡ ለመሥዋዕት ፡ የሚቀርቡትን ፡ የእንስሳት ፡ ደም ፡ መፍሰስ ፡ ከመመልከት ፡ የበለጠ ፡ እግዚአብሔርን ፡ ደስ ፡ የሚያሰኘው ፡ ሥራ ፡ አይገኝም ። ሲል ፡ ለመናገሩ ፡ በአፈ ፡ ታሪኩ ፡ ይነገራል ። ምንም ፡ ሥራ ፡ በሆነ ፡ እንኳ ፡ እንል ፡ ይሆናል ፤ ዳሩ ፡ ግን ፡ እስልምና ፡ የእግዚአብሔር ፡ ፈቃድ ፡ የመጨረሻው ፡ መግለጫ ፡ አለመሆኑን ፡ ልንገነዘበው ፡ እንችላለን ። እኛም ፡ የአንድ ፡ እንስሳት ፡ ደም ፡ እንደዚህ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ማቅረብ ፡ አይገባም ፡ እንላለን ።

፮ኛ ፡ ክፍል ፡ ስለ ፡ ቅዱስ ፡ ጦርነት ፡ (ጅሐድ) ።

በእስላሞች ፡ ላይ ፡ የተጫነው ፡ አምስተኛው ፡ ሃይማኖታዊ ፡ አገልግሎት ፡ ጅሐድ ፡ ወይም ፡ ቅዱስ ፡ ጦርነት ፡ የተባለው ፡ ነው ። ጅሐድ ፡ ማለትም ፡ ያላመኑትን ፡ ሰዎች ፡ ወደ ፡ እስልምና ፡ ለመመለስ ፡ መውጋት ፡ ወይም ፡ በእስላም ፡ ገዥነት ፡ ሥር ፡ ይተዳደሩ ፡ ዘንድ ፡ ማስገበር ፡ ወይም ፡ እስልምናን ፡ የማይቀበሉ ፡ ከሆነ ፡ በፍጹም ፡ ማጥፋት ፡ ወይም ፡ ሌሎችን ፡ ሃይማኖቶች ፡ ሁሉ ፡ ለማሸነፍና ፡ እስልምና ፡ በዓለም ፡ ላይ ፡ ብቻውን ፡ እንዲቀር ፡ ለማድረግ ፡ የሚቻልበት ፡ ቅዱስ ፡ ጦርነት ፡ ተብሎ ፡ የተወሰነ ፡ ድንጋጌ ፡ ነው ። ስለ ፡ ጅሐድ ፡ ተግባር ፡ አፈጻጸም ፡ በቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ተደጋግሞ ፡ ታዘአል ፤ ሙሉ መድም ፡ ገነት ፡ በሰይፍ ፡ ጥላ ፡ ሥር ፡ ትገኛለች ። ሲል ፡ ደጋግሞ ፡ አስታውቋል ። እስልምናን ፡ ስለ ፡ ማስፋፋት ፡ ጉዳይ ፡ በምድራዊ ፡ የጦር ፡ መሣሪያ ፡ አስከ ፡ ትንግሌ ፡ ዘገባሌ ፡ ድረስ ፡ ይከራከሩ ፡ ዘንድ ፡ ታዘአል ። «ስለ ፡ ሃይማኖታችሁ ፡ ስትሉ ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ሙሉ ፡ መዋጋት ፡ ከ፩ ፡ ወር ፡ ጾም ፡ ይልቅ ፡ ይበልጥ ፡ ዋጋ ፡ አለው ፡ ብሏል ። ከቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ በመጀመሪያዎቹ ፡ ምዕራፎች ፡ ታጋሽ ፡ ይሆን ፡ ዘንድና ፡ ተቃዋሚዎቹንም ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ይተዋቸው ፡ ዘንድ ፡ ሙሉ መድም ፡ ስለ ፡ መነገሩ ፡ እናነባለን ። «ላይቅርሃ ፡ ፊዲኒ» ፡ ተብሎ ፡ ተጸፈ ፡ ትርጓሜውም ፡ ስለ ፡ ሃይማኖት ፡ ግዴታ ፡ የለም ፡ ማለት ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ ይህ ፡ ዓረፍተ ፡ ነገር ፡ አንድ ፡ ልጁን ፡ ወደ ፡ እስልምና ፡ ለመመለስ ፡ የሚሞክርን ፡ ሰው ፡ የሚመለከት ፡ ነው ። ቢሆንም ፡ መዲና ፡ ላይ ፡ ያጋጠመው ፡ ምቹ ፡ ጊዜ ፡ ኃይልን ፡ በኃይል ፡ እንዲቃወም ፡ አድርጎታል ። ሙሉ መድም እንዲህ ፡ ለማድረግ ፡ የበቃሁበት ፡ ምክንያቱ ፡ ልዩ ፡ ትእዛዝና ፡ ሥልጣን ፡ ስለ ፡ ተሰጠኝ ፡ ነው ። ሲል ፡ ተፋልጦአል ፤ ቆሬሾችን ፡ ከመካ ፡ ለማባረርና ፡ ከዓባንም ፡ እንዳይገቡቸው ፡ ለማድረግ ፡ ብቻ ፡ አልተቀጋም ፤ ንብረታቸውንም ፡ ለጦርነት ፡ ሥራ ፡ ማከናወኛ ፡ ለማድረግም ፡ ብቻ ፡ አልነበረም ። ነገር ፡ ግን ፡ ለአነስተኛ ፡ ምክንያቶች ፡ ሁሉ ፤ እስልምናን ፡ ባለመቀበላቸው ፡ ወንጀቸው ፡ እንጂ ፤ በእንደዚህ ፡ ያለው ፡ በጦርነት ፡ ዘረፋ ፡ መሞትም ፡ የሰማዕትነት ፡ ሞት ፡ ነው ፡ ይባላል ። ስለ ፡ መታገሥ ፡ የተሰጠው ፡ ምክርና ፡ ስለ ፡

ሃይማኖትም ፣ ግዴታ ፣ የለም ፣ የተባለው ፣ መግለጫ ፣ በአንቀጽ ፣ ሰይፍ ፣ የተሻረ ፣ መሆኑን ፣ ብዙ ፣ እስላሞች ፣ ይገነዘባሉ ። እሱም ፣ የማያምኑትን ፣ ሰዎች ፣ በምታገኙበት ፣ ስፍራ ፣ ሁሉ ፣ እረዱ ። የሚለው ፣ ነው ፣ ሮድዌል ፣ ገጽ ፣ ፬፻፸፩ ፣ ተመልከት ። ከዚህም ፣ ሌላ ፣ በሮድዌል ፣ ገጽ ፣ ፫፻፸፮ ፣ ስለ ፣ ጦርነት ፣ ዘረፋ ፣ ምዕራፍ ፣ ከቀጥር ፣ ፲፪-፲፭- የተጻፈው ፣ መሪ ፣ ትእዛዝ ፣ «የከሐዲዎችን ፣ ራዕዮች ፣ አሸክርክሩ ፣ ከአጽቆቻቸውም ፣ ቆራርጡዋቸው» ፣ የሚል ፣ ነው ። «ስለ ነፃነት» ፣ ምዕራፍ ፣ ሮድዌል ፣ ገጽ ፣ ፬፻፸፭ ፣ አንብብ ። የተጻፈውም ፣ መካከል ፣ ከተማረከች ፣ በኋላ ፣ ሙሐመድ ፣ በዓረብ ፣ አገር ፣ ሁሉ ፣ በገንበት ፣ ጊዜ ፣ ነው ፣ ግደሉ ፣ የሚለው ፣ ቃል ፣ የተባለበትንም ፣ ጊዜያት ፣ ሁሉ ፣ ቀጥጠሩ ፣ ለእስልምና ፣ አገልግሎት ፣ በሰይፍ ፣ ስለ ፣ መጠቀም ፣ በፍጹም ፣ ያላመነታ ፣ መሆኑን ፣ ለማየት ፣ ለመረዳት ፣ ትችላላችሁ ። ብዙ ፣ ጊዜ ፣ የሃይማኖታዊ ፣ ጦርነት ፣ ድርጅቶች ፣ በማደራጀት ፣ አያሌ ፣ ጊዜያትም ፣ ራሱ ፣ ከቦታው ፣ ላይ ፣ በመገኘት ፣ ሠርቶበታል ።

በተቀደሰውም ፣ ጦርነት ፣ ይጋጠሙቸው ፣ ዘንድ ፣ ተገቢ ፣ የሚሆኑ ፣ በ፣ ክፍሎች የሚከፈሉ ፣ ሕዝቦች ፣ አሉ ።

፩ኛ ፣ እነሱም ፣ እንደሰልምም ፣ የሚሉና ፣ በራስም ፣ ግብርን ፣ አንከፍልም ፣ የሚሉ ከሐዲዎች ፣

፪ኛ ፣ በሙሐመዳውያን ፣ አገር ፣ ውስጥ ፣ የሚኖሩ ፣ ሆነው ፣ ለሕግ ፣ የማይታዘዙና ግብርን ፣ የማይከፍሉ ፣ ሰዎች ፣

፫ኛ ፣ በማናቸውም ፣ ጊዜ ፣ በእስላም ፣ አገር ፣ ውስጥ ፣ ለመሪው ፣ (ለይማሙ) ፣ የማይታዘዙ ፣ እስላሞችና ፣ በእስላም ፣ አገር ፣ ውስጥ ፣ የማጥቃትና ፣ የበደል ፣ ሥራ ፣ የሚታይባቸው ፣ ሁሉ ፣ ናቸው ።

እስላሞችም ፣ አንድ ፣ አገር ፣ በጦር ፣ ኃይል ፣ አሸንፈው ፣ ከያዙ ፣ በኋላ ፣ በሀገሩ ላይ ፣ የሚገኙትን ፣ ነዋሪ ፣ ሕዝቦች ፣ ከፎቱ ፣ ነገሮች ፣ አንደኛውን ፣ ይመርጡ ፣ ዘንድ ፣ ያስገድድዋቸዋል ።

፬ኛ ፣ እስላም ፣ ይሆኑ ፣ ዘንድ ፣ ከሰለሙም ፣ ከአሸናፊዎቹ ፣ ጋር ፣ እኩል ፣ መብት እንዲኖራቸው ፣ ያስችላቸዋል ፣ ሆኖም ፣ ስድ ፣ ሳይለቀቁ ፣ ነው ።

፭ኛ ፣ ጂዝያ ፣ በራስ ፣ ግብርን ፣ መክፈል ፣ እንዲህ ፣ የሚያደርጉ ፣ (ዚሚ) ፣ የሚባሉት ፣ የግል ፣ እምነታቸውን ፣ ይከተሉ ፣ ዘንድ ፣ ይፈቀድላቸዋል ።

፮ኛ ፣ እስልምናን ፣ የማይቀበሉ ፣ የሆነ ፣ እንደሆነ ፣ ግን ፣ ወንዶች ፣ ይገደላሉ ፣ ሴቶችና ፣ ሕፃናት ፣ ግን ፣ ለባርነት ፣ ይሸጣሉ ። በዓረብ ፣ አገር ፣ የማይኖሩ ፣ አይሁድና ፣ ክርስቲያኖችም ፣ በየራሳቸው ፣ ግብርን ፣ መክፈል ፣ ይገባቸዋል ። በዓረብ ፣ አገር ፣ ውስጥ ፣ ከኖሩም ፣ እንደዚህ ፣ መፈጸም ፣ አለባቸው ። ባያደርጉ ፣ ግን ፣ ጥፋት ፣ በራሳቸው ፣ ላይ ይሆናል ፣ ሊገደሉም ፣ ይቻላል ። እያንዳንዱ ፣ ሰው ፣ በራሱ ፣ ሊከፍል ፣ የሚገባውን ፣ ግብር ፣ ራሱ ፣ ቀርቦ ፣ መክፈል ፣ አለበት ። እሱም ፣ የተጣለውን ፣ ግብር ፣ ሊከፍል ፣ ሲቀርብ ፣ ግብር ፣ ተቀባይ ፣ እስላም ፣ ክፈል ፣ የእግዚአብሔር ፣ ጠላት ፣ እያለ ፣ አንገቱን ፣ ይመታው ፣ ዘንድ ፣ ይገባል ። ማንም ፣ ክርስቲያን ፣ በዓረብ ፣ አገር ፣ ውስጥ ፣ ቤተ ፣ ክርስቲያንን ፣ ሊያቋቁም ፣ አይችልም ። አይሁድም ፣ በሆኑ ፣ እንደዚህ ፣ ቤተ ፣ ምክራብን ፣ ለማቋቋም ፣ አይችሉም ። እስላም ፣ የሚለብሰውንም ፣ ልብስ ፣ መልበስ ፣ አይፈቀድላቸውም አንድ ፣ እስላምም ፣ ቆሞ ፣ ሳለ ፣ ለመቀመጥ ፣ አይችሉም ። በእስላምም ፣ ዘንድ ፣ መከበር አይገባቸውም ። በመንገድ ፣ ላይ ፣ አንዱን ፣ እስላም ፣ ክርስቲያን ፣ ወይም ፣ ዚሚ ፣ ሲያገኙት ፣ መንገዱን ፣ ሊለቁለት ፣ ይገባል ። አንድ ፣ ክርስቲያን ፣ ወይም ፣ ዚሚ ፣ ሙሐመድን ፣ ሲነቅፍ ፣ በገኝ ፣ ቅጣቱ ፣ ሞት ፣ ነው ። ሆኖም ፣ እነዚህ ፣ ደንቦች ፣ ዛሬ ፣ ሊጠበቁ ፣ አይቻልም ፣ ምክንያቱም ፣ የሚበልጡት ፣ እስላሞች ፣ በክርስቲያን ፣ ግዛቶች ፣ ስለሚኖሩ ፣ ነው ። ነገር ፣ ግን ፣ በግዛታቸው ፣ ውስጥ ፣ የሚኖሩትን ፣ ክርስቲያኖች ፣ እንደ

ምን ፡ እንደሚመለከትባቸው ፡ እነዚህ ፡ አፈጻጸሞች ፡ ያስታውሱናል ። እስላሞችም ፡ ሌላ ፡ እምነት ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፡ እስልምናን ፡ እንዲቀበሉ ፡ ከማስገደዳቸው ፡ በፊት ፡ ይወግባቸው ፡ ዘንድ ፡ ተገቢ ፡ አይደለም ፡ ይላሉ ። እስልምናን ፡ አንቀበልም ፡ ያሉ ፡ እንደሆን ፡ ግን ፡ በማናቸውም ፡ ዘዴ ፡ እነሱን ፡ ማጥፋት ፡ ተገቢ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ዛሬ ፡ ዘመን እስልምና ፡ በማናቸውም ፡ አገር ፡ የታወቀ ፡ በመሆኑ ፡ በእነሱ ፡ ላይ ፡ አደጋ ፡ ከመጣል ፡ በፊት ፡ ወደ ፡ እስልምና ፡ ይመለሱ ፡ ዘንድ ፡ መጠየቅ ፡ አይገባም ፤ አደጋ ፡ በተጣለባቸውም ፡ ጊዜ ፡ የተቃወሙ ፡ እንደሆነ ፡ እስላሞች ፡ ቤቶቻቸውን ፡ ማቃጠል ፤ የፍሬ ፡ አትክልቶቻቸውን ፡ መጨፍጨፍና ፡ እነሱንም ፡ ማጥፋት ፡ ይገባል ፡ የሚሉም ፡ አሉ ። ሕዝብ ፡ የሰፈረበትንም ፡ ዓለም ፡ በ፪ ክፍሎች ፡ ይከፍሉታል ፤ የጦርነት ፡ ቤትና ፡ የእስላም ፡ ቤት ፡ ብለው ፡ ሠይመውታል ። በእስላሞች ፡ የማይገዛ ፡ ክፍለ ፡ ሀገር ፡ ሁሉ ፡ በእርግጥ የጦርነት ፡ ቤት ፡ ነው ፡ ይባላል ። የእስላሞች ፡ ቤት ፡ የሚባለውም ፡ በእስላሞች ፡ ሕግ ፡ የሚገዛ ፡ አገር ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ የእስላምም ፡ ቤት ፡ የጦርነት ፡ ቤት ፡ መሆን ፡ ይችላል ። እንዲሁም ፡ መሆን ፡ የሚቻለው ፡ እስላሞች ፡ ባልሆኑ ፡ ሰዎች ፡ ሕጎች ፡ የሚገዛ ፡ ቤት ፡ ሆኖ ሲገኝ ፡ ነው ። ለእስላሞችም ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ለዚህ ፡ ምንም ፡ ጥንቃቄና ፡ ጥበቃ ፡ ሳይኖር ፡ የቀረ ፡ እንደሆነ ፡ ነው ። ለእስላሞች ፡ መሪ ፡ ጠቃሚ ፡ መስሎ ፡ የታየው ፡ እንደሆነ ግን ፡ እስላም ፡ ከልሆኑት ፡ ሰዎች ፡ ጋር ፡ መስማማት ፡ ይችላል ። ከእነሱም ፡ ገንዘብን ፡ መቀበልና ፡ ወይም ፡ ገንዘብ ፡ ሊሰጣቸው ፡ ይችላል ። እስልምና ፡ በዚህ ፡ አፈጻጸሙ ፡ የሚጠቀምበትና ፡ የሚያሸንፍም ፡ መሆኑን ፡ ከተረዳ ፡ በኋላ ፡ የሚገባውን ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ አስቀድሞ ፡ ሰጥቶ ፡ አደጋ ፡ መጣል ፡ ይችላል ። ሳይጣሉ ፡ የእስላምን ፡ ግዛት ፡ የሚቀበሉና ፡ የተጣለባቸውንም ፡ ግብር ፡ የሚከፍሉ ፡ ከሆነ ፡ ርስታቸውንና ፡ ንብረታቸውን ፡ እንደያዙ ፡ ይኖሩ ፡ ዘንድ ፡ ይፈቀዳል ። ጦርነት ፡ በማድረግ ፡ የሚገኙትም ፡ የዘረፋ ፡ ኃብቶች ፡ በጅ ፡ መደቦች ፡ ይከፈላሉ።፬ቱ ፡ በተዋጊዎቹ ፡ መካከል ፡ ይከፈላሉ።ከጅ ፡ አንዱ ፡ ግን ፡ ለሙት ፡ ልጆች ፡ ለድሆችና ፡ ለእንግዶች ፡ ማስተናገጃ ፡ በተለይ ፡ ይመደባል ። በቀርጫን ፡ ውስጥ ፡ ስለ ፡ ዘረፋ ፡ ደንብ ፡ ታገኛላችሁ ። «ስለ ፡ ጦርነት ፡ ዘረፋዎች» ፡ የሚባል ፡ ምዕራፍ ፡ አለ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፫፻፸፭ ፡ ተመልከት ። ሙሐመድም ፡ አንድ ፡ ጊዜ ሰይፍ ፡ አንድ ፡ ጊዜም ፡ ሳፍያ ፡ የተባሉትን ፡ ይሁዳዊት ፡ ከጦርነት ፡ በኋላ ፡ ያገባትን ፡ ከዘረፋው ፡ ድርሻውን ፡ ተቀብሏል ።

ስለ ፡ ምርኮ ፡ ሕግ ።

በዓረብ ፡ አገር ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙ ፡ ያላመኑ ፡ ሁሉ ፡ በጦርነት ፡ የሚማረኩና ፡ ከተቀበሉትም ፡ እምነታቸው ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ የተመለሱ ፡ ከሐዲዎች ፡ ሁሉ ፡ መገደል ፡ ይገባቸዋል ። እስልምናን ፡ የማይቀበሉ ፡ ምርኮኞችም ፡ ሁሉ ፡ መገደል ፡ ይገባቸዋል ፡ ወይም ፡ ባሮች ፡ መሆን ፡ አለባቸው ። በራሳቸው ፡ የተጣለውን ፡ ግብር ፡ ለመክፈል ፡ ከፈቀዱ ፡ ግን ፡ ሊለቀቁ ፡ ይቻላል ። የዚህም ፡ ኃላፊነት ፡ በሃይማኖት ፡ መሪው ፡ (በይማሙ) ፡ ላይ ፡ ተኖሏል ። ሌቶችና ፡ ሕፃናት ፡ አይገደሉም ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ከጦር ፡ ሜዳ ፡ ላይ ፡ እነሱን ፡ ለማንገዝ ፡ ቢያዳግት ፡ ያለ ፡ ምግብና ፡ ውሀ ፡ ከጠራ ፡ ሜዳ ፡ ላይ ፡ በረኃብና ፡ በጥም ፡ እንዲያልቁ ፡ ትቶ ፡ መሄድ ፡ ይገባል ፡ ይላሉ ።

ስለ ፡ ክሀደት ።

ስለ ፡ ክሀደት ፡ የተወሰነው ፡ ሕግ ፡ ከጅሐድ ፡ ድንጋጌ ፡ ጋር ፡ መጣመር ፡ ይገባዋል ። ክሀደትም ፡ በዓረቢኛ ፡ «ኢርቲዳድ» ፡ ይባላል ። አንድ ፡ ሰው ፡ ከሀዲ ፡ ሆኖ ፡ የተማረከ ፡ እንደሆነ ፡ ወደ ፡ ሃይማኖት ፡ መሪው ፡ ቀርቦ ፡ ወደ ፡ ጥንተ ፡ እምነቱ ፡ ይመለስ ፡ ዘንድ ፡ ይነገረውና ፡ ለቸ ቀኖች ፡ ይታሠራል ። ስለ ፡ ሐሳቡ ፡ ማረጋገጫም ፡ ረዘም ፡ ያለ ፡ ጊዜ ፡ ያስፈለገው ፡ እንደሆነ ፡ ሊሰጠው ፡ ይቻላል ። በመጨረሻ ፡ የማይመለስ ፡ መሆኑ ፡ ከተረጋገጠ ፡

ግን ማገደል ፣ ይገባዋል ። ሴት ፣ የሆነች ፣ እንደሆነ ፣ አትገደልም ፣ ወደ ፣ እስልምና ፣ እስክትመለስ ፣ ድረስ ፣ ትታሠራለች ። አንድ ፣ ሰው ፣ ቢክድ ፣ ጋብቻው ፣ ይደመሰሳል ። አንዲት ፣ እስላም ፣ የሆነች ፣ ሴት ፣ ሃይማኖቱ ፣ ከሌላ ፣ ወገን ፣ ለሆነ ፣ ሰው ፣ ሚስት ፣ መሆን ፣ አይገባትም ፤ ስለ ፣ መፋታትም ፣ ምንም ፣ ሕግ ፣ አያስፈልግም ።

ወጣት ፣ ሆኖ ፣ ክህደቱ ፣ ቀላል ፣ ቢሆን ፣ ዓቅመ ፣ አዳም ፣ እስኪያደርስ ፣ ድረስ ፣ ይታሠራል ፤ እስከዚያም ፣ ድረስ ፣ የማይመለስና ፣ ንስሐ ፣ የማይገባ ፣ ሆኖ ፣ ቢገኝ ፣ መገደል ፣ አለበት ። ማናቸውንም ፣ ነቢይ ፣ የሚነቅፍ ፣ ከሐዲ ፣ ሁሉ ፣ መገደል ፣ ይገባዋል ። አንድ ፣ ጠንቋይም ፣ እንደዚህ ፣ ከመማረኩ ፣ በፊት ፣ ንስሐ ፣ ቢገባ ፣ ሊለቀቅ ፣ ይቻላል ፤ ከተማረከ ፣ በኋላ ፣ የሆነ ፣ እንደሆነ ፣ ግን ፣ መገደል ፣ ይገባዋል ። በእስልምና ፣ በኩል ፣ እምነትን ፣ መተው ፣ ማለት ፣ አገርን ፣ አሳልፎ ፣ ለጠላት ፣ እንደ ፣ መስጠት ፣ የሚቆጠር ፣ ነው ።

፯ኛ ፡ ክፍል ፡ ስለ ሰው ግንኙነት ፡ ሕግ ፣ መምሪያ ፣ ጽንቦች ።

ስለ ጋብቻ ፣ እያንዳንዱ ፣ እስላም ፣ ሚስት ፣ ማግባት ፣ ይገባዋል ። እስልምና ፣ ትዳረ ፣ ፈትነትን ፣ ድንግላዊነትን ፣ አይፈቅድም ፤ በዓረቢኛም ፣ «አዙባ» ፣ ይባላል ። ሙሐመድም ፣ «አንድ ፣ እስላም ፣ ሚስት ፣ ያገባ ፣ እንደሆነ ፣ ከሃይማኖቱ ፣ ተግባሮቹ ፣ ግማሹን ፣ መፈጸሙ ፣ ነው» ፤ እንደገናም ፣ ማግባት ፣ የተወደደ ፣ ልምዴ ፣ ነው ፣ ሲል ፣ ማስታወቁን ፣ ያረጋግጣል ። ሚስት ፣ የማያገባ ፣ ሰው ፣ ደቀ ፣ መዝሙራ ፣ አይሆንም ፣ ብሏል ። እስላሞች ፣ ጋብቻን ፣ እንደተራውል ፣ ይቆጥሩታል ፤ ይህ ፣ ውልም ፣ ባል ፣ በሚስቱ ፣ ላይ ፣ ሙሉ ፣ ሥልጣን ፣ እንዳለው ፣ ሆኖ ፣ ነው ። ሴት ፣ ግን ፣ በባሏ ፣ ላይ ፣ ምንም ፣ ሥልጣን ፣ የላትም ፣ ሆኖም ፣ የጋራ ፣ ስምምነት ፣ አስፈላጊ ፣ ነው ። በቅርጽን ፣ ውስጥ ፣ የሚከተለውን ፣ እናነባለን ። «እንዳስፈለጋችሁ ፣ ሴቶችን ፣ ለማግባት ፣ ትችላላችሁ ፣ ፆት ፣ ወይም ፣ ፆት ፣ ወይም ፣ ፆት ፣ በቀኝ ፣ እጆቻችሁ ፣ የምትማርኳቸውንም ፣ ሁሉ» ፣ ይላል ። ማንኛውም ፣ እስላም ፣ ፆት ፣ ሴቶች ፣ ያገባ ፣ ዘንድ ፣ ሕገ ፣ ይፈቅድለታል ። የተማረኩት ፣ ሴቶችም ፣ ቁባቶቹ ፣ ይሆናሉ ። ፆቱ ፣ ሕግ ፣ የሚፈቅድለትም ፣ ሚስቶችን ፣ ሴቶች ፣ መሆን ፣ ይገባቸዋል ። ስለ ፣ ቁባቶች ፣ ብዛት ፣ ግን ፣ ቅጥሩ ፣ አይወሰንም ። ዕቁባትም ፣ የተማረኩት ፣ ወይም ፣ የተገዛች ፣ ወይም ፣ የባርያ ፣ ልጅ ፣ መሆን ፣ አለባት ። አንዲት ፣ ሴት ፣ በጦር ፣ ኃይል ፣ ከተማረኩት ፣ ባልዋ ፣ እንኳ ፣ በሕይወተ ፣ ሥጋ ፣ ቢኖር ፣ የማራኪው ፣ ዕቁባት ፣ መሆን ፣ አለባት ፣ ሮድዌል ፣ ገጽ ፣ ፬፻፲፬ ፣ ተመልከት ። «ያገቡ ፣ ሴቶች ፣ ለእላንት ፣ የተከለከሉ ፣ ናቸው ፣ (አንዲህም ፣ ማለቱ ፣ ባሎቻቸው ፣ በሕይወተ ፣ ሥጋ ፣ ያሉ ፣ ነፃ ፣ የሆኑ ፣ ሴቶች ፣ ማለቱ ፣ ነው) ፣ በእጆቻችሁ ፣ ውስጥ ፣ በባርነት ፣ ካሉት ፣ በቀር» ፣ ይላል ። ስለ ፣ ሴቶች ፣ ምዕራፍ ፣ ቅጥር ፣ ፳፰ ፣ ሮድዌል ፣ ገጽ ፣ ፬፻፲፬ ፣ ተመልከት ። አንድ ፣ እስላም ፣ ያላመነችውን ፣ ሴት ፣ ያገባ ፣ ዘንድ ፣ ሕግ ፣ አይፈቅድለትም ፤ ነገር ፣ ግን ፣ አንዲት ፣ ክርስቲያን ፣ ይሁዳዊት ፣ ወይም ፣ ዘሮ ፣ አስትሪያዊት ፣ አንድ ፣ መጽሐፍ ፣ ካላቸው ፣ ወገን ፣ ሴት ፣ ማግባት ፣ ይችላል ። የሺያ ፣ ወገኖችም ፣ «ሙታዎ» ፣ የተባለውን ፣ ለጊዜው ፣ ፈቃድ ፣ ሥጋን ፣ ለመፈጸም ፣ ብቻ ፣ የሆነ ፣ ጋብቻን ፣ ይፈቅዳሉ ። ሙሐመድም ፣ አንድ ፣ ጊዜ ፣ ይህንን ፣ አድራጎት ፣ ፈቅዶ ፣ ነበር ፤ በኋላ ፣ ግን ፣ ሻረው ። የጋብቻ ፣ ሥነ ሥርዓት ፣ በሚፈጸምበትም ፣ ጊዜ ፣ ሴቲቱ ፣ ሞግዚቷን ፣ ከቦታው ፣ ላይ ፣ ማቅረብ ፣ ይገባታል ፤ ከአስፈላጊውም ፣ መረጃ ፣ ጋር ፣ የሁለት ፣ ምስክሮች ፣ እቦታው ፣ ላይ ፣ መገኘት ያስፈልጋል ። ሊከፍላት ፣ የሚገባውን ፣ የጥሎኽ ፣ ገንዘብም ፣ ወዲያውኑ ፣ መክፈል ፣ ይገባዋል ። እዚህ ፣ ላይ ፣ የብልሃተኛ ፣ ደንብ ፣ አላቸውና ፣ ቆጥቦ ፣ መደዘ ፣ ያስፈልጋል ። እሱም ፣ አንድ ፣ ሰው ፣ በችኮላ ፣ ሚስቱን ፣ የሚፈታ ፣ እንደሆነ ፣ የተወሰነውን ፣ ገንዘብ ፣ ይከፍላል ፣ ማለት ፣ ነው ። ይህ ፣ አንድ ፣ መቆጣጠሪያ ፣ ነው ። ሴትጭም ፣ ገንዘቧን ፣ ታገኝ ፣ ዘንድ ፣ መጠየቅ ፣ ትችላለች ። ነገር ፣ ግን ፣ ከባልዋ ፣ ጋር ፣ ለመኖር ፣ ፍላጎት ፣ ካላት ፣ አትጠይቅም ። አንድ ፣ ሰውም ፣ ካንዲት ፣ ሴት ፣ በላይ ፣ ያገባ ፣ ዘንድ ፣ አይገደድም ፣ ብዙዎችም ፣ አያገቡም ።

ስለ ፡ መፋታት ፡ በዓረቢኛ ፡ (ጠለቃ) ፡ ይባላል ፡ የቃሉም ፡ ትርጓሜ ፡ የጋብቻን ፡ ቀጥር ፡ በሕጋዊ ፡ አፈጻጸም ፡ መፍታት ፡ ማለት ፡ ነው ፤ ይህ ፡ መፋታትም ፡ ለጊዜው ፡ ብቻና ፡ ለዘለቄታም ፡ መሆን ፡ ይችላል ። እንዲህም ፡ መሆን ፡ የሚችለው ፡ ባልዮው ፡ ስለ ፍች ፡ ጉዳይ ፡ በሚናገረው ፡ አነጋገር ፡ መሠረት ፡ ነው ። ስለ ፡ መፋታት ፡ ጉዳይ ፡ በቀጥታ ፡ ዓን ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘው ፡ ደንብ ፡ ስለ ፡ «ላም» ፡ ምዕራፍ ፡ ቀጥር ፡ ፪፻፳፰ ፡ ሮድዌ ል ፡ ገጽ ፡ ፫፻፳፪ ፡ ላይ ፡ ነው ። ይህ ፡ በጥንቃቄ ፡ መጠናት ፡ ይገባዋል ። እንደዚሁም ፡ ስለ ፡ መፋታት ፡ የተጻፈውን ፡ ምዕራፍ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፱፻፳፱ ፡ መመልከት ፡ ነው ። አንድ ፡ ሰው ፡ ፪ት ፡ ጊዜ ፡ ፈታሁሽ ፡ ካለ ፡ በኋላ ፡ ሚስቱን ፡ ሊመልሳት ፡ ይችላል ። ፫ት ጊዜ ፡ ፈታሁሽ ፡ ካለ ፡ በኋላ ፡ ግን ፡ ቢያፈቅራትም ፡ እንኳ ፡ አንድ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ አግብቶ ፡ ካልፈታለት ፡ በቀር ፡ በሚስትነት ፡ ሊቀበላት ፡ አይችልም ። ፪ኛው ፡ ባል ፡ ሲፈታለት ፡ ብቻ ፡ እንደገና ፡ እንዳዲስ ፡ ጋብቻ ፡ በሚስትነት ፡ ሊያገባት ፡ ይችላል ። አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ በችኮላ ፡ ሚስቱን ፡ በመፍታቱ ፡ ይጸጸታል ። ስለዚህ ፡ አንድ ፡ ሌላ ሰው ፡ አግብቶ ፡ እንዲፈታለት ፡ በተለይ ፡ ይስማማና ፡ አግብቶ ፡ ከፈታለት ፡ በኋላ ፡ እንደ አዲስ ፡ ያገባታል ። እንዲህ ፡ ያለውንም ፡ ደንብ ፡ የሚፈጽም ፡ ሰውዬ ፡ ሙሐሊል ፡ ይባላል ፤ ሴትየዋን ፡ ለፊተኛው ፡ ባለ ፡ ባለ ፡ ሕግ ፡ አድርጓታልና ፡ ነው ። ይህ ፡ ሕግ ፡ አስከባሪ ፡ ሙሐሊል ፡ የተባለውም ፡ ከሴትየዋ ፡ ጋር ፡ የጋብቻን ፡ ደንብ ፡ መፈጸም ፡ ይገባዋል ። አንዳንድ ፡ የተፈታች ፡ ሴት ፡ ፫ ወር ፡ ካ፯ ቀን ፡ ከቆየች ፡ በኋላ ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ልታገባ ፡ ትችላለች ። በከፊልም ፡ የመፋታትን ፡ ቀላልነት ፡ ሥጋት ፡ የሚገነዘቡ ፡ ይመስላሉ ። መልካሙ መፋታት ፡ ግን ፡ ሰውዬው ፡ ባ፩ኛው ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ፈታሁሽ ፡ ብሎ ፡ እንደገናም ፡ በ፪ኛው ፡ ወር ፡ ውስጥ ፡ ለሁለተኛ ፡ ጊዜ ፡ ፈታሁሽ ፡ በማለት ፡ የቀጠለና ፡ ፫ኛው ፡ ጊዜ ፡ ፈታሁሽ ፡ በማለት ፡ የመፋታቱ ፡ ጉዳይ ፡ የተፈጸመ ፡ እንደሆነ ፡ ሕጋዊ ፡ መፋታት ፡ ነው ። ይላሉ ። ጊዜ ፡ የተሰጠበትም ፡ ምክንያቱ ፡ ለማሰብ ፡ እንዲችል ፡ ነው ፤ ፫ ፡ ጊዜ ፡ ፈታሁሽ ፡ ከማለቱም ፡ በፊት ፡ ሚስቱን ፡ ለመመለስ ፡ ይችላል ፤ ወይም ፡ ለአንድ ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ፈታሁሽ ፡ ይልና ፡ ፫ ወር ፡ እስኪያልፍ ፡ ድረስ ፡ ዝም ፡ ማለት ፡ ይችላል ፤ ሶስት ጊዜ ፡ ፈታሁሽ ፡ ያለ ፡ እንደሆነ ፡ ግን ፡ ከሙሐሊሉ ፡ አስታራቂነት ፡ በቀር ፡ የመጨረሻው ፡ ይሆናል።

ስለ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ዓይነት ፡ መፋታት ።

አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ የተጣለው ፡ የጥሎሽ ፡ ገንዘብ ፡ ከማንሱና ፡ ካለመደሰትም ፡ የተነሣ ፡ ነው ፤ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ የጥሎሹ ፡ ገንዘብ ፡ ሕጋዊ ፡ መብቷ ፡ ሲሆን ፡ በመተው ፡ እንዲፈታት ፡ ትፈቅዳለች ። እንደ ፡ ባህሉም ፡ በጊዜው ፡ ሳይከፍላት ፡ የቀረ ፡ እንደሆነ ፡ ነው ። አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ የመፋታቱ ፡ ጉዳይ ፡ በሁለቱ ፡ ስምምነት ፡ ብቻ ፡ ይፈጸማል ። በቀጥታዎን ፡ ውስጥ ፡ አንድ ፡ አስገራሚ ፡ መልክ ፡ ያለው ፡ ክርክር ፡ ስለ ፡ በደል ፡ መግለጫ ፡ ይገኛል ። የተማጸነችው ፡ ስለሚለው ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፱፻፶ና ፡ ፱፻፶፩ ፡ ተመልከት ። አሁን ፡ ግን ፡ የተለመደ ፡ ነገር ፡ ለመሆኑ ፡ እጠራጠራለሁ ። አንድ ፡ ባል ፡ ሚስቱን ፡ በዘማዊነት ፡ የጠረጠራት ፡ እንደሆነና ፡ ማስረጃም ፡ የሌለው ፡ ከሆነ ፡ ሁለቱም ፡ በስምምነት ፡ ወደ ፡ መስጊድ ፡ ሄደው ፡ በመማማል ፡ ይፋታሉ ። አንድ ፡ ሰው ፡ ሚስቱን ፡ የፈታ ፡ እንደሆነ ፡ ለ፫ ወር ፡ ካ፯ ቀን ፡ ጊዜ ፡ ለኑሮዋ ፡ የሚያስፈልጋትን ፡ መስጠት ፡ አለበት ። እንዲህም ፡ የሚደረገው ፡ ሴቲቱ ፡ ዘማዊት ፡ መሆኗ ፡ ያልተረጋገጠ ፡ እንደሆነ ፡ ነው ።

የተፈታችውም ፡ ሴት ፡ ልጅ ፡ ቢኖራት ፡ ታጠባው ፡ ዘንድ ፡ አትገደድም ። ባልዮውም ፡ ሀብት ፡ ያለው ፡ ከሆነ ፡ ሌላ ፡ አሳዳጊ ፡ ሞግዚት ፡ ለመቅጠር ፡ ይችላል ። ይህ ፡ ያልሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ግን ፡ እኛቲቱ ፡ ከተፈታችም ፡ በኋላ ፡ እንኳ ፡ ቢሆን ፡ ለሕፃናቱ ፡ ማሰብ ፡ ይገባታል። ሴት ፡ ልጅ ፡ ለአቅመ ፡ ሔዋን ፡ እስከ ፡ ደረሰች ፡ ድረስና ፡ ወንድ ፡ ልጅም ፡ ፯ ዓመት ፡ እስኪሆነው ፡ ድረስ ፡ ነው ። ሴቲቱም ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ ያገባች ፡ እንደሆነ ፡ ልጆቿን ፡ ወደ ፡ ራሱ ፡ ወስዶ ፡ ማሳደግ ፡ ይገባዋል ። ቀጥታዎንም ፡ እንደ ፡ ብሉይ ፡ ኪዳን ፡ አያሌ ፡ ሚስቶች ፡ ማግባትን ፡ ይፈቅዳል ። ነገር ፡ ግን ፡ እንደሚገባ ፡ አይሆንም ፤ የመከራከር ፤

የቅናትና የጥላቻ ማንፈስ ያለበት ፍሬ ነገር መሆኑ ግልጽ ነው። እስላሞችም፣ እንዲህ መሆኑን ያምናሉ። ነገር ግን የመፈታት ደንብ ቀላልነት የማያስፈልግ ያደርገዋል። ምክንያቱም አንድ ሰው የመጀመሪያዬቱን ሚስቱን ሁለተኛውን ከማግባቱ በፊት ምን ጊዜም ቢሆን ሊፈታት ስለሚችል ነው። ወንድ ምንጊዜም ሚስቱን ሊፈታ ይችላል። ሴት ግን ባሏ ካልፈቀደ ልትፈታው አትችልም። ነገር ግን ኑሮውን ለማወክና ለማሰባጨት በተቻላት መጠን ትደክማለች። ሆኖም ባል ሚስቱን ይመታት ዘንድ ቀርቦን ይፈቅድለታል። ያልታመነች ሆና ከተገኘችም ስለ ቅጣቷ በእስላም ሕግ በጣም ብርቱ ነው። ሮድ ዌል ገጽ፣ ፬፻፲፪፣ ከገጹ ግርጌ ተመልከት።

ስለ ባርነት በዓረቢኛ፣ («ዑቡድያ»፣ ወይም «ረቁ»፣ ይባላል)

የእስላም ሃይማኖት ከመኖሩ በፊት በዓረብ አገር ባሮች ነበሩ። ሙሐመድም ስለ ባርነት አገዛዝ አልነቀፈም፤ ቀርቦንም ደግሞ አልጠላውም፤ ሙሐመድ ራሱም ባሮችን ይዛ ነበር። እስከዛሬም ድረስ እስላሞች ብቻ በገዥነት በሚኖሩበት ክፍለ ሀገር ሁሉ ባሮች ይዛሉ። ይሸጣሉም። የእስላሞች ሕግ ባሮችን እንደ ድካም ዋጋ ንብረት ይቆጥራቸዋል። የሆነ ሆኖ ቀርቦን ስለ ባርነት ሕጋዊነት የሚፈቅዱትን ቃላት ለማቅለል ያስባል። በዓረብ አገር ባርያ አብዱ ወይም «ረቁ» ወይም «ማምሉክ» ተብሎ ይጠራል። አንዳንድ ዘመናዊ ወያኔ እስላሞች ይህንን ጉዳይ ለማቃለል ይሞክራሉ። ነገር ግን ሙሐመድ ተከታዮቹ ሁሉ ስለ እስልምና መስፋፋት ሌላው ሃይማኖት ሁሉ ከምድር ላይ እስኪጠፋ ድረስ እንዲዋጉና በጦር ኃይል የሚማርኳቸውንም ወንዶችና ሴቶች ሁሉ እንደ ባርያ በንብረትነት ይይዙአቸው ዘንድ ፈቅዶላቸዋል። ከፀቱ በሕግ ከተፈቀዱላቸው ሚስቶች በቀር በጦር ኃይል አሸንፈው በቀኝ እጆቻቸው የሚማርኳቸውን ሴቶች ሁሉ በዕቅዳትነት እንዲያኖሩባቸው ተፈቅዶላቸዋል። ይህም ሲሆን በሚገባ ያኖራቸው ዘንድ መፈቀዱ እርግጥ ነው። ነገር ግን አንዲት በጦር ኃይል ተማርካ ባርያ የሆነችው ሴት ባልዋ በሕይወተ ሥጋ ሳለ በዕቅዳትነት መኖር ምን ዓይነት ደግነት ይሆን? ባሮችን መግዛትና መሸጥ በእስላም ሕግ የተፈቀደ ነው። ወገንህና የሥጋ ዘመድህ ካልሆነ በቀር ተማራኪው ባርያህ ነው ይላል። አንዲት ሴት ባርያ አግብታ የወለደች እንደሆነ ልጆቹ የጌታቸው ንብረትናቸው ጌትዮውም የተጋቡትን ባሮች ለሌሎች ጌቶች ለመሸጥ ባስፈለገው ጊዜ ለያይቶ ትዳራቸውን ለማፍረስ መብት አለው። ባለቤቱም እስላም ከሆነ ልጆቹን አርነት ሊያወጣቸው ይችላል። ሴቲቱ በሁለትና በሦስት ሰዎች መዋጮ ገንዘብ የተገዛች ከሆነች ግን ልጆቹ የባለገንዘቦቹ ንብረቶች ይሆናሉ።

አርነት ስለ ማውጣት

ስለ ባርነት ጉዳይ ማናቸውንም ነገር ቢሉ ስለ እሱ ጥርጣሪ ሊኖራቸው ይገባል። ምክንያቱም አንድ ባርያ አርነት ለመውጣት የሚችለው ከሥራ ፍሬው የተነሣ ነው። በማለት ይቆጥራታል። በዓረቢኛም «ጣሕሪር» ይባላል። አንድ እስላም ባርያውን «አርነት ወጥሃል» ወይም «አርነት አወጣሃለሁ» ቢለው ባለቤቱ ለዓቅመ አዳም የደረሰና ባለ ሙሉ አእምሮ ሆኖ በሕግም ፊት ባለቤትነቱ ከተረጋገጠ ባርያው አርነት የወጣ ይሆናል። በከፊልም አርነት ሊያወጣው ይችላል። እንዲሁም መሆን የሚችለው በሪያው ሙሉ አርነትን ለማግኘት እንዲከፍል የተወሰነበትን ገንዘብ የከፈለ እንደሆነ ነው። ባርያውም እስልምናን የተቀበለ እንደሆነ እሱን አርነት ማውጣት የተቀደ

ሰና ፡ ቅቡል ፡ ተግባር ፡ ነው ። ወይም ፡ በተወሰነው ፡ ሕግ ፡ አርነት ፡ ለመውጣት ፡ ይችላል ። በዚህም ፡ አኳኋን ፡ ባርያው ፡ «ምከተቡ ፡ ይባላል ፤ ምክንያቱም ፡ የሚከፍለው ፡ ገንዘብ ፡ መጠን ፡ በተጻፈ ፡ ስምምነት ፡ ስለሚያዝ ፡ ነው ። ብዙ ፡ ጊዜም ፡ አንዳንድ ፡ ሰዎች ፡ በዕለተ ፡ ሞታቸው ፡ በነዛዜ ፡ ባርቻቸው ፡ ሁሉ ፡ አርነት ፡ እንዲወጡ ፡ ተስፋ ፡ ይሰጧቸዋል ። እንደዚህ ፡ ያለውን ፡ ተስፋ ፡ የተቀበለውም ፡ ባርያ ፡ ሙደባር ፡ ይባላል ። ደግሞም ፡ አንዲት ፡ ዕቁባት ፡ ከጌታዋ ፡ ወንድ ፡ ልጅ ፡ ወልዳ ፡ ጌትዮውም ፡ የተቀበለው ፡ ከሆነ ፡ ጌታዋ ፡ ሲሞት ፡ አርነት ፡ ለመውጣት ፡ ትችላለች ። ከእሱም ፡ የተወለደውን ፡ በሕግ ፡ ፊት ፡ ልጅነቱን ፡ ከተቀበለው ፡ በኋላ ፤ እናቱን ፡ ለመሸጥ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ሰው እንድታገባ ፡ ለማድረግ ፡ አይቻልም ። ይህ ፡ ዓይነት ፡ አፈጻጸምም ፡ ሲስቲላድ ፡ ይባላል ፤ አባትነትን ፡ ማመን ፡ ማለት ፡ ነው ። እንደገናም ፡ አንድ ፡ ባለ ፡ ባሮች ፡ ጌታ ፡ ኃጢአትን ፡ የሠራ ፡ እንደሆነ ፡ ላደረገው ፡ ኃጢአት ፡ ማስተሥርያ ፡ ባሮቹን ፡ አርነት ፡ ያወጣቸዋል ። ወይም ፡ የግዴታ ፡ ሃይማኖታዊ ፡ ተግባሮች ፡ ከተባሉት ፡ ሥራዎች ፡ እንደ ጸም ፡ ያሉትን ፡ የገደፈ ፡ እንደሆነ ፡ አንድ ፡ ባርያን ፡ አርነት ፡ በማውጣት ፡ ጥፋቱን ፡ ሊያስደመስስ ፡ ይችላል ። እነዚህ ፡ ሁሉ ፡ ድርጅቶችም ፡ ባርነት ፡ ዕድለ ፡ ቢስነትና ፡ መጥፎ ፡ ነገር ፡ መሆኑን ፡ ይመሰክራሉ ። እኔም ፡ ከሙሐመድ ፡ ሥልጣናዊ ፡ አነጋገር ፡ ጋር ፡ እንደምን ፡ እንደሚያስታርቁት ፤ ሌሎች ፡ በእላንት ፡ ሊያደርጉባችሁ ፡ የማትፈቅዱትን ፡ እላንትም ፡ በሌሎች ፡ ላይ ፡ ማድረግ ፡ አይገባችሁም» ። ስለ ፡ እጠይቃለሁ ። ለምሳሌ ፡ እናትና ፡ ልጅ ፡ በጦር ፡ ኃይል ፡ ቢማረኩ ፡ ልጁ ፡ በዕድሜ ፡ ጌ ዓመት ፡ ከሆነው ፡ በኋላ ፡ ከእናቱ ፡ ተነጥሎ ፡ ይሸጣል ። አንዳንድ ፡ እስላሞችም ፡ ጡት ፡ ከጣለ ፡ ወዲያውኑ ፡ ሊሸጥ ፡ ይቻላል ። ሲሉ ፡ ያስተምራሉ ። ዕቁባትነትንና ፡ ባርነትን ፡ የሚፈቅድ ፡ ሃይማኖት ፡ የመጨረሻው ፡ ወይም ፡ ፍጹም ፡ ሃይማኖት ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ለመቀበል ፡ ከቶ ፡ የማይቻል ፡ ነው ።

ም ዕ ራ ፍ ፡ ፯ ።
፩ ኛ ፡ ክ ፍ ል ።

ሙሐመዳውያን ፡ ስለ ፡ ክርስቲያን ፡ እምነት ፡ ለሚያቀርቡት ፡ መቃወም ፡ ምርጥ የሆኑ ፡ መልሶች ።

አይሁድና ፡ ክርስቲያኖች ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍታቸውን ፡ ለዋውጠዋቸዋል ፡ ለሚሉት ፡ ክስ ፡ መልስ ።

እስላሞች ፡ ከክርስቲያን ፡ እምነቶች ፡ ውስጥ ፡ ዋና ፡ ዋናዎችን ፡ ቁም ፡ ነገሮች ፡ ይክዳሉ ። ለምሳሌ ፡ ስለ ፡ ጌታችን ፡ አምላክነት ፤ ስለ ፡ ስቅለቱ ፤ ስለ ፡ ትንሣኤውና ፡ ስለ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ መለኮታዊነትም ፡ ይክዳሉ ። እንደ ፡ ጋብቻ ፤ መፋታት ፡ ያሉና ፡ ስለ ፡ ሃይማኖታዊ ፡ ጦርነት ፡ ጉዳይ ፡ በመሳሰሉትም ፡ ቁም ፡ ነገሮች ፡ የቀሩዓኑ ፡ ትምህርት ፡ ከወንጌል ፡ ትምህርት ፡ ጋር ፡ የማይስማማ ፡ ተቃራኒ ፡ ነው ። አሁን ፡ ይህ ፡ በጣም ፡ የሚያስገርም ፡ ነው ።

ሀ) ምክንያቱም ፤ እግዚአብሔር ፡ ወንጌልን ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ሰጥቶታል ፡ ስለሚል ፡ ነው ።

ለ) ማናቸውም ፡ እስላም ፡ ባፀቱ ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ፤ በኦሪት ፤ በመዝሙራት ፤ በወንጌልና ፡ በቀሩዓን ፡ ማመኑን ፡ ስለሚያረጋግጥ ፡ ነው ።

ዳሩ ፡ ግን ፡ ይህንን ፡ ያደርግ ፡ ዘንድ ፡ ለአንድ ፡ እስላም ፡ የማይቻል ፡ ነው ። ምክንያቱም ፡ በወንጌልና ፡ በቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ መግለጫዎች ፡ የተለያዩና ፡ የማይስማሙ ፡ በመሆናቸው ፡ ነው ። ከእስላሞች ፡ ማንም ፡ ቢሆን ፡ ጌታችን ፡ በአይሁድ ፡ እጅ ፡ መሰቀሉንና ፡ አለመሰቀሉን ፡ ሊያምን ፡ አይችልም ። አሁን ፡ ይህ ፡ ግልጽ ፡ በመሆኑ ፡ ከሁለቱ ፡ መጻሕፍት ፡ ፩ኛው ፡ የተሳሳተ ፡ ነው ። የትኛው ፡ ይሆን ፡ ? እስላሞች ፡

ቀሩዓን ፡ ቃል ፡ በቃል ፡ የተሰጠ ፡ ነው ፡ በማለት ፡ ሲያምኑ ፡ በድምጽ ፡ ወንጌል ፡ ስሕተት ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ወንጌልም ፡ ዛሬ ፡ በሚገኝበት ፡ ሁኔታ ፡ በክርስቲያኖች ፡ ሐሣብ ፡ የተበላሸ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ነገር ፡ ግን ፡ እንዲህ ፡ አለመሆኑን ፡ ለማስረዳት ፡ ስንችል ፡ ሙሉ ስሕተት ፡ በቀሩዓን ፡ ላይ ፡ ያርፋል ፤ የተሳሳተውም ፡ ቀሩዓን ፡ ነው ።

አሁን ፡ የመጀመሪያው ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ ይህ ፡ ነው ።

ቀሩዓን ፡ ራሱ ፡ ለኢየሱስ ፡ የተሰጠው ፡ የወንጌል ፡ ጥቅስ ፡ ከቶ ፡ ተሳስቷል ፡ አይልም ። ከክርስቲያኖች ፡ ይልቅ ፡ አይሁድን ፡ ደጋግሞ ፡ ይበልጥ ፡ ያወሳል ። ያላቸውን መጽሐፍ ፡ ስለ ፡ ማበላሸታቸው ፡ አያሳጣቸውም ።

ዳሩ ፡ ግን ፡ ጆኛ ፡ ለማታለል ፡ ሲሉ ፡ አነባበቡን ፡ በመለወጥ ።

ጆኛ ፡ አሳስቶ ፡ ለመምራት ፡ ይመቻቸው ፡ ዘንድ ፡ ሌሎችን ፡ የማይስማሙትን ፡ ጥቅሶች ፡ በመጥቀሳቸው ።

(፫ኛ) ፡ በእነሱ ፡ ላይ ፡ እንዳይጠቅሱባቸው ፡ አንቀጾችን ፡ በመሠወር ።

(፬ኛ) ፡ በመጻሕፍታቸው ፡ ውስጥ ፡ የሌሎችን ፡ ቃላት ፡ እንዳሉ ፡ በማስመሰል ፡ በፍጹምም ፡ አልነበሩም ፡ ነበር ።

(፭ኛ) ፡ የተሳሳተ ፡ ትርጉም ፡ በመስጠት ፡ ያሳጣቸዋል ።

ሙሐመድ ፡ ስለ ፡ እሱ ፡ መምጣት ፡ አስቀድሞ ፡ በወንጌል ፡ ትንቢት ፡ ተናግሮአል ፡ ሲል ፡ ተፋለመ ። በዓረብ ፡ አገር ፡ ይኖሩ ፡ የነበሩትን ፡ አንዳንድ ፡ ክርስቲያኖችንም አንቀጹን ፡ ሸሽገዋል ፡ በማለት ፡ አሳጣቸው ። ሸሽገዋል ፡ በማለት ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ ከመጽሐፉ ፡ ውስጥ ፡ አስወግድዋል ፡ ተብለው ፡ አልተሳጡም ፡ ነበር ። በእውነቱ ፡ እስከዚህ ድረስ ፡ ክርስቲያኖችና ፡ አይሁድ ፡ ጥቅሶችን ፡ ገድፈዋል ፡ በመባል ፡ ከመሳጣት ፡ ነፃ ፡ ናቸው ። በቀሩዓን ፡ ፍሬ ፡ ቢስ ፡ የሆኑ ፡ አንቀጾች ፡ ይገኛሉ ። ነገር ፡ ግን ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ሙሐመድ ፡ ራሱ ፡ እነዚያ ፡ በእጃቸው ፡ የነበሩት ፡ መጻሕፍት ፡ ትክክለኛ ፡ ናቸው ፡ በማለት ፡ እንዲጠብቋቸው ፡ አደራውን ፡ ጥሎባቸው ፡ ነበር ። በቀሩዓንም ፡ ከሰጣቸው ፡ አንቀጾች ፡ ጥቂቶችን ፡ እጠቅሳቸዋለሁ ።

፩ኛ ፡ «እነሱም፤ የሙሴ መጽሐፍ፡ አሪት፡ አንድ፡ መሪና፡ ምሕረት፡» ተብሎ፡ ይጠራል ።

፪ኛ ፡ «ላንተ ፡ ስላወረድንልህ ፡ የምትጠራጠር ፡ ብትሆን ፡ ከአንተ ፡ በፊት ፡ የተገለጸውን ፡ መጽሐፍ ፡ የሚያነቡትን ፡ ጠይቅ» ይላል ።

፫ኛ ፡ «ቀሩዓን ፡ ከአይሁድ ፡ ዘንድ ፡ ስለሚገኘው ፡ እውነት ፡ ይመሰክራል» ይላል ።

፬ኛ ፡ «እስላሞችንም ፡ አስቀድሞ ፡ በገለጠው ፡ መጽሐፍ ፡ እመኑ» ይላቸዋል ።

፭ኛ ፡ «በመጽሐፉ ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ ስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ምልክቶች ፡ የሚያነቡ ፡ አንድ ፡ ቅን ፡ ጎሣ ፡ አለ ፡ » ይላል ።

፮ኛ ፡ «በእጃቸው ፡ አሪትን ፡ የጨበጡ ፡ ከሆነ ፡ እንደምን ፡ ፈራጅ ፡ ያደርጉሃል ፡ ? በእሱም ፡ መሪነትና ፡ ብርሃን ፡ የሚገኙበት ፡ ነው ፡ » ይላል ።

፯ኛ ፡ «ለኢየሱስ ፡ ወንጌልን ፡ ሰጠው ፡ መሪነትና ፡ ብርሃን ፡ ያለበትን» ይላል ።

፰ኛ ፡ «አላንተ ፡ የመጽሐፉ ፡ ሰዎች ፡ ሆይ ፡ በምንም ፡ ላይ ፡ አልተመሠረታችሁም የወንጌልን ፡ እውነተኛነት ፡ ካልጠበቃችሁ ፡ በቀር ፡ ይላል ።

ከላይ ፡ የተጠቀሱት ፡ የቀሩዓን ፡ ጥቅሶች ፡ «በላምና» ፡ «በማዕድ» ፡ ምዕራፎች ፡ የሚገኙ ፡ ናቸው ።

አሁን ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍታችን ፡ የተለዋወጡና ፡ የተገደፉ ፡ መሆናቸው ፡ የማይቻል ፡ ነው ።

፩ኛ ፡ እኛ ፡ የመጀመሪያዎቹ ፡ የእጅ ፡ ጽሑፎች ፡ አሉን ። እነሱም ፡ ከሁለት ፡ መቶ ዓመታት ፡ በማያንስ ፡ ጊዜ ፡ ቊርዓንን ፡ ይቀድሙታል ፤ የሚቃወመውንም ፡ ትምሕርት ፡ ሁሉ ፡ ይዘዋል ።

፪ኛ ፡ እነዚህም ፡ የእጅ ፡ ጽሑፍ ፡ ቅጆች ፡ የመጀመሪያው ፡ የእጅ ፡ ጽሑፍ ቅጆችናቸው ።

፫ኛ ፡ አስቀድሞ ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ቋንቋ ፡ የተተረጎሙ ፡ መጻሕፍት ፡ ቊርዓን ፡ የሚቃወመውን ፡ ትምሕርት ፡ ሁሉ ፡ ይዘዋል ።

፬ኛ ፡ በዙ ፡ ሌሎች ፡ የክርስቲያን ፡ መጻሕፍት ፡ አሉን ፤ እነሱም ፡ መላልሰው ፡ ስለ ክርስቲያን ፡ ወንጌላት ፡ ይጠቅሳሉ ። ቊርዓን ፡ የሚከደውን ፡ እምነት ፡ ስለ ጌታችን ፡ ስቅለት ፡ የተጻፉባቸው ፡ አንቀጾት ፡ ስለሚገኙ ፡ በአእምሮአችን ፡ ውስጥ ፡ አንድም ጥርጣሪን ፡ አያስቀሩም ። ከዚህም ፡ ሌላ ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ ክርስቲያኖች ፡ የቅዱሳት ፡ መጻሕፍታቸውን ፡ አንቀጾች ፡ ለመግደፍ ፡ ፈልገው ፡ ነበር ፡ ተብሎ ፡ ቢታሰብ ፡ ወንጌል ፡ በዓለም ፡ ላይ ፡ ከተዘረጋና ፡ ከተሰበከ ፡ ከጌተኛው ፡ ፪፡ዓመት ፡ በኋላ ፡ እንደምን ፡ እንዲህ ፡ ለማድረግ ፡ ቻሉ ፡ ይሆን? ክርስቲያኖች ፡ ሁሉም ፡ በአንድ ፡ ስምምነት ፡ አልነበሩም ። እስላሞችም ፡ እንደሚያስቡት ፡ ሁሉ ፡ እያንዳንዱ ፡ ቅጅ ፡ ከመታረሙ ፡ በፊት ፡ በአንድ ሆነው ፡ ማረም ፡ ያስፈልጋቸው ፡ ነበር ። ይህም ፡ ቢደረግ ፡ ኖሮ ፡ ብሉይ ፡ ኪዳንን ፡ ለማረም ፡ በሀሳባቸው ፡ መመጠን ፡ አይችሉም ፡ ነበር ። ምክንያቱም ፡ አይሁድ ፡ ክርስትናን ፡ በጠላትነት ፡ ይመለከቱት ፡ ስለነበረ ፡ ነው ፤ ክርስቲያንም ፡ ከማያገባቸው ፡ ገብተው ፡ ከብሉይ ፡ ኪዳን ፡ አንቀጾችን ፡ ለመለወጥ ፡ ቢያስቡ ፡ ኖሮ ፡ አይሁድ ፡ ዝም ፡ አይሉም ፡ ነበር እንደገናም ፡ በዓረብ ፡ አገር ፡ ይኖሩ ፡ ከነበሩት ፡ አይሁድና ፡ ክርስቲያኖች ፡ እስላም ፡ ሆነው ፡ ነበር ። እዚህ ፡ ላይ ፡ እነዚህ ፡ ሃይማኖታቸውን ፡ የለወጡት ፡ ሰዎች ፡ ያልተለወጠውን ፡ የአሪትንና ፡ የወንጌልን ፡ ቅጅ ፡ በመጠበቅ ፡ ሌሎችን ፡ መጻሕፍት ፡ ለዋውጠዋል አጥፍተዋል ፡ በማለት ፡ ስለምን ፡ ሊያሳጧቸውና ፡ ሊያስረዱቸውስ ፡ አልቻሉም? ቊርዓንን ፡ የተቀበላቸውና ፡ የሚመሰክሩላቸው ፡ የመጀመሪያዎቹ ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ፡ ወዴት አሉ? ስለ ምን ፡ አይዘልቁም? ከዚህም ፡ ሌላ ፡ ስለ ሙሐመድ ፡ መምጣት ፡ በአሪትና ፡ በወንጌል ፡ አስቀድሞ ፡ ተነግሮለታል ፡ ለሚባለውም ፡ ሁለት ፡ ዋና ፡ ቁም ፡ ነገሮች ፡ አሉ ።

ሀ) «እግዚአብሔር ፡ አምላካችሁ ፡ አንድ ፡ ነበይ ፡ ያስነሣላችኋል» ።

ለ) «አንድ ፡ ሌላ ፡ አጽናኚ ፡ አልክላችኋለሁ ፡ (እስድላችኋለሁ)» የሚሉት ፡ አንቀጾች ፡ ሁሉም ፡ በአሪትና ፡ በወንጌል ፡ ውስጥ ፡ ይገኛሉ ። አይሁድና ፡ ክርስቲያኖችም ፡ እነዚህ ፡ አንቀጾች ፡ በማናቸውም ፡ በኩል ፡ ስለ ሙሃመድ ፡ የማይመለከቱ ፡ መሆናቸውን ፡ ተረድተውት ፡ ነበር ። እስላሞችም ፡ በቀደሙት ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ፡ ያሉትን ታላላቅ ፡ ልዩነቶች ፡ የተገነዘቡ ፡ ይመስላል ። እነሱም ፡ በውስጣቸው ፡ በያዙት ፡ ልዩነት አንድ ፡ ሌላ ፡ ለእነሱ ፡ ግልጽ ፡ ምክንያት ፡ አለመኖሩን ፡ በወቁ ፡ ጊዜ ፡ ክርስቲያኖች ቅዱሳት ፡ መጻሕፍታቸውን ፡ ለዋውጠዋል ፡ በማለት ፡ ሊያሳጧቸው ፡ ፈለጉ ። ወንጌልም ከቊርዓን ፡ ጋር ፡ ስምም ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ነበር ፤ ቊርዓን ፡ እንዲሁ ፡ ብሏልና ፡ «እስላሞች ፡ በወንጌል ፡ ያምናሉ» ። እንዲህም ፡ ከተባለ ፡ ዘንድ ፡ ወንጌል ፡ የተለወጠው ፡ ክርስቶስ ፡ ከሞተ ፡ ከጌ፻፱ ፡ ዓመታት ፡ በኋላ ፡ ነው ፡ ማለት ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ ችግሩን ፡ በዚህ ፡ አኳኋን ፡ ለማቃለል ፡ ሞክሩ ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ይህንን ፡ ልብ ፡ ወለድና ፡ ማስረጃ ፡ የሌለውን ፡ ሐተታ ፡ ማንም ፡ ቢሆን ፡ ገልጸ ፡ ለማስረጃት ፡ አይችልም ፤ ማስረጃው ፡ ሁሉ ፡ ከኛ ፡ ዘንድ ፡ ነው ።

፪ኛ፡ ክፍል ።

ቍርዓን፡ ወንጌልን፡ ሽርታል፡ ሲሉ፡ እስላሞች፡ በቃል፡ ለሚያቀርቡት፡ ክርክር፡ መልስ ።

በእስላሞች፡ ዘንድ፡ በጣም፡ የታወቀው፡ ክርክር፡ ይህ፡ ነው፡ «ወንጌልን፡ ሙሉ፡ ነው፡ ብለን፡ ብንሰጥም፡ ከእንግዲህ፡ ወዲህ፡ አስፈላጊ፡ አይደለም ። ቍርዓን፡ መጨረሻው፡ የመለከት፡ ራዕይ፡ ነው። ወንጌል፡ ኦሪትን፡ እንደበለጠው፡ ሁሉ፤ የቀደሙትንም፡ ራዕዮች፡ ሁሉ፡ ይበልጣቸዋል። ተፈላጊው፡ ሁሉም፡ በቍርዓን፡ ውስጥ፡ ይገኛል»። ይላሉ ። እዚህ፡ ላይ፡ “ናሲክ”፡ በተባለው፡ ቃል፡ ይጠቀማሉ፡ ትርጉሙም፡ የሚሸር፡ ማለት፡ ነው። እንደዚሁም፡ ማንሱክ፡ የተባለው፡ ቃል፡ ትርጉም፡ የተሻረ፡ ማለት፡ ነው ።

ሀ/ ለዚህ፡ መልሱ፡ ይህ፡ ነው። በቍርዓን፡ ውስጥ፡ ወንጌል፡ ተሸሯል፡ የሚል፡ ጥቅስ፡ ይጠቅሱላችሁ፡ ዘንድ፡ ጠይቋቸው፤ ሊጠቅሱላችሁ፡ አይችሉም ።

ለ/ ይህም፡ ቃል፡ በቍርዓን፡ ቍጥሮችና፡ ከእነዚህም፡ ቍጥሮች፡ ባሠራ፡ ፪፡ አል፡ በቅራ፡ ቍጥር፡ ፩፻፲፭፡ ሮድዌል፡ ገጽ፡ ፫፻፵፱፤ በሠራ፡ ፳፪፡ አል፡ ሐጅ፡ ቍጥር፡ ፶፩፡ ሮድዌል፡ ገጽ፡ ፬፻፶፰፡ ስለ፡ ንብ፡ ምዕራፍ፡ ሮድዌል፡ ገጽ፡ ፪፻፯፡ ቍጥር፡ ፻፫፡ ላይ ተጽፈው፡ የሚገኙት፡ እውነተኛ፡ አይደሉ፡ እንደሆነ፡ ጠይቋቸው ። በዕርግጥ፡ ከቁርዓኑ፡ አንዳንድ፡ ቍጥሮች፡ ተሸረዋል፡ ተብለው፡ በግልጽ፡ መነገሩ፡ ብቻ፡ ሳይሆን፡ እስላሞች፡ ራሳቸው፡ ከቍርዓን፡ ውስጥ፡ ከ፪፻፳፭፡ የማያንሱ፡ ቍጥሮች፡ ተሸረዋል፡ ሲሉ፡ ይናገራሉ ። ከእነዚህም፡ የሚበልጡት፡ በቍርዓን፡ ውስጥ፡ እስካሁን፡ ድረስ፡ አሉ፤ ይነበባሉም ። ነገር፡ ግን፡ ተሸረዋል፡ የተባሉት፡ የትኞቹ፡ መሆናቸውን፡ ለመረዳት፡ ልዩ፡ ጥናት፡ የሚያስፈልገው፡ ነው ።

ሐ) ሙሐመድ፡ ራሱም፡ ወንጌል፡ የተሻረ፡ መሆኑን፡ አምኖ፡ በነበረ፡ ኖሮ፤ ቍርዓን፡ ወንጌልን፡ አጸና፡ ጠበቀውም፡ በማለትና፡ ክርስቲያኖችስ፡ ስለምን፡ ወንጌላቸውን፡ ጠንቅቀው፡ ያነብቡና፡ ይጠብቋቸውም፡ ዘንድ፡ ማስጠንቀቅና፡ አደራ፡ ማለትስ ይገባው፡ ነበር ?

መ) እስከዚህ፡ ድረስ፡ ወንጌል፡ በቍርዓን፡ ውስጥ፡ አለ፡ ከማለት፡ ይልቅ፡ ቍርዓን፡ በቀደሙት፡ መጻሕፍት፡ ውስጥ፡ ይገኛል፡ ይላል ። ስለ፡ «ባለቅኔዎች»፡ ምዕራፍ፡ ቍጥር፡ ፩፻፺፪፡ ሮድዌል፡ ገጽ፡ ፩፻፲፤ ተመልከት ። ይህ፡ ዓይነት፡ ትምህርት በኋለኛው፡ ዘመን፡ የተፈጠረ፡ ሰው፡ ሠራሽ፡ ነው ። ቍርዓን፡ ወንጌልን፡ የሚሸር፡ ከሆነና፡ ቍርዓንም፡ በወንጌል፡ ውስጥ፡ አለ፡ ከተባለ፡ ዘንድ፡ ቍርዓን፡ ራሱን፡ መሻር፡ ይገባል ። ለዚህ፡ ማስረጃ፡ ለሌለው፡ ክርክራቸውም፡ እያንዳንዱ፡ ምድራዊ፡ ንጉሥ፡ ከእሱ፡ በፊት፡ የነበሩትን፡ ንጉሣዊ፡ ደንቦች፡ እንደሚሸር፡ ሁሉ፤ እያንዳንዱም፡ ነቢይ ከእሱ፡ በፊት፡ የተነሡትን፡ የነቢያት፡ ትምህርት፡ ይሸራል፡ በማለት፡ ሐሳባቸውን፡ በማጽናት፡ ለመደገፍ፡ ይሞክራሉ ። በዚህም፡ በኩል፡ አንድ፡ ንጉሥ፡ ከእሱ፡ በፊት፡ ነግሦ የነበረውን፡ ንጉሣዊን፡ ደንቦች ሁሉ፡ ሁል፡ ጊዜ፡ ይሸራል፡ ማለት፡ ከእውነት፡ የራቀ ነው ። ሆኖም፡ ክርስቶስ፡ ንጉሣችን፡ ዘወትር፡ በገዥነት፡ መንበሩ፡ በእግዚአብሔር፡ ቀኝ አለልን ። ስለዚህ፡ ጉዳይ፡ እዚህ፡ ላይ፡ ጨምራ፡ እናገር፡ ዘንድ፡ አያስፈልገኝም ። በክርክሩም፡ ውስጥ፡ ወንጌል፡ ራሱ፡ ከብሉይ፡ ኪዳን፡ የሻራቸው፡ አንዳንድ፡ ነገሮች፡ አሉ ። እንደ፡ ግዝረት፡ ስለ፡ ምግብ፡ መለያና፡ ስለ፡ አንዳንድ፡ በዓላትም፡ ክርስቶስ፡ ራሱ፡ በመፈጸም፡ ሽርአቸዋል ። ቍርዓንስ፡ በወንጌል ስለምን፡ እንደዚህ፡ ማድረግ፡ አይገባውም፡ ነበር ። ለዚህ፡ ተገቢ፡ መልስ፡ ለመስጠት፡ ይቻላችሁ፡ ዘንድ፡ ራሳችሁን፡ ማዘጋጀት፡ አለባችሁ፤ አስቀድሞ፡ አንድ፡ ማገጃ፡ ለመስጠት፡ መለያ፡ ማድረግ፡ ይገባል ። እስላሞችም፡ ማገጃን፡ ያደርጋሉ ። እሱም፡ ሊሻር፡ በሚቻለውና፡ በማይቻለው፡ መካከል፡ ነው ። ስለ፡ እግዚአብሔር፡ ስለ፡ ራሱ፡ ባሕርይ፡ መገለጽ፡ የያዙት፡ ቃላት፡ በተለይ፡ ሆኔታም፡ የተሰጡት፡ ተስፋዎ

ቼ ፡ ማስጠንቀቂያዎቹና ፡ ሕገ ፡ ልቡና ፡ ሁሉ ፡ ሊሻሩ ፡ አይቻልም ። እንደዚሁ ፡ ያሉ ፡ አያሌ ፡ ጉዳዮች ፡ በአሪትና ፡ በወንጌል ፡ ውስጥ ፡ አሉ ፡ ሊሻሩ ፡ አይቻልም ፤ ምክንያቱም ፡ እግዚአብሔር ፡ ስለማይለወጥ ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ ባንድ ፡ በተወሰነ ፡ ሥፍራ ፡ ወይም ፡ ጊዜያዊ ፡ ጥቅምና ፡ ዋጋ ፡ ያላቸው ፡ አንዳንድ ፡ ግልጽ ፡ የሆኑ ፡ ትእዛዛት ፡ አሉ ። እነዚህም ፡ የሥራቸው ፡ ዓላማ ፡ ከተፈጸመ ፡ በኋላ ፡ ሊሻሩ ፡ ይቻላል ። በዚህም ፡ ረገድ ፡ ለአንድ ፡ ፍጹም ፡ ለሆነ ፡ ነገር ፡ መዘጋጃዎች ፡ ናቸው ፡ ማለት ፡ ነው ። እሱም ፡ ፍጹም ፡ የሆነው ፡ በመጣ ፡ ጊዜ ፡ እነዚህን ፡ ከላይ ፡ የተባሉትን ፡ ሁሉ ፡ የሚመለከት ፡ ነው ። እስላም ፡ ችም ፡ ይህንን ፡ ያምናሉ ። ሙሐመድ ፡ ገና ፡ በሕይወተ ፡ ሥጋ ፡ ሳለ ፡ ቁብላቸውን ፡ ለውጠዋልና ፡ ከዚህም ፡ አፈጻጸማቸው ፡ የተነሣ ፡ በአይሁድ ፡ ላይ ፡ የነበራቸውን ፡ አስተያየት ፡ ለወጡ ፤ ስለ ፡ ማሳደድም ፡ ደንብ ፡ አወጡ ፤ ስለ ፡ መታገሥ ፡ ጉዳይ ፡ ሕግን ፡ ደነገጉ ። እነዚህ ፡ ነገሮች ፡ በቀረጽ ፡ ውስጥ ፡ እያሉ ፡ የተሻሩ ፡ ናቸው ፡ ይላሉ ። ከሁሉም ፡ ይበልጥ ፡ ዋጋ ፡ ያላቸው ፡ ግን ፡ በቀደሙት ፡ ቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ፡ ውስጥ ፡ ሙሉ ፡ ሆነው ፡ የሚገኙት ፡ ታሪካዊ ፡ ፍሬ ፡ ነገሮች ፡ ናቸው ። እግዚአብሔር ፡ እንኳ ፡ በሆነ ፡ የተደረገውን ፡ ሊለውጥ ፡ አይችልም ፡ ማለት ፡ የጥንታውያን ፡ ተረት ፡ ነው ። ስለ ፡ ስቅለትና ፡ ስለ ፡ ትንሣኤም ፡ ጉዳይ ፡ በወንጌል ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘው ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ ሊሻር ፡ አይቻልም ። አንድ ፡ ታሪካዊ ፡ እውነተኛ ፡ ነገር ፡ ከቶ ፡ አልሆነም ፡ በማለት ፡ ብቻ ፡ ለመሻር ፡ አይቻላችሁም ። ስለ ፡ እውነተኛነቱም ፡ የራሳችሁን ፡ ስም ፡ ትንግላችሁ ፡ ብርቱ ፡ የሆነ ፡ ምስክር ፡ ያስፈልጋችኋል ፤ ሙሐመድስ ፡ ምን ፡ ምስክር ፡ ነበረው ፡ ? ስለዚህ ፡ ወደነዚህ ፡ ዋና ፡ የሐሳብ ፡ መደምደሚያዎች ፡ እንደርሳለን ።

ሀ) በእግዚአብሔር ፡ ባሕርይ ፡ ላይ ፡ አንድ ፡ ነቀፌታ ፡ ካልተሰነዘረበት ፡ በቀር ፡ ብዙ ፡ ነገሮች ፡ ይሻሩ ፡ ዘንድ ፡ አይቻልም ። ተስፋዎች ፤ ማስጠንቀቂያዎች ፤ ሕገ ፡ ልቡና ፡ መለኮታዊ ፡ ስጦታዎች ፡ ዘለዓለማዊ ፡ ምክኖችና ፡ የሆነውም ፡ ሁሉ ፡ ሊሻሩ ፡ አይቻልም ።

ለ) የተሻሩ ፡ የሚመስሉትም ፡ አያሌ ፡ ጉዳዮች ፡ እንዲያው ፡ በማሰብና ፡ በመደምሰስ ፡ ብቻ ፡ የተሻሩ ፡ አይደሉም ፤ በመፈጸም ፡ ብቻ ፡ እንጂ ፡ እነሱም ፡ እንደ ፡ አይሁድ ፡ በዓላት ፤ መሥዋዕትና ፡ ግዝረት ፡ ያሉት ፡ ናቸው ። እነዚህም ፡ መንፈሳዊ ፡ ፍሬን ፡ የሚጠብቁ ፡ የፍሬ ፡ ግንደች ፡ ነበሩ ።

ሐ) በቁርዓንም ፡ ያንዳንድ ፡ ቍጥሮች ፡ መሻር ፡ የተፈጸመው ፡ በአሪትና ፡ በወንጌል ፡ እንደሆነው ፡ ሁሉ ፡ አያሌ ፡ መቶ ፡ ዓመታት ፡ ካለፉ ፡ በኋላ ፡ አልነበረም ። ነገር ፡ ግን ፡ በአንድ ፡ ሰው ፡ ዕድሜ ፡ በአጭር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ ነበር ፡ እንጂ ፤ ይህም ፡ በእውነቱ ፡ ፈጣን ፡ የሆነ ፡ አእምሮአዊ ፡ መለዋወጥ ፡ ነበረ ።

መ) ክርስቶስ ፡ ንጉሣችን ፤ ለዘለዓለም ፡ ሕያው ፡ ነው ። ቃላቱም ፡ የማያልፉ ፡ መሆናቸውን ፡ አረጋግጧልናል ።

ሠ) ከዚህም ፡ ሌላ ፡ የቀረጽ ፡ ትምህርት ፡ የተሻሻለና ፡ የዳበረ ፡ የወንጌል ፡ ትምህርት ፡ መፈጸሚያ ፡ ነው ፡ ብለን ፡ ልንቀበለው ፡ አንችልም ። በአያሌ ፡ መንገዶችም ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ተቃራኒ ፡ ነው ። ለመመስከርም ፡ በሚያደርገው ፡ ሙከራ ፡ መጠን ፡ ትክክል ፡ አይደለም ፡ ለመቅዳትም ፡ በሞከረው ፡ መጠን ፡ ፍሬ ፡ ነገሮችን ፡ ይቀንሳል ። ስለ ፡ እንስሳት ፡ መሥዋዕትነትና ፡ ለመንፈሳዊ ፡ አገልግሎት ፡ የሚደረገውንም ፡ ንጽሕና ፡ ያቃልለዋል ። ፍጹምም ፡ የሆነው ፡ ራሱ ፡ በመፈጸም ፡ ፍጹም ፡ ያይደለውን ፡ ሊሸረው ፡ ይችላልን ? ነገር ፡ ግን ፡ ራሱ ፡ ፍጹም ፡ ያይደለው ፡ ወደ ፡ ፍጹምነት ፡ የተቃረበውን ፡ እንደምን ፡ አድርጎ ፡ ሊሸረው ፡ ይችላል ? ሥጋዊውስ ፡ መንፈሳዊውን ፡ እንደምን ፡ አድርጎ ፡ መሻር ፡ ይችላል ? እስልምና ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ የተመለሰና ፡ ያፈገፈገ ፡ ንቅናቄ ፡ ነው ። እሱም ፡ በፍሬ ፡ ፈንታ ፡ ገለባ ፡ ሊያስታቅፈን ፡ ይፈልጋል ።

ኖችና፡ በአይሁድ፡ መካከል፡ ያለውን፡ ልዩነት፡ ለማስወገድ፡ ሲል፡ ዘለሎ፡ በጭፍን፡ ገባበት። ምናልባትም፡ ያረፈበትን፡ የምስክርነት፡ ኃይል፡ በቀላሉ፡ እንኳ፡ አላስተዋለውም። ነበር። ስለ፡ እውነተኛው፡ ፍሬ፡ ነገርም፡ አልተረዳም፡ ነበር። ለሱም፡ መሰናክል፡ ሆኖበት፡ ነበር። በመካድ፡ ብቻ፡ ከሱ፡ በመገላገሉ፡ ደስ፡ ብሎት፡ ነበር። ይህም፡ በአይሁድና፡ በክርስቲያን፡ መካከል፡ አንድ፡ መጋረጃ፡ ነበር። ስለዚህ፡ እሱን፡ ለማፍረስ፡ ሞከረ።

ለ) ሙሐመድ፡ ከሞተ፡ ከ፳፻፫፡ ዓመታት፡ በኋላ፡ ሙሐመድ፡ አልጸመም፤ የጸመውም፡ ለይምሰል፡ በአፍአዊ፡ መልክ፡ ብቻ፡ ነበር። በማለት፡ ክርስቲያኖች፡ እስላሞችን፡ ቢቃወሙ፡ ኖሮ፡ ምን፡ መልስ፡ ይሰጡ፡ እንደነበረ፡ ጠይቋቸው። ሰዎች፡ የጸመ፡ መስሎአቸው፡ ነበር፤ ነገር፡ ግን፡ ተሳስተዋል። እግዚአብሔር፡ በሥውር፡ ይመግበው፡ ነበር። ቢባልም፡ ኖሮ፡ ይህ፡ አነጋገር፡ ስለ፡ ስቅለት፡ እንደተባለው፡ ሁሉ፡ ግራ አግቢና፡ አደናጋሪ፡ ሐሳብ፡ በሆነ፡ ነበር።

ሐ) እግዚአብሔርም፡ ይቀልዳል፡ ብሎ፡ መናገር፡ የሚያስከብረው፡ መሆኑንና፡ ወይም፡ ለማያስፈልግ፡ ጉዳይ፡ የጌታችንን፡ እናትና፡ የዮሐንስን፡ ልብ፡ በሐሰተኛ፡ መገለጽ፡ ማሳዘኑ፡ ስለምን፡ ኑሮዋል፡ ብላችሁ፡ ጠይቁዋቸው።

መ) ስለዚህም፡ ምስክርነት፡ ሲጀመር፡ ጀምሮ፡ ያለው፡ ማስረጃ፡ የወንጌል፡ የእጅጅ፡ ጽሑፍ፡ ትክክለኛ፡ ቅጅ፡ ሁሉ፡ ስለዚህ፡ ታሪክ፡ ያረጋገጠ፡ መሆኑን፡ አስታውሱአቸው።

ሠ) ስለ፡ ስቅለት፡ ጉዳይ፡ የምኑት፡ ዘንድ፡ የማይፈቅዱት፡ ስለምን፡ እንደሆነ፡ እንዲያስረዱን፡ ለመጠየቅ፡ መሞከር፡ ጠቃሚ፡ ይሆናል። ዘወትርም፡ ሙሐመድ፡ መካ፡ ላይ፡ ስለ፡ ተቀበለው፡ ሥቃይና፡ ስለ፡ ተከታዮቹም፡ ሥቃይ፡ በአሆድ፡ ጦርነት፡ ጊዜ፡ በጦር፡ ሜዳ፡ ላይ፡ ስለ፡ መቀሰሉም፡ አስታውሱዋቸው፡ በጠቅላላው፡ አንድ፡ ነቢይ፡ ሥቃይን፡ መቀበል፡ አይደርስበትም፡ ተብሎ፡ የማይታሰብ፡ ነው። እዚህ ላይ፡ ግን፡ ስለ፡ ልዩነቱ፡ ግልጽነቱን፡ አስረዱ። በሙሐመድ፡ ላይ፡ የደረሱበት፡ ሥቃዮች፡ ሁሉ፡ አብዛኛውን፡ ጊዜ፡ የተበቃይነት፡ ስሜት፡ ፈጠሩበት፡ እንጂ፤ የይቅርታን፤ የማዳንን፡ ምኞትና፡ ፍፍቆት፡ አልነበረም፤ ስለ፡ አስገራሚው፡ የመስቀል፡ ፍቅር፡ ከቶ በጨረፍታ፡ እንኳ፡ አልታየውም፡ ነበር። ለኛ፡ ግን፡ ታላቅ፡ የሆነ፡ ታማኝነታችንና፡ ቅድስናችንን፡ የሚጠይቅ፡ ዋና፡ ጉዳያችን፡ ነው።

፬ኛ፡ ክፍል።

በወንጌል፡ ውስጥ፡ ስለ፡ ጌታችን፡ ትንሣኤ፡ ግልጽ፡ ስለሆነው፡ ክህደት፡ መልስ። ስለ፡ ጌታችን፡ ትንሣኤ፡ ጉዳይ፡ ዝም፡ ያለ፡ መጽሐፍ፡ እንደምን፡ ስለ፡ ወንጌል፡ መመስከር፡ ይችላል? ስለ፡ ስቅለቱ፡ መካድም፡ በግልጽ፡ ትንሣኤውን፡ መካድ፡ ነው። ይህ፡ ክህደትም፡ የተገለጸው፡ ስለ፡ ቀደሙት፡ መጻሕፍት፡ እውነተኛነት፡ ለመመስከር፡ ወረደ፡ በተባለው፡ መጽሐፍ፡ በቀሮዓን፡ ውስጥ፡ ነው። በመጨረሻ፡ ቀን፡ በሚሆነው፡ ጠቅላላ፡ ትንሣኤ፡ ያምናሉ። በመጀመሪያ፡ የሚነሳው፡ ምናልባት፡ ሙሐመድ፡ ወይም፡ ሙሴ፡ ይሆናል፡ ይላሉ። ጌታችን፡ ሰዎችን፡ ከሞት፡ ማስነሣቱን፡ ያምናሉ። ነገር፡ ግን፡ በመጨረሻ፡ ጊዜ፡ ወደዚህ፡ ዓለም፡ ይመጣና፡ ይሞታል፡ ብለው፡ ያምናሉ። መዲና፡ ላይ፡ በሙሐመድ፡ መቃብር፡ አጠገብ፡ አንድ፡ ባዶ፡ መቃብር፡ ተጠብቆለታል፡ ይላሉ። በቀሮዓን፡ ውስጥ፡ ስለ፡ ክርስቶስ፡ ትንሣኤ፡ የሚመለከት፡ መግለጫ፡ አለ። ነገር፡ ግን፡ ከሞተ፡ በኋላ፡ የሚሆን፡ ነው፡ ይላሉ፡ የሚበዙት፡ እስላሞችም፡ ይህ፡ ይሆን፡ ዘንድ፡ የሚቻለው፡ የዓለም፡ ፍጻሜ፡ ሲቃረብ፡ ነው፡ ይላሉ። ከዚህ፡ በላይ፡ የተመለከተው፡ መግለጫ፡ ቀሮዓን፡ ለቀደሙት፡ መጻሕፍት፡ ከመመስከር፡ የራቀ፡ መ

ሆኑን ፡ ያሳያል ። «የአምራን» ፡ ቤተ ሰብ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፫፻፺፩ ፡ ቊጥር ፡ ፵፰ ፡ መግለጫውንና ፡ ስለ ማርያም ፡ ምዕራፍ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፩፻፲፱ ፡ ቊጥር ፡ ፴፱ ፡ አንብብና ተረዳ ። አሁን ፡ እስላም ፡ ጌታችን ፡ ከዕርገቱ ፡ በፊት ፡ ስለ መሞቱ ፡ ወይም ፡ በመጨረሻ ፡ ጊዜ ፡ የሚሞት ፡ መሆኑን ፡ የሚያምንና ፡ የማያምን ፡ ለመሆኑ ፡ አንድ ፡ እውነተኛ ፡ ነገር ፡ አለ ። እሱም ፡ ስለ ባዶው ፡ መቃብርና ፡ ስለ ትንሣኤው ፡ ክብርን ፡ ተገናኝቶ ፡ ከሙታን ፡ የተነሣው ፡ በሥጋው ፡ የተቀበለው ፡ የሥቃይ ፡ ምልክትም ፡ ስለ መኖሩ ፡ የክርስቲያንን ፡ ጸምነት ፡ በፍጹም ፡ ይቃወማል ። እንግዲህ ፡ በቀጥታ ፡ በሐዋርያዊ ፡ ምስክርነት ፡ በመልአክ ፡ መላክተኛነትና ፡ በጌታችንም ፡ በራሱ ፡ ላይ ፡ ሐሰትን ፡ መሰከረ ። ስለዚህ ፡ ጨምራ ፡ እናገር ፡ ዘንድ ፡ አያስፈልገንም ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ይህ ፡ መጽሐፍ ፡ ቊጥር ፡ ፵፯ ፡ ስለ ወንጌል ፡ ይመሰክራል ፡ ማለትና ፡ በቀደሙትም ፡ መጻሕፍት ፡ ውስጥ ፡ አለ ፡ ማለት ፡ አደናጋሪ ፡ ሐሳብ ፡ ነው ። አንድ ፡ ያላወቀና ፡ ያልተረዳ ፡ ሰው ፡ ብቻ ፡ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ መግለጫ ፡ ሊሰጥ ፡ ቻለ ። ቊጥር ፡ ፵፯ ፡ ሙሐመድ ፡ የሚከዱት ፡ ስለ ጌታችን ፡ ስቅለትና ፡ ትንሣኤ ፡ ለክርስቲያን ፡ ተማሪዎች ፡ የምስክርነቱን ፡ ኃይል ፡ በአእምሮቸው ፡ እንዲቀረጽ ፡ ለማድረግ ፡ ይህ ፡ አንድ ፡ መልካም ፡ አጋጣሚ ፡ ይሆናል ። አንዳንዶችም ፡ ሙሐመድ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ ወዲያውኑ ፡ ይነሣል ፡ ማለትን ፡ አስበው ፡ ነበር ። የሚበዙት ፡ ግን ፡ ከቶ ፡ እንደዚህ ፡ ያለ ፡ ትምህርት ፡ ለመስጠቱ ፡ አያምኑበትም ፡ ነበር ። ስለ ጌታችን ፡ ትንሣኤ ፡ አውቆና ፡ አምኖ ፡ በነበረ ፡ ኖሮ ፡ ከእሱ ፡ ያነሰ ፡ ለመሆኑ ፡ ይረዳ ፡ ዘንድ ፡ በተገደደ ፡ ነበር ።

፩ኛ ፡ ክፍል ።

የሙሐመዳውያን ጸምነት ፡ ስለ መንፈስ ቅዱስ ።

በቊጥር ፡ ውስጥ ፡ መንፈስ ቅዱስ ፡ ማለት ፡ ይበልጡን ፡ መልአኩ ፡ ቅዱስ ፡ ገብርኤል ፡ መሆኑን ፡ ለተማሪዎች ፡ በጥንቃቄ ፡ ማስተማር ፡ ይገባል ። ከቶ ፡ ከቅዱስ ፡ ገብርኤል ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ነው ፡ ማለቱ ፡ አይደለም ። በእርግጥም ፡ መለኮታዊ ፡ አካል ፡ ማለቱ ፡ አይደለም ። አንድ ፡ መለኮታዊ ፡ አካል ፡ አለ ፡ እሱም ፡ አላህ ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። የሚነበቡት ፡ አንቀጾችም ፡ እነዚህ ፡ ናቸው ።

፩ኛ ፡ በላም ፡ ምዕራፍ ፡ ቊጥር ፡ ፹፩ ፡ ሮድዌልን ፡ መግለጫ ፡ ገጽ ፡ ፫፻፵፯ ፡ አንብብ ። የእስላሞች ፡ አገላለጽ ፡ ይህ ፡ ነው ። «ያ ቅዱስ ፡ ገብርኤል ፡ ነው ፡ ሌሎችንም ፡ መግለጫዎች ፡ በያቀርብ ፡ እንኳ ፡ እንደ «ቅዱስ ፡ ነፍስ» ፡ ወይንም ፡ «ወንጌል» ፡ ናቸው ።

፪ኛ ፡ በ ፡ «ነቢያት» ፡ ምዕራፍ ፡ ቊጥር ፡ ፺፩ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፩፻፶፯ ፡ ተመልከት ።

፫ኛ ፡ በ ፡ «መከልከል» ፡ ምዕራፍ ፡ ቊጥር ፡ ፲፪ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፬፻፷፭ ፡ እዚህ ፡ ላይ የተሰጠው ፡ መግለጫ ፡ ሐታታ ፡ መልአኩ ፡ ገብርኤል ፡ ወይም ፡ የተፈጠረው ፡ ነፍስ ፡ የማርያም ፡ ልጅ ፡ ነው ።

፬ኛ ፡ በ ፡ «ስግደት» ፡ ምዕራፍ ፡ ቊጥር ፡ ፳ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፩፻፺ ፡ ይህ ፡ የሚመለከተው ፡ አዳምን ፡ ነው ። የዚህም ፡ ትርጓሜ ፡ አንድ ፡ ፍጡርም ፡ ቢሆን ፡ ለአዳም ፡ የተሰጠው ፡ ሠሪውን ፡ እንዲያውቅ ፡ የሚያስችል ፡ የተለየ ፡ ሥልጣን ፡ ነው ፡ ይባላል ።

፭ኛ ፡ በ ፡ «ላም» ፡ ምዕራፍ ፡ ቊጥር ፡ ፪፻፶፬ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፫፻፷፯ ፡ ተመልከት ።

፮ኛ ፡ በ ፡ «ማዕድ» ፡ ምዕራፍ ፡ ቊጥር ፡ ፩፻፶፱ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፬፻፺፰ ፡ እነዚህ ፡ አንቀጾች ፡ በቊጥር ፡ ውስጥ ፡ ከሞሰቱ ፡ ሥላሴ ፡ አንዱ ፡ ሳይሆን ፡ መንፈስ ቅዱስ ፡ አንድ ፡ ፍጡር ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ ሲሉ ፡ በግልጽ ፡ ያስረዳሉ ። ቅዱስ ፡ ገብርኤል ፡ መንፈስ ቅዱስ ፡ ተብሎ ፡ እንዳይጠራ ፡ ምንም ፡ ምክንያት ፡ የለም ፡ ይላሉ ። በቊጥር ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ ቃላት ፡ አንድ ፡ ፍጡር ፡ ነው ፡ ከማለት ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ትርጓሜ ፡ የላቸውም ፡ ይህስ ፡ ምን ፡ ያህል ፡ የብሉይ ፡ ኪዳን ፡ ነቢያትን ፡ መንፈስ ቅዱስ ፡ ይመስላል ።

መምሕራኑ ፡ ራሳቸው ፡ ማስረዳት ፡ ይችላሉ ። ምድሩ ፡ ከተጠረገ ፡ በኋላ ፡ ጥያቄ ፡ ይነግሳል ፡ በወንጌል ፡ ውስጥ ፡ ስለ ፡ ተወሳው ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ምን ፡ ይባላል ፡ ? ሙሐመድስ ፡ ስለ ፡ እሱ ፡ ምን ፡ አስቦ ፡ ነበር ፡ ? ቊርአንን ፡ ስለ ፡ እሱ ፡ ምን ፡ ይላል ፡ ? እንግዲህ ፡ ቊርአንን ፡ ወንጌልን ፡ ያጸናልን ፡ ?

፩ኛ ፤ ባንዳንድ ፡ ስፍራዎች ፡ ላይ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ሊቀ ፡ መላእክት ፡ ገብርኤል ፡ መሆኑን ፡ በእርግጥ ፡ አስተውሎአል ። ምናልባት ፡ በትክክል ፡ ሰምቶም ፡ እንደሆነ ፡ አይታወቅም ። ነገር ፡ ግን ፡ ድንግል ፡ ማርያምን ፡ ባበሠረ ፡ ጊዜ ፡ የተባለው ፡ እዚህ ፡ ሁለቱንም ፡ አጣምሮ ፡ በአንድ ፡ ስም ፡ የሚጠራቸው ፡ ሆኖ ፡ ይታያል ። ለተማሪውም ፡ ይህ ፡ ዓይነት ፡ መለያ ፡ የማይቻል ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ይሆንለታል ።

፪ኛ ፤ ከሁሉ ፡ የሚበልጠው ፡ ማጭበርበር ፡ ግን ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስን ፡ ስለ ፡ መላክ ፡ ጌታችን ፡ ከሰጠው ፡ ተስፋ ፡ ጋር ፡ የተያያዘ ፡ ነው ። ሙሐመድም ፡ ጌታችን ፡ ስለ ፡ ራሱ ፡ ስለ ፡ ሙሐመድ ፡ መምጣት ፡ ተስፋ ፡ ሰጥቶ ፡ ነበር ፡ ይላል ። ከዚህ ፡ ላይ ፡ አንዳንድ ፡ ያላወቁና ፡ ከክርስቲያን ፡ ሃይማኖት ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ ያፈገፈጉ ፡ በዮሐንስ ፡ ወንጌል ፡ ምዕራፍ ፡ ፲፮ ፡ ጌታችን ፡ ስለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ መውረድ ፡ የሰጠውን ፡ ተስፋ ፡ ስላንተ ፡ ነው ፡ ብለው ፡ ነግረውት ፡ ይሆናል ፡ በፅርዕ ፡ ጳጳሳዊ ፡ የሚል ፡ ነው ፡ ትርጓሜውም ።

፫ኛ ፤ የተመሰገነ ፤ ፪ኛ ፡ ወይም ፡ አንዳንዶች ፡ እንደሚሉት ፡ የሚያመሰግን ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ይላሉ ። መጀመሪያ ፡ ለሙሐመድ ፡ የተስማማ ፡ ነው ፤ ፪ኛውም ፡ ለአሕመድ ፡ የተስማማ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። እሱም ፡ በስም ፡ የተለየ ፡ ነው ። ሙሐመድም ፡ ይህንን ፡ በእርግጥ ፡ አምኖ ፡ ነበር ። ግን ፡ አልተጠነቀቀም ፡ ነበር ። የዮሐንስ ፡ ወንጌል ፡ ቅጅ ፡ ከቶ ፡ ከዚህ ፡ ንባብ ፡ ጋር ፡ የሚስማማ ፡ አልነበረም ። የጌታችንንም ፡ እውነተኛ ፡ ቃላት ፡ ከቶ ፡ ሰምቶ ፡ አላወቀም ፡ ነበር ። ምዕራፉን ፡ በሙሉ ፡ ሰምቶ ፡ በነበረ ፡ ኖሮ ፤ ስለ ፡ እኔ ፡ የተነገረልኝ ፡ ነው ፡ በማለት ፡ ለራሱ ፡ ባላደረገው ፡ ነበር ። የከሐዲዎችን ፡ መግለጫ ፡ ሰምቶ ፡ ሌሎችንም ፡ መረጃዎች ፡ ሁሉ ፡ ካልተረጋገጡ ፡ ምንጮች ፡ እንደ ፡ መጡለትና ፡ እንደ ፡ ቀረቡለት ፡ ተቀብሎ ፡ በቊርአንን ፡ ውስጥ ፡ ሥፍራ ፡ ስላስያዘው ፡ እስካሁን ፡ ድረስ ፡ ሁሉም ፡ ያነቡት ፡ ዘንድ ፡ ተጽፎ ፡ ይገኛል ። ምዕራፍ ፡ ፳፩ ፡ ቊርአን ፡ ፮ ፡ ስለ ፡ ጦርነት ፡ ዝግጅት ፡ በተጻፈው ፡ ምዕራፍ ፡ ውስጥ ፡ ይገኛል ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፬፻፮ ፡ ስለ ፡ ስለሚመጣው ፡ ነቢይ ፡ ስለ ፡ አሕመድ ፡ ለማስታወቅ ፡ ይላል ፡ እዚህ ፡ ላይ ፡ የጌታችን ፡ ቃላት ፡ በቀጥታ ፡ ሐዋርያቱን ፡ የሚመለከቱ ፡ ነበሩ ። በጥቂት ፡ ሳምንት ፡ ውስጥ ፡ ሊፈጸም ፡ ነበር ፡ እንጂ ፡ ከ፪፻ ፡ ዓመታት ፡ በኋላ ፡ ሊሆን ፡ አልነበረም ። ከዚህ ፡ ላይ ፡ እውነተኛው ፡ ችግር ፡ ይህ ፡ ነው ። የሙሐመድ ፡ ጥላ ፡ የመንፈስ ፡ ቅዱስን ፡ መለኮታዊነት ፡ ከእስላሞች ፡ ዓይን ፡ መጋረዱና ፡ መሠወሩ ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ ከዚህ ፡ አንቀጽ ፡ የተነሣ ፡ እንደፈለገው ፡ ተርጉሞት ፡ ወይም ፡ እግዚአብሔር ፡ እንደተናገረው ፡ ሁሉ ፡ ስለ ፡ እሱ ፡ በወንጌል ፡ የተነገረለትንና ፡ የሚመሠክርለትን ፡ ሠውረዋል ፡ በማለት ፡ ክርስቲያኖችን ፡ በግልጽ ፡ አሳጣቸው ። በእውነት ፡ ክርስቲያኖች ፡ ክደውት ፡ ነበር ። ወዲያውኑ ፡ የእግዚአብሔርን ፡ ብርሃን ፡ በአፋቸው ፡ የሚያጠፉ ፡ ሰዎች ፡ ናቸው ፡ በማለት ፡ ወጋቸው ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፬፻፯ ፡ ተመልከት ። በምዕራፍ ፡ ፳፩ ፡ በመጨረሻ ፡ ላይ ፡ ሐዋርያት ፡ የእግዚአብሔር ፡ ረዳቶች ፡ ናቸው ፡ የሚለውን ፡ ግልጽ ፡ ያልሆነ ፡ መግለጫ ፡ አንብብ ። ይህም ፡ ስለ ፡ ጌታችን ፡ ልመና ፡ መልስ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ሙሐመድ ፡ ከላይ ፡ ኃይልን ፡ ትቀበላላችሁ ፡ የሚለውን ፡ ቃል ፡ ከቶ ፡ ሰምቶ ፡ ነበርን? ከተባለም ፡ በኋላ ፡ አያሌ ፡ ቀኖች ፡ ቆይቶ ፡ የተፈጸመ ፡ አልነበረምና ።

፯ኛ ፡ ክ ፍ ል ።

ስለ ፡ ጌታችን ፡ መለኮታዊ ፡ ወልደ ፡ አብነት ፡ ለሙሐመዳውያን ፡ ክህደት ፡ መልስ ፡ ከሁሉ ፡ አስቀድሞ ፡ ስለጌታችን ፡ ወልደ ፡ አብነት ፤ በቊርአንን ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙትን ፡ ዋና ፡ ዋና ፡ አንቀጾች ፡ ማወቅ ፡ መልካም ፡ ነው ፤ አምላክነቱም ፡ ተክድዋል ።

ሙሉ መድ፡ «ወልደ፣ አብ»፣ ወይም፡ «የእግዚአብሔር፡ ልጅ»፣ የሚባለውን ፣ መግለጫ አልወደደም፡ ነበር። የልጅነትን፣ የወልድነትን ፣ ስም፡ አለመውደዱን፡ «በማዕድ»፡ ምዕራፍ ቊ፣ ፳፩ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ። ፬፻፹፰ ፡ ተመልከት ። ነገር ፡ ግን ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ በ፲፱ኛኛው ፡ ቊ፣ ፳፫ ፡ «አሁን፡ በውነት፡ እግዚአብሔርም ፡ መሲሕ፡ ነው ፡ የማርያም ፡ ልጅ የሚሉ ፡ ከሐዲዎች ፡ ናቸው» ይላል ። እግዚአብሔር ፡ በፈቅድ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስን ፡ ሊያጠፋው ፡ ይችላል ፡ በማለት ፡ እውነትን ፡ ከሐሰት ፡ የለየ ፡ ለመምሰል ፡ ይህን ፡ መግለጫ ፡ ለመስጠት ፡ ይሞክራል ። እግዚአብሔር ፡ አብ፡ መሲሕ፡ ነው ፡ የሚለውን ፡ ተራ ፡ አቀማመጥም ፡ ልብ ፡ አድርጉ።

አሁን ፡ እግዚአብሔር ፡ አብ ፡ መሲሕ ፡ ነው ፡ እንላለን ፡ ? አንልምና ፤ ስለዚህ ፡ ትክክለኛ ፡ መግለጫ ፡ አይደለም ። እንደዚህ ፡ ያለ ፡ መግለጫ ፡ ቊ፣ ፳፫ ፡ ላይ ፡ ተመልከት ። ደግሞም ፡ ቊ፣ ፳፫ ፡ «ኢየሱስ ፡ የማርያም ፡ ልጅ ፡ ሆይ ፡ ለሰው ፡ ዘር ፡ ሁሉ ፡ እኔንና ፡ እናቴን ፡ እንደ ፡ ሁለት ፡ አምላኮች ፡ አድርጋችሁ ፡ ከእግዚአብሔር ፡ ጎን ተቀበሉን ፡ (አምልኩን) ፡ ብለሃቸዋልን?» ይላል ። ጌታችንም ፡ ድንግል ፡ ማርያም ፡ አምላክ ፡ ናት ፡ ብሎ ፡ ለማንም ፡ አልነገረም ፡ ነበር ። አንቀጹን ፡ በሞላ ፡ አንብቡና ፡ ተረዱ። ባልተማረው ፡ በሙሉ መድ ፡ አእምሮ ፡ የተቀረጸው ፡ የእግዚአብሔር ፡ እናት ፤ ወልደ ፡ እግዚአብሔርና ፤ አብ ፤ የተባሉትን ፡ ስሞች ፡ መስማት ፡ ብቻ ነበር ። እንደገናም ፡ ስለ «ሴቶች» ፡ ምዕራፍ ፡ ቊ፣ ፳፫ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ። ፬፻፹፰ ፡ አንብብ ። «የሱስ ፡ አንድ ፡ ሐዋርያ ፡ ብቻ ፡ ነበር ፤ በማርያም ፡ ላይ ፡ ያሳረፈው ፡ ቃሉና ፡ መንፈሱም ፡ ሦስቱ ፡ ሥላሴ ፡ አይሉም ፤ ለእሱ ፡ ልጅን ፡ ይወልድ ፡ ዘንድ ፡ ከክብሩ ፡ ይራቅ ፤ መሲሕም ፡ ሎሌ ፡ መሆንን ፡ አይንቅም» ይላል ። እዚህ ፡ ላይ ፡ እናስተውለው ፡ ዘንድ ፡ ዋና ፡ አስፈላጊ ፡ ጉዳይ ፡ ነው ። ምክንያቱም ፡ ስለ ፡ ፫ቱ ፡ ሥላሴ ፡ በተሰነዘረው ፡ ሐሳብ ፡ በእነዚህ ፡ በሁለቱ ፡ ጉዳዮች ፡ ኢየሱስና ፡ እናቴ ፡ ብቻ ፡ ተወሱ ፡ እንጂ ፡ ሌላ ፡ ማንም ፡ አልተወሰነም ። ለሙሉ መድም ፡ ሥላሴ ፡ ማለት ፡ እግዚአብሔር ፡ አብ ፤ ድንግል ፡ እናት ፡ ማርያምና ፡ ወልድ ፡ እንደነበሩ ፡ አልጠራጠርም ። እንደገናም ፡ በሚምራን ፡ ቤተ ፡ ሰብ ፡ ምዕራፍ ፡ በገጽ ፫፻፺፪ ፡ አንድ ፡ ቀላል ፡ ያልተረጋገጠ ፡ መግለጫ ፡ እናገኛለን ። እሱም ፡ በሙሉ መድ ፡ ዘመን ፡ መጨረሻ ፡ ላይ ፡ ከናግራን ፡ መዲና ፡ ላይ ፡ ሙሉ መድን ፡ ሊጎበኘው ፡ ተልከ ፡ ስለነበረው ፡ የክርስቲያን ፡ መልእክት ፡ መግለጫ ፡ ነው ። በነገሩ ፡ ስለ ፡ ታወከበት ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡ ውስጥ ፡ የሙሉ መድ ፡ ትግል ፡ በእነሱ ፡ ላይ ፡ የገነ ፡ መሆኑን ፡ አስተውሉ። ከሁለቱ ፡ ወገን ፡ ማንኛቸው ፡ ወገን ፡ አስቀድሞ ፡ እንዲጠፋ ፡ በመረጋገም ፡ እንዲለያዩ ፡ ሐሳቡን ፡ አቀረበ ። እሱም ፡ የእውነት ፡ መፈተኛ ፡ ነበር ። ይህንን ፡ አስታውሱና ፡ በቊ፣ ፳፫ ፡ በገጽ ፡ ፫፻፺፩ ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ ኃይል ፡ ታያላችሁ ። እሱም ፡ «በእግዚአብሔር ፈት ፡ በእውነት ፡ ኢየሱስ ፡ እንደ ፡ አዳም ፡ ነው ፡ ከአፈር ፡ ፈጠረው ፤ ከዚህም ፡ በኋላ እንዲህ ፡ አለውሁን ፤ ሆነም ፤ ይህ፡ ከአምላክህ ፡ ዘንድ ፡ የሆነ ፡ ዕውነት ፡ ነው?» ይላል ። ይህም ፡ ስለ ፡ ጌታችን ፡ በሕግነቱ ፡ ዘመን ፡ መጨረሻ ፡ ላይ ፡ የተሰጠ ፡ ታሪክ ፡ ነው ። እንደገናም ፡ በነፃ ፡ ምዕራፍ ፡ ቊ፣ ፳፫ ፡ ፱ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ። ፬፻፹፰ ፡ «አይሁድም ፡ ዕገራ ፡ የእግዚአብሔር ፡ ልጅ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። ክርስቲያኖችም ፡ የሱስ ፡ የእግዚአብሔር ፡ ልጅ ፡ ነው ፡ ይላሉ ። በአፋቸውም ፡ የሚሉት ፡ እንዲህ ፡ ነው ። በቀድሞ ፡ ዘመን ፡ ከነበሩት ፡ ከሐዲዎች ፡ ተረት ፡ ጋር ፡ ይመሳሰላሉ ። እግዚአብሔር ፡ ከእነሱ ፡ ጋር ፡ ይዋጋ» ይላል ። አንቀጹን ፡ በሙሉ ፡ አንብቡና ፡ በውስጡ ፡ ስለሚገኘው ፡ መደናበር ፤ ዝብርቅርቅና ፡ ትክክል ፡ አለመሆኑንም ፡ ልብ ፡ አድርግ ። በማርያም ፡ ምዕራፍ ፡ ቊ፣ ፳፫ ፡ ፱፫ ፡ «አይሁድም ፡ ዕገራ ፡ ገጽ ፡ ፫፻፺፩ ፡ «የማርያም ፡ ልጅ ፡ የሱስ ፡ ይህ ፡ ነው ። እነሱ ፡ ስለሚጠራጠሩት ፡ ዕውነት ፡ መግለጫው ፡ ይህ ፡ ነው ። ለእግዚአብሔርም ፡ አንድ ፡ ልጅ ፡ መውለድ ፡ አይስማማውም ፡ ክብር ፡ ለእሱ ፡ ይሁን ። ስለ ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ሲያገዝገጠ ፡ ይሁን ፡ ብቻ ፡ ይላል ፡ ይሆናልም» ይላል ። ይህ ፡ ነገር ፡ የተባለው ፡ በመጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ተሰድደው ፡ የነበሩት ፡ እስላሞች ፡ በንጉሡ ፡ ፊት ፡ በቃል ፡ የደገሙት ፡ መሆኑን ፡ በዚህ ፡ ምዕራፍ ፡

አናገኛለን ። «አይገባውም» ። የሚለውም ። በምዕራፉ ። መጀመሪያ ። ላይ ። ነው ። በክርስቲያን ። ከተግ.ውስጥ ። ጌታችን ። የእግዚአብሔር ። አብዮባሕርይ፡ልጁ ። ስለመሆኑ ። መካድ፡አይችልም ። ነበር ። እንደዚህም ። ቢያደርግ ። ፍርፍር ። ሁሉንም ። ነገር ። በደመሰሰው ። ነበር ። ነገር ። ግን በእነዚህ ። ቀጥሮች ። የጌታችንን ። መለኮታዊነትና ። ወልደ ። አብነት ። በመካድ ። በዓረቢኛ ። እንደ ። ግጥም ። የሆነው ። በድንገት ። ነክከተ ። ይህ ። አንቀጽ ። በኋላ ። ጣልቃ ። ገብለመሆኑ ። ትንሽ ። ጥርጣሪ ። አለኝ ። ይህም ። የሆነበት ። ሙሐመድ ። የክርስታያንን ። እርዳታ ። ባለስራለገው ። ጊዜና ። እነሱንም ። ወገኑ ። ለማድረግ ። ሳይሆንለት ። ከቀረ ። በኋላ ። ነበር ። እነዚህም ። አንቀጾች ። ቀጥሮን ። እግዚአብሔር ። በቅዱስ ። ገብርኤል ። አማካይነት ። ያወረደው ። ነው ። የተባለው ። የእስላሞች ። እምነት ። ስለ ። ጌታችን ። በሐዲስ ። ኪዳን ። ካለው ። ማስረጃ ። እንደምን ። የተራራቀ ። ለመሆኑ ። ይገልጹልናል ። ይህ ። አንድ ከባድ ። የሆነ ። ክህደት ። ነው ። ከሁለቱ ። መጻሕፍትስ ። የትኛው ። ትክክለኛ ። ነው ? አሁን ። ስለ ። ጌታችን ። መለኮታዊ ። ወልድነት ። ተማሪዎች ። በሐዲስ ። ኪዳን ። ካለው ። ምስክርነት ። ሊያውቁ ። ይችላሉ ። ነገር ። ግን ። ሙሐመድ ። ሥጋን ። ስለመልበስ ። የጠላቦትን ። ምክንያት ። በትክክል ። ማስተዋል ። ይገባቸዋል ። ምክንያቱም ፤

፩ኛ ። በአካባቢውና ። የአደገበትም ። ቀጥራቸው ። የበዛ ። አማልክት ። ሲመለከቡበት ። በነበረው ። ክፍል ። ነበር ።

፪ኛ ። አንድ ። ሰው ። ከእንደዚህ ። ያሉ ። አካባቢዎች ። ሲወጣና ። ሲገላገል ። ስለ ። እግዚአብሔር ። አንድነት ። አጥብቆ ። መጨበጥና ። የሙጥኝ ። ማለትም ። አስገራሚ ነገር አይሆንም ። አይሁድም ። ከባቢሎን ። ሞርኮ ። በኋላ ። እንደዚሁ ። ነበሩ ።

፫ኛ ። በዘመኑ ። የነበሩ ። ዓረቦች ። አንስት ። ጣዖታታቸውን ። የእግዚአብሔር ። ልጆች ። ብለው ። ይጠሩአቸው ። ነበር ። በቀጥሮን ። ውስጥ ። የመጥፎው ። ቃል ። የሴት ። ባለቤት ። ማለት ። ለእግዚአብሔር ። የተሰጠ ። ነው ። እነዚህ ። አንስት ። ጣዖታትም ። የእግዚአብሔር ። ልጆች ። ተብለው ። ይታሰቡና ። ይገመቱ ። ነበር ። እነሱም ። በሩካቤ ። የተወለዱ ። ልጆች ። ማለት ። ናቸው ። ተብለው ። በአረማውያን ። ዓረቦች ። ዘንድ ። ይገመቱና ይመለከቱም ። ነበሩ ። ስለ ። «ከዋክብት» ። ምዕራፍ ። ቀጥሮ ። ፲፱ኛና ። ፳ ። ሮድዌል ። ገጽ ። ፸ ። አንብቡ ። «አል ። ላፕንና ። አልአዛን ። ታያላችሁን ፤ ከእነሱም ። በቀር ። ፫ኛውን ። ጣዖት ማናትን ። ምንድን ። ነው ? የናንተ ። ወንድ ። ሲሆኑ ። የእግዚአብሔር ። ሴቶች ። ይሆናሉን ? የሚለውን ። የቀጥሮን ። ጥቅስ ። አንብቡ ።

አንደገናም ። ምዕራፍ ። ፯ ። በ ። «አንስት» ። ምዕራፍ ። ቀጥሮ ። ፻ና ። ፻፩ ። ሮድዌል ገጽ ። ፫፻፳፯ ። አንብቡ ። «በድንቁርናቸው ። በሐሰት ። ለእግዚአብሔር ። ወንድና ። ሴት ። ልጆችን ። ሰጡት ። ምንድን ። ነው ? ባለቤት ። ሳይኖረው ። አንድ ። ወንድ ። ልጅ ። ይኖረዋልን ?» ከዚህም ። ይበልጥ ። የእግዚአብሔር ። ወንድ ። ልጅና ። የእግዚአብሔር ። ሴት ። ልጅ የተባሉትን ። ቃላት ። በተፈጥሮ ። ከሚረባው ። ሐረግ ። ትውልድ ። ጋር ። ቀላቅሎ ። በተለምዶ ። መጥራትን ። ልምድ ። አድርጎ ። ስለነበረ ፤ ወልደ ። አብንም ። በዚህ ። ዓይነት ። ቀላቅሎ ። በመጥራቱ ። ከማስተዋል ። ርቆ ። ተሳሳተ ። እኛ ። እንደምንጠቀምበት ። ሁሉ ። አልገባውም ። ነበር ። ከዚህም ። የባሰው ። ኃያሉ ። አምላክና ። ቅዱስ ። ገብርኤል ። እኛን ። ሳያስተውሉን ። ቀሩ ። ማለቱ ። ነው ። አሁን ። ተማሪዎቹ ። የእውነተኛውን ። ነገር ። መግለጫ ። ያያሉ ። በቀጥሮን ። መግቢያ ። ምዕራፍ ። እንደሚገኘው ። ሁሉ ። ከቀጥሮን ። ክፍል ። ዘወትር ። ከሌላው ። ይበልጥ ። የሚደገመው ። ከፋቲሐ ። ቀጥሎ ። ያለው ። ምዕራፍ ። ስለ ። «እግዚአብሔር ። አንድነት» ። የሚገልጽ ። ነው ። ሮድዌል ። ገጽ ። ፳፱ ። ተመልከት ። በጸሎት ። ቀንም ። ዘወትር ። ይደገማል ። የቀጥሮንም ። ሲሰው ። ነው ። ይባላል ። በአሕዛብ ። ዘንድ ። ስለ ። መለኮት ። ባሕርይ ። ጉዳይ ። ስለ ። ነበራቸው ። እምነታዊ ዝንባሌ ። ማስተካከያው ። ነበር ። እሱም ። አንዱ ። ብቻ ። ነበር ። ሌላም ። ይኖር ። ዘንድ ። አይቻልም ። እሱ ። አይወልድምና ፤ የተወለደውም ። አምላክ ። መሆን ። አይችልም ።

አንድ ፡ ወንድ ፡ ልጅና ፡ ሴት ፡ ልጅ ፡ ከባለቤት ፡ ይገኛሉና ፡ የዓረቢኛው ፡ ቃል ፡ እንደ ሚገልጸው ፡ ሁሉ ፡ «ማዕድ» ፡ በተባለው ፡ ምዕራፍ ፡ የዚሁ ፡ ዓይነት ፡ ችግር ፡ ይገጥመናል ። ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፬፻፺፬ ፡ ቀጥሮ ፡ ፫፯ ፡ «መሢሕ ፡ የማርያም ፡ ልጅ ፡ ከሐዋርያ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ አይደለም ። ከእሱም ፡ በፊት ፡ ሌሎች ፡ ነቢያት ፡ አብበዋል ። እናቱ እውነተኛ ፡ ሴት ፡ ነበረች ፡ እንጂ ፤ ከቶ ፡ አምላክ ፡ ነበረች ፡ አልተባለም ። ሁለቱም ፡ ምግብን ፡ በሉ ፡ ይላል ። ይህ ፡ የመጨረሻ ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ይታሰባል ። የፍጡር ፡ አካላት ፡ ነበራቸው ። እግዚአብሔር ፡ ግን ፡ የለውም ፡ ይላል ። በምን ፡ አቅጣጫ ፡ መግለጫዎችን መስጠት ፡ ይቻላል ። ዘንድ ፡ ይህን ፡ ግልጽ ፡ ለማድረግ ፡ ይረዳል ። ስለ ፡ መንፈሳዊ ፡ ልደት ፡ ሐሣብ ፡ ከተፈጥሮ ፡ ሥጋዊ ፡ ልደት ፡ የተለየ ፡ ሲሆን ፡ ዋናው ፡ እውነተኛ ፡ ነገር ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ አባት ፡ ይባላል ። እሱም ፡ የልጁ ፡ ሕይወት ፡ የሚገኝበት ፡ ማዕከላዊ ፡ ምክንያት ፡ በመሆኑ ፡ ነው ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ በሁለተኛው ፡ ሐሣብ ፡ አባት ፡ ብቻ ፡ ተብሎ ይጠራል ። እውነተኛ ፡ አባት ፡ ግን ፡ እግዚአብሔር ፡ ነው ። ምክንያቱም ፡ የሕይወት ፡ ሁሉ ፡ ምንጭ ፡ እሱ ፡ ብቻ ፡ በመሆኑ ፡ ነው ። የተፈጥሮ ፡ ሕይወትን ፡ እንደ ፡ ማግኘቱ መጠን ፤ መንፈሳዊ ፡ ሕይወትን ፡ ያገናኛና ፡ ይሰጥ ፡ ዘንድ ፡ ማን ፡ ያግደዋል ። ያስ ፡ መንፈሳዊ ፡ ሕይወት ፡ እንደምን ፡ ይገኛል ። በምን ፡ ደረጃና ፡ በመቼስ ፡ ጊዜ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ማን ፡ መናገር ፡ ይችላል ? ስለ ፡ ዘለዓለማዊ ፡ ትውልድና ፡ ስለ ፡ ፍጹም ፡ ልጅነት ፤ ፍጹም ፡ ሕይወት ፡ ጉዳይ ፡ ምን ፡ መቃወም ፡ ሊኖር ፡ ይችላል ? እሱም ፡ የፍጹም ፡ አባት ፡ የጸጋው ፡ ውጤት ፡ ነው ።

፩ኛ ፡ ስለ ፡ ምግብ ፡ መብላት ፡ ያለውን ፡ ጥያቄ ፡ ከመቃወም ፡ ይልቅ ፡ እንደ ፡ ሰንሰለት ፡ ወደተያያዘ ፡ ሐሣብ ፡ ለማዘር ፡ ይችላል ። እግዚአብሔርስ ፡ ራሱ ፡ ምግብ ፡ መብላትና ፡ ራሱስ ፡ በፈጠረው ፡ አካል ፡ በፈቅድ ፡ ስለምን ፡ መብላት ፡ አይችልም ፡ ከሰው ፡ ሁሉ ፡ እስላም ፡ አይሆንም ፡ ይላል ?

፪ኛ ፡ ቀጥላለን ፡ ዘለዓለማዊ ፡ ያልተፈጠረ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ቢሆንም ፡ ይሁን ፡ እንጂ ፡ ሰው ፡ በገዛ ፡ ልቡ ፡ ውስጥ ፡ ሊያከማቸው ፡ ይችላል ። በመጨረሻውም ፡ እውነተኛው ፡ ስለ ፡ ዘለዓለማዊ ፡ ቃል ፡ ሥጋን ፡ መልበስ ፡ ያለው ፡ ችግር ፡ እንደ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ተቆጠረን ? አስፈላጊው ፡ ነገር ፡ ይኸው ፡ ነው ። እሱም ፡ የመለኮትና ፡ የፍጡር ፡ ሕያው ፡ አንድነት ፡ ነው ፡ <ቃልም ፡ ሥጋ ፡ ሆነ ፡ በእኛም ፡ አደረገ ።

፫ኛ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ማለትም ፡ መንፈሳዊ ፡ ልደት ፡ መሆኑን ፡ ሰዎች ፡ ይገነዘቡት ፡ ዘንድ ፡ ይረዳቸዋል ። እንዲህም ፡ የተባለበት ፡ ለወልድ ፡ የተሰጠውን ፡ ክብር ፡ ለማስረዳት ፡ ሆኖ ፡ በሙሐመድ ፡ በማይገባ ፡ ከተወለደው ፡ ሐሣብ ፡ ሊያግድ ፡ የሚችል ፡ ስም ፡ መሆኑን ፡ መግለጽ ፡ ይጠቅማል ።

፬ኛ ፡ ክፍል ።

ክርስቶስ ፡ ኃጢአት ፡ የሌለበት ፡ ስለ ፡ መሆኑና ፡ ስለ ፡ ሙሐመድና ፡ ሌሎች ፡ ነቢያት ፡ ኃጢአተኛነት ፡ መሠረት ፡ ክርክር ። ጠቅላላውን ፡ እምነት ፡ በተቀበሉት ፡ ዘንድ ፡ ከአዲስና ፡ ከእናቱ ፡ በቀር ፡ በእያንዳንዱ ፡ የሰው ፡ ልጅ ፡ ላይ ፡ ሰይጣን ፡ የኃጢአትን ፡ ስሜት ፡ ለማከፈልና ፡ ለማዳረስ ፡ የተከናወነለት ፡ ሆኖ ፡ ይገኛል ፡ የሚል ፡ የሙሐመድ ፡ መግለጫ ፡ መኖሩን ፡ አፈ ፡ ታሪኩ ፡ ስለሚያስረዳ ፡ ክርስቲያን ፡ ወገኖቻችን ፡ ሁሉ ፡ ሊያውቁት ፡ የሚገባ ፡ ዋና ፡ ቁም ፡ ነገር ፡ ነው ። በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ስለ ፡ መፀነሱ ፡ የተጻፈውን ፡ ዓረፍተ ፡ ነገር ፡ ስለ ፡ ተአምራታዊ ፡ ልደቱ ፡ በሥጋዊ ፡ በሁሉ ፡ ስለሆነው ፡ ተአምራታዊ ፡ አፈጻጸም ፡ ሰምቶ ፡ ይሆናል ። ሆኖም ፡ በኋለኛው ፡ ትግል ፡ ጊዜ ፡ ጌታችን ፡ ፍጹም ፡ ኃጢአት ፡ የሌለበት ፡ ነው ፡ ከማለት ፡ ፈቀቅ ፡ ብሏል ። አያሌ ፡ እስላሞችም ፡ እንዲህ ፡ ነበር ፡ ሲሉ ፡ ያምናሉ ። እኛ ፡ ግን ፡ የግል ፡ ማስረጃዎች ፡ አሉን ። እውነትም ፡ ከሆነ ፡

አንድ ፡ ነቢይ ፡ ብቻ ፡ ኃጢአት ፡ የሌለበት ፡ ነው ። እሱም ፡ ክርስቶስ ፡ ብቻ ፡ ነው ። ስለ
 ዚህ ፡ ለነፍሳችን ፡ መሪ ፡ ይሆን ፡ ዘንድ ፡ አንድም ፡ ጥርጣሪ ፡ ሊኖር ፡ አይችልም ፤ የላቀ
 ም ፡ ለመሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ስለሆነ ፡ መድኃኒትነቱን ፡ መቀበል ፡ ይገባል ፡ ስንል ፡ እናረጋግ
 ጣለን ። እስላምም ፡ ጌታችን ፡ ኃጢአት ፡ የሌለበት ፡ መሆኑን ፡ በመካድ ፡ አይከራከሩም ፡
 ሙሐመድም ፡ ኃጢአት ፡ የሌለበት ፡ ነበር ፡ በማለት ፡ እንጂ ፡ ነቢያት ፡ ሁሉም ፡ ለነቢይ
 ነት ፡ ማዕርግ ፡ ከተጠሩ ፡ በኋላ ፡ ኃጢአት ፡ አላደረጉም ፡ ሲሉ ፡ ይከራከራሉ ። ከኃጢአ
 ት ፡ የተጠበቁና ፡ የታገዱም ፡ (የተገቱ) ፡ ነበሩ ፡ ስለዚህም ፡ ጉዳይ ፡ መግለጫው ፡ መሣ
 ሪያ ፡ በአረቢኛ ፡ ቋንቋ ፡ መግሠም ፡ ይባላል ። ነገር ፡ ግን ፡ ሙሐመድም ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡
 ስለሌሎቹ ፤ ነቢያት ፡ ናቸው ፡ በመባል ፡ በቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ ስለ ፡ ተወሰኑት ፡ ሁሉ ፡ እን
 ደዚህ ፡ ላለው ፡ እምነት ፡ አንድም ፡ ማስረጃ ፡ አይገኝለትም ። ከክርስቲያን ፡ ክርክር ፡ መ
 ጫን ፡ የተነሣ ፡ በኋለኛው ፡ ዘመን ፡ የተጨመረ ፡ ልብ ፡ ወለድ ፡ አፈ ፡ ታሪክ ፡ ነው ።
 ለምሳሌ ፡ አዳምን ፤ ኖሳን ፤ አብርሃምን ፤ ሙሴን ፤ ጌታችንና ፡ ሙሐመድንም ፡ ውሰዱ ፡
 ስለ ፡ አዳምም ፡ የምጠቅሰው ፡ እስላሞች ፡ ነቢይነቱን ፡ ስለሚቀበሉት ፡ ነው ። አሁን ፡ ከክ
 ርስቶስ ፡ በቀር ፡ ስለ ፡ ሌሎቹ ፡ ነቢያት ፡ ኃጢአት ፡ በቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ ተወስቶአል ።
 ስለ ፡ አዳም ፡ አል ፡ ዓረፍ ፡ ምዕራፍ ፡ ፯ ፡ ቀጥር ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፪፻፺፮ ፡ አንብብ ፡
 ነቢይ ፡ ነው ፡ ከተባለም ፡ ዘንድ ፡ ስለ ፡ አዳም ፡ ኃጢአተኛነት ፡ ይህ ፡ በቂ ፡ ማስረጃ ፡ ነው ።
 ስለ ፡ ኖሳ ፡ በሁድ ፡ ምዕራፍ ፡ ቀጥር ፡ ፵፱ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፪፻፲፱ ፡ ኖሳ ፡ እንዲህ ፡ ይ
 ላል ፡ «ይቅር ፡ ካላልከኝ ፡ ከጠፉት ፡ እንደ ፡ አንዱ ፡ እሆናለሁ» እንደ ፡ ገናም ፡ የኖሳ ፡ ም
 ዕራፍ ፡ ፳፯ ፡ ቀጥር ፡ ፳፱ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፳፯ ፡ «አምላኬ ፡ ሆይ ፡ እኔንና ፡ ወላጆቼን ፡
 ይቅር ፡ በለን» ይላል ። ይህ ፡ በቂ ፡ ነው ፡ ከዚህ ፡ ላይ ፡ ወላጆቹም ፡ ጭምር ፡ ኃጢአተ
 ኞች ፡ ካልሆኑ ፡ በቀር ፡ ይቅር ፡ በለን ፡ ስለማለቱ ፡ አንድም ፡ ጥርጣሪ ፡ ሊኖር ፡ አይች
 ልም ። ስለ ፡ አብርሃም ፤ የአብርሃም ፡ ምዕራፍ ፡ ቀጥር ፡ ፵፫ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፪፻፳፱ ፡
 «አምላክ ፡ ሆይ ፡ በፍርድ ፡ ቀን ፡ እኔንና ፡ ወላጆቼን ፡ ይቅር ፡ በል» ይላል ።

ይህ ፡ አንቀጽ ፡ ለጥርጣሪ ፡ ምንም ፡ ቦታ ፡ አያስቀርም ፤ የተባለውም ፡ ለነቢይነት ፡
 ከተጠራ ፡ በኋላ ፡ ነው ። ስለ ፡ ሙሴ ፡ የዓራፍ ፡ ምዕራፍ ፡ ቀጥር ፡ ፩፻፶ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡
 ፫፻፯ ፡ እንዲህ ፡ ይላል ። «አምላክ ፡ ሆይ ፡ እኔንና ፡ ወንድሜን ፡ ይቅር ፡ በለን ፤ ለምሕረት
 ሀም ፡ ወሰን ፡ አታድርግ» ። ከዚህ ፡ ላይ ፡ ይቅርታ ፡ ስለ ፡ ተባለው ፡ ቃል ፡ ትርጉም ፡ እሱ
 ም ፡ አሮንን ፡ እንደሚመለከት ፡ አያጠራጥርም ፡ ይህ ፡ የሆነው ፡ ከሙሴ ፡ መጠራት ፡ በ
 ኋላ ፡ ነበር ። ደግሞም ፡ በታሪክ ፡ ምዕራፍ ፡ ቀጥር ፡ ፲፭ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፪፻፵፰ ፡ እን
 ዲህ ፡ አለ ። «አምላኬ ፡ ሆይ ፡ ግብጻዊውን ፡ በመግደሉ የገዛ ፡ ልቤን ፡ በድያለሁ ፡ ይቅርን
 በለን ፡ አለ ፤ እግዚአብሔርም ፡ ይቅር ፡ አለው» ። ከዚህም ፡ ላይ ፡ የሰይጣን ፡ ሥራ ፡ ተባ
 ለ ። ስለ ፡ እነዚህ ፡ ነቢያት ፡ ኃጢአት ፡ የሌላቸው ፡ መሆን ፡ ቀሩዓን ፡ ራሱ ፡ አያውቅላ
 ቸውም ። ነገር ፡ ግን ፡ ጌታችን ፡ በተወሰዳቸው ፡ አንቀጾች ፡ ሁሉ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንደ
 ተጠቀሱት ፡ አንድም ፡ ቃል ፡ የማይገኝ ፡ መሆኑን ፡ ታገኛላችሁ ። ይህም ፡ የሚያስገርም
 ነው ። ይህ ፡ እስላሞች ፡ ስለ ፡ ጌታችን ፡ ያላቸው ፡ አስተያየት ፡ ነው ። አሁን ፡ ቀሩዓን ፡
 ራሱ ፡ ስለ ፡ ሙሐመድ ፡ የሚለውን ፡ እንመልከት ፤ እነዚህም ፡ ቃላት ፡ በእስላሞች ፡ እ
 ምነት ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙ ፡ መሆናቸውን ፡ ማስታወስ ፡ ነው ። እነሱ ፡ ስለ ፡ ሙሐመድ ፡
 ከአምላክ ፡ የተሰጡ ፡ መግለጫዎች ፡ ናቸው ። እነሱም ፡ ሙሐመድ ፡ ስለ ፡ ራሱ ፡ የሕይ
 ወት ፡ ታሪክ ፡ የሰጣቸው ፡ ናቸው ፡ ብለን ፡ እንመልከታቸዋለን ። በጥንቃቄ ፡ ስለ ፡ ብል
 ጭታ ፡ ብርሃን ፡ ምዕራፍ ፡ ፯፫ ፡ ቀጥር ፡ ፯ ፡ ሮድዌል ፡ ገጽ ፡ ፳፯ ፡ አንብብ ፡ ተሳስተህ ፡
 አገኘህ ፡ መራሀም ፡ ይላል ። ይህ ፡ ስለ ፡ ሕይወት ፡ ታሪኩ ፡ ቀራጭ ፡ መግለጫ ፡ ነው ። ቀ
 ላልና ፡ የሚነካም ፡ ነው ። መሳሳት ፡ የሚለው ፡ ቃል ፡ በቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ ከትክክለኛው ፡
 መንገድ ፡ ወጥተዋል ፡ ስለሚባሉት ፡ ሰዎች ፡ የሚጠቀሙበት ፡ መሣርያቸው ፡ ነው ፡ በፋ
 ቲሃም ፡ ውስጥ ፡ ይገኛል ። የተሳሳቱት ፡ ሰዎች ፡ መንገድ ፡ ይላልና ፡ ይህ ፡ ቃል ፡ ክርስቲ
 ያኖችን ፡ የሚመለከት ፡ ነው ። ከዚህ ፡ ላይ ፡ ሙሐመድ ፡ በመጀመሪያ ፡ ዘመኑ ፡ የሀገሩን ፡

ሰዎች፡ እምነት ፡ የተከተለ ፡ ለመሆኑ ፡ በእርግጥ ፡ የማያጠራጥር ፡ ነው ። ስለ ፡ ሙሐመድ ፡ ከተሰጠው ፡ መግለጫ ፡ ጋር ፡ አስተያየው ፡ ሆኖም ፡ አንቀጾ ፡ የሚመለከተው ፡ ከመጠራቱ ፡ በፊት ፡ ስለነበረው ፡ ነው ። ስለ ፡ ሙሐመድ ፡ ምዕራፍ ፡ ቍፍ ፡ ርድዌል ፡ ገጽ ፡ ፫፻፹፱ ፡ ተመልክት ፡ ከዚህ ፡ ላይ ፡ ስለ ፡ ኃጢአት ሆኖ ፡ ስለ ፡ ምዕመናን ፡ ኃጢአት ፡ ይቅርታን ፡ ለምን ፡ ለወንዶችና ፡ ለሴቶችም ፡ ተብሎ ፡ ሙሐመድ ፡ ታዘዘ ። ይህ ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ግልጽ ፡ ነገር ነው ። ሙሐመድ ፡ ስለ ፡ ራሱ ፡ ኃጢአተኛነት ፡ ዘወትር ፡ ያሰበ ፡ ላለመሆኑ ፡ አላምንም ፡ እዚህ ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ አስጊ ፡ ነገር ፡ ኃጢአትን ፡ ለማድረግ ፡ ልዩ ፡ ፈቃድ ፡ አለኝ ፡ ማለቱ ፡ ብቻ ፡ ነው ። ብርቱ ፡ የሆነው ፡ አንቀጽ ፡ በድል ፡ መንሣት ፡ ምዕራፍ ፡ ቍፍ ፡ ፲፱ ፡ ርድዌል ፡ ገጽ ፡ ፬፻፳ ፡ ላይ ፡ የሚገኘው ፡ ነው ። «በእውነቱ ፡ ያላጠራጠረ ፡ ድል ፡ መንሣትን ፡ አድርገንልሃል ። ሁዳይቢያ ፡ ወይም ፡ የመከን ፡ መማረክ ፡ እግዚአብሔር ፡ የቀደሙትንና ፡ የኋለኞቹንም ፡ ኃጢአቶችህን ፡ ይቅር ፡ ለማለቱ ፡ ምልክት ፡ የሆነ ፡» ይላል ። እዚህ ፡ ላይ ፡ ቃሉ ፡ ኃጢአት ፡ ተብሎ ፡ ተተረጎመ ። እሱም ፡ ደካምቢ ፡ የተባለው ፡ ዕውቅ ፡ ቃል ፡ ነው ። አሁን ፡ ወደዘመኑ ፡ መጨረሻ ፡ ግድም ፡ ነበር ። የሆነለትንም ፡ መከናወን ፡ ሁሉ ፡ ከመለኮት ፡ እንደሆነ ፡ ጸጋ ፡ ሞገስ ፡ ስለ ፡ ኃጢአቱም ፡ ይቅርታ ፡ ማግኘት ፡ ማረጋገጫ ፡ አድርጎ ፡ ይቆጥረዋል ። ስላለፈው ፡ የሕይወት ፡ ታሪኩ ፡ የሚመረመር ፡ መስሎ ፡ ይታያል ። ነገር ፡ ግን ፡ ስለ ፡ ሙሐመድ ፡ የፊተኛውና ፡ የኋለኛው ፡ ኃጢአቱ ፡ የሚናገረው ፡ እግዚአብሔር ፡ ነው ። ብለው ፡ ያምናሉ ። ጠቅላላውን ፡ እምነት ፡ በተቀበሉት ፡ አፈ ፡ ታሪክ ፡ ውስጥ ፡ ይህ ፡ መግለጫ ፡ ከንድ ፡ ጊዜ ፡ በላይ ፡ ተጠቅሶ ፡ ይገኛል ። የተፈጥሮ ፡ ትርጉሙም ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ ተያይዞ ፡ ይገኛል ። ኢንድ ፡ ሌላ ፡ አፈ ፡ ታሪክም ፡ አለ ፡ እሱም ፡ ሙሐመድ ፡ ስለ ፡ ኃጢአቱ ፡ ይቅርታን ፡ ለማግኘት ፡ በቀን ፡ ሰባ ፡ ጊዜ ፡ ጸልዮ ፡ ነበር ። የሚል ፡ ነው ። እንዲህ ፡ ላለማድረጉም ፡ የተጠራጠሩ ፡ እንደሆነ ፡ የበክሃሪን ፡ ሣሂ ፡ ሂ ፡ ፩ኛ ፡ ቦሉም ፡ ስለ ፡ እምነት ፡ ምዕራፍ ፡ ያነብሱ ፡ ዘንድ ፡ ንገሯቸው ። የሙሐመድ ፡ የራሱ ፡ ቃላትም ፡ ይገኛሉ ። እነሱም ፡ አምላክ ፡ ሆይ ፤ ኃጢአቶቼን ፡ ይቅር ፡ በል ፤ የተሠወሩትን ፡ ኃጢአቶቼንና ፡ ግልጽ ፡ የሆኑትንም ፡ ኃጢአቶቼን ፤ የምሕረትህንም ፡ በር ፡ ክፈትልኝ ፡» የሚል ፡ ናቸው ። እስላሞች ፡ ግን ፡ ኃጢአት ፡ የሌለበት ፡ መሆኑን ፡ ከማመን ፡ ርቀዋል ። የመጀመሪያዎቹ ፡ ኃጢአቶችና ፡ የኋለኛው ፡ ጊዜ ፡ ኃጢአቱም ፡ ምን ፡ እንደነበረ ፡ ይነግሯቸዋል ። ቍፍ ፡ ቍፍ ፡ ግን ፡ ኃጢአቶች ፡ ይላል ። ነገር ፡ ግን ፡ በአሁኑ ፡ ዘመን ፡ የክርክሩ ፡ ተጫኝነት ፡ ስለሚሰማቸው ፡ ኃጢአት ፡ ማለት ፡ በዓረቢኛ ፡ ሙሐመድን ፡ እንደሚመለከተው ፡ መጠን ፡ ኃጢአት ፡ አይደለም ፡ እስከ ፡ ማለት ፡ ደርሰዋል ። ይስማሙ በታልም ፡ ስለ ፡ ይቅርታም ፤ ይቅርታ ፡ አይደለም ፡ ስለሚሉ ፡ ይህ ፡ ዋና ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ማስረጃ ፡ ነውና ፡ የክርክራችን ፡ ተጫኝነት ፡ ይሰማቸዋል ። ይፈራታልም ። ተማሪዎቻችንም ፡ በማናቸውም ፡ አጋጣሚ ፡ ሁሉ ፡ እንዲጠቀሙበት ፡ እመክራቸዋለሁ ።

፩ኛ ፡ ክፍል ።

ሙሐመድ ፡ ከክርስቶስ ፡ ይበልጣል ፡ በማለት ፡ እስላሞች ፡ ስለሚያምኑት ፡ እምነትና ፡ በክርስቲያኖችም ፡ ዘንድ ፡ በነቢያትና ፡ በወልደ ፡ አብ ፡ መካከል ፡ ስላለው ፡ መሠረተ ፡ አስተያየት ፡ የተሰጠ ፡ መልስ ።

ቍፍ ፡ ስለ ፡ አስገራሚው ፡ አዳምና ፡ እስማኤል ፡ በነቢይነት ፡ መጠራት ። ፪ኛ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ በደንበኛ ፡ ተራ ፡ አቀማመጥ ፡ ሳይሆን ፡ ተዘበራርቆ ፡ በመገኘቱ ፡ ስለ ፡ ይስሐቅና ፡ እስማኤል ፡ ልዩ ፡ አስተያየት ፡ አቀርባለሁ ። እስማኤል ፡ የመጨረሻው ፡ ታላቅ ፡ ነቢይ ፡ ቅድመ ፡ አያት ፡ ነው ፡ ማለትን ፡ ያመኑ ፡ ከሆነ ፡ ስለምን ፡ ይስሐቅ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ብቻውን ፡ ተወሳ ?

፫ኛ ፡ በእነሱ ፡ መካከል ፡ ምንም ፡ ልዩነት ፡ አናደርግም ፡ ተብሎ ፡ በመደጋገም ፡ መግለጫ ፡ ተሰጥቷል ። እዚህ ፡ ላይ ፡ «ምንም ፡ ልዩነት ፡ አናደርግም ፡ የሚለውን ፡ ዓረፍተ

ነገር ፡ ልንገነዘበው ፡ ይገባናል ። እዚህ ፡ ላይ ፡ ክርስቲያኖች ፡ ስለ ፡ ጌታችን ፡ ታላቅነት ፡ ምርጫቸውን ፡ የሚመለከት ፡ ነው ። ስለ ፡ ሙሐመድ ፡ ወደ ፡ ሰማይ ፡ ዕርገት ፡ አንድ ፡ «ሚራጂ» ፡ የተባለ ፡ አፈ ፡ ታሪክ ፡ አለ ። በቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ አይገኝም ። ቀሩዓን ፡ ግን ፡ ሌሊት ፡ ወደ ፡ ራቀው ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወደ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ሄደ ፡ ነበር ፡ ይላል ። ነገር ፡ ግን ፡ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ላይ ፡ የነበረው ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ፈርሶ ፡ ነበር ። ሆኖም ፡ ይህ ፡ ልብ ፡ ወለድ ፡ ታሪክ ፡ ወግ ፡ ነው ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ታላቅ ፡ ልዩነት ፡ ስለ ፡ መደረጉ ፡ እናገኛለን ። ተራ ፡ አቀማመጡም ፡ እንደሚከተለው ፡ ይለያያል ፡ ወደ ፡ ሰማይ ፡ እንዳረገ ፡ ሙሐመድ ፡ አዳምን ፡ በመጀመሪያው ፡ ሰማይ ፡ አገኘው ፤ ጌታችንንና ፡ መጥምቁ ፡ ዮሐንስን ፡ በሁለተኛው ፡ ሰማይ ፡ አገኛቸው ። ከዚያም ፡ ቀጥሎ ፡ አርንን ፤ የሴፍን ፤ ሄኖክን ፡ ሙሴንና ፡ አብርሃምን ፡ አገኘ ። ሁሉንም ፡ ካለፋቸው ፡ በኋላ ፡ ግን ፡ ሙሐመድ ፡ ወደ ፡ ሬት ፡ ሄደ ፡ ይላል ። እነሆ ፡ እዚህ ፡ ላይ ፡ ታላቅ ፡ ልዩነትን ፡ እናገኛለን ። ይህ ፡ ልብ ፡ ወለድ ፡ አፈ ፡ ታሪክም ፡ እስላሞች ፡ የክርስቲያኖችን ፡ ክርክር ፡ ለመቃወም ፡ የፈጠሩት ፡ ዘዴ ፡ ይመስለኛል ። ስለ ፡ ሄኖክ ፡ ማረግና ፡ ስለ ፡ ሙሴ ፡ አቀባበር ፤ ስለ ፡ ኤልያስ ፡ ወደ ፡ ሰማይ ፡ መነጠቅና ፡ ስለ ፡ ጌታችንም ፡ ዕርገት ፡ ለማስመሰል ፡ ነበር ። በቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ በነቢይና ፡ በነቢይ ፡ መካከል ፡ ምንም ፡ ልዩነት ፡ የለም ፡ ሲል ፡ የሚያስረዳው ፡ ግልጽ ፡ አነጋገር ፡ ስለ ፡ ሙሐመድ ፡ ዕርገት ፡ «ሚራጂ» ፤ የተሰጠው ፡ መግለጫ ፡ ግልጽ ፡ መቃወም ፡ ነው ። አሁን ፡ በእርግጥ ፡ በነቢይና ፡ በነቢይ ፡ መካከል ፡ ስላለው ፡ ጥያቄ ፡ ልዩነት ፡ ሳይሆን ፡ በነቢያትና ፡ በጌታቸው ፡ መካከል ፡ ያለውን ፡ ልዩነት ፡ ለተማሪዎች ፡ ለማስረዳት ፡ ቀላል ፡ ነው ። ጉዳዩም ፡ በጣም ፡ አስረጂ ፡ ነው ። በቀላሉም ፡ ሊሰጥ ፡ ይቻላል ። እንዲህም ፡ ሊሆን ፡ የሚችለው ፡ መለኮት ፡ ሥጋን ፡ ለብሶ ፡ በምድር ፡ ላይ ፡ በነበረ ፡ ጊዜ ፡ በተናገራቸው ፡ ቤራሱ ፡ ቃላትና ፡ ወይም ፡ በሕይወተ ፡ ሥጋ ፡ በነበረበት ፡ ጊዜ ፡ ስለ ፡ ሆኑት ነገሮች ፡ በመጥቀስ ፡ ነው ።

፩ኛ ፡ ሰሎሞን ፤ የናስ ፤ ሙሴ ፤ ኤልያስ ፤ አብርሃም ፤ መጥምቁ ፡ ዮሐንስ ፡ ሁሉም ፡ በቀሩዓንና ፡ በወንጌል ፡ ውስጥ ፡ ይወሳሉ ። በቀሩዓን ፡ ውስጥ ፡ ከጌታችን ፡ ጋር ፡ በእኩልነት ፡ ይወሳሉ ። አሁን ፡ የወንጌልን ፡ ምስክርነት ፡ ተመልከቱ ፤ ስለ ፡ ሰሎሞን ፡ ከሰሎሞን ፡ የሚበልጥ ፡ እዚህ ፡ አለ ፡ ? ስለ ፡ ሙሴና ፡ ኤልያስ ፡ ጌታችን ፡ በተለወጠበት ፡ ተራራ ፡ ላይ ፡ ስለሆነው ፡ ታላቅ ፡ መግለጫና ፡ ከሰማያዊው ፡ ድምጽ ፡ ጋር ፡ አመዘገቡት ። ስለ ፡ አብርሃም ፡ «ከአብርሃም ፡ በፊት ፡ እኔ ፡ ነበርኩ» ። ስለ ፡ መጥምቁ ፡ ዮሐንስ ፡ «አሪትና ፡ ነቢያት ፡ እስከ ፡ ዮሐንስ ፡ ድረስ ፡ ነበሩ» ። ከነቢይ ፡ የሚበልጥ ፡ ስለምን ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ከሁሉ ፡ ያነሰ ፡ ነው ፡ ከነቢይ ፡ በላይ ፡ ከሆነው ፡ ጋር ፡ ይተካከል ፡ ዘንድ ፡ አይችልም ። ከዚህ ፡ ሌላ ፡ መጥምቁ ፡ ዮሐንስ ፡ አጎንብሶ ፡ የጌታችንን ፡ ጫማ ፡ ማወሪያ ፡ ይፈታ ፡ ዘንድ ፡ እንኳን ፡ የማይገባው ፡ መሆኑን ፡ ራሱ ፡ አረጋግጧል ። ጌታችንም ፡ ሥርዓተ ፡ ጥምቀትን ፡ በፈጸመበት ፡ ጊዜ ፡ እንደዚሁ ፡ ያለ ፡ መግለጫ ፡ ሰጥቶአል ። ከሰማይም ፡ የሆነ ፡ ድምጽ ፡ ይኸንኑ ፡ አጽድቆታል ። ለመጨረሻም ፡ በዕብራውያን ፡ መልእክት ፡ የተሰጠውን ፡ ጥቅስ ፡ «እግዚአብሔር ፡ አስቀድሞ ፡ በብዙ ፡ ነገር ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ግድነትም ፡ ለአባቶቻችን ፡ በነቢያት ፡ አፍ ፡ ከተናገረ ፡ በኋላ ፡ እርሱ ፡ በዚህ ፡ በኋለኛው ፡ ዘመን ፡ በልጁ ፡ ነገረን ፡ ሁሉን ፡ ወራሽ ፡ በአደረገው ፡ ዓለሙንም ፡ በእርሱ ፡ የፈጠረ» የሚለውን ፡ ጥቅስ ፡ ዕብራ ፡ ምዕ ፡ ፩ ፡ ቀጥ ፡ ፩ ፡ ፪ ፡ ጥቅሱላቸው ፡ ስለ ፡ ነቢያት ፡ ይነግሩን ፡ ዘንድ ፡ የማይጠቅም ፡ መሆኑን ፡ እስላሞች ፡ እንዲረዱ ፡ ለማድረግ ፡ መሞከር ፡ ይገባችኋል ። ከእግዚአብሔር ፡ ቅዱሳን ፡ ጋር ፡ እናከብራቸዋለን ። ከእነሱም ፡ ጋር ፡ የነበረው ፡ ቃል ፡ በከፊልና ፡ በሚገባ ፡ ሥጋ ፡ ሆነ ፡ ከብሩንም ፡ አየነ ፡ የአንዱን ፡ የእግዚአብሔርን ፡ ልጅ ፡ ክብር ፡ ጸጋና ፡ እውነትን ፡ የተመላ ፡ አንድ ፡ ልዩነትን ፡ እናደርጋለን ። በነቢይና ፡ በነቢይ ፡ መካከል ፡ አይደለም ፡ በአገልጋይና ፡ በወልድ ፡ መካከል ፡ እንጂ ።

ስለ ፡ ሸኸ ፡ ዘክርያስ ።

እስልምና ፡ ሰይፈ ፡ ነበልባል ፡ ዘምድረ ፡ በዳ ።

ስለ ፡ አረቦች ፡ መሠረተ ፡ እምነት ።

ስለ ፡ ከብት ፡ እረኛው ፡ ነጋዴው ፡ መሆን ።

« ነጋዴው ፡ ነቢይ ፡ መሆን ።

« ትግሉ ፡ ዓመታት ።

« ነቢይ ፡ ገዢ ፡ መሆን ።

« መካ ፡ ከተማ ፡ መያዝ ፡ (መሸነፍ) ።

የነቢይ ፡ የመጨረሻው ፡ ቃላት ።

ስለ ፡ ተአምራትና ፡ አስገራሚ ፡ ነገሮች ።

« እስልምና ፡ መስፋፋትና ፡ እድገት ።

አረማውያን ፡ ዓረቦች ፡ በጣዖታቱ ፡ የነበራቸው ፡ እምነት ።

ጌታችን ፡ በድንግልና ፡ ስለ ፡ መወለዱ ።

ስለ ፡ መጽሐፍ ፡ ቅዱስ ፡ አመጣጥ ።

« ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኃይል ።

« አንድ ፡ መድኃን ፡ ወደዚህ ፡ ዓለም ፡ መመጣት ።

« ሁሉን ፡ ፈጣሪና ፡ ፍጥረት ።

« እግዚአብሔር ፡ በሕርይና ፡ ሥልጣን ።

« መንፈስ ፡ ቅዱስና ፡ ሥራው ።

« መንፈሳዊ ፡ ክፍተቶች ።

« እግዚአብሔር ፡ ፍቅር ።

የእግዚአብሔርን ፡ ብርሃን ፡ ችላ ፡ በማለት ፡ ስላለው ፡ ሥጋት ።

የሙሐመድ ፡ ሐረግ ፡ ትውልድ ።

ስለ ፡ ሐረግ ፡ ትውልድ ፡ አስተያየት ።

« ዓረቦች ፡ መሠረተ ፡ እምነት ፡ ሀሳቦችና ፡ መሐመድም ፡ ከዓረቦች ፡ ጋር ፡ ስለነበረው ፡ ግንኙነት ።

ስለ ፡ ሙሐመድ ፡ እርምጃ ፡ አንዳንድ ፡ ዋና ፡ ዋና ፡ ነገሮች ፡ የተፈጸሙበት ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ።

ስለ ፡ ሙሐመድ ፡ ሚስቶች ፡ ብዛትና ፡ ዝርዝር ።

በመሐመድ ፡ ግልጽ ፡ ትእዛዝና ፡ አሳሳቢነት ፡ በእጅ ፡ አዙር ፡ በተቃዋሚዎቹ ፡ ላይ ፡ ስለተፈጸሙት ፡ የነፍሳት ፡ ማጥፋት ፡ ወንጀሎች ።

ሙሐመድ ፡ ኃጢአት ፡ የሌለበት ፡ ሰው ፡ ነው ፡ ስለሚሉት ፡ እምነት ።

ስለ ፡ ሙሐመድ ፡ የሕይወት ፡ ታሪክ ፡ አጭር ፡ መግለጫ ።

« ቊርአን ፡ የመግቢያ ፡ አስተያየት ።

ቊርአን ፡ የመለኮት ፡ ኃይል ፡ እንጂ ፡ ፍጡር ፡ አልጻፈውም ፡ ስለመባሉ ።

ቊርአን ፡ የሙሐመድ ፡ የሕይወት ፡ ታሪኩ ፡ መግለጫ ፡ ስለመሆኑ ።

ስለ ፡ ቊርአን ፡ አመጣጥ ።

ስለ ፡ ክርስትና ፡ በቊርአን ፡ የተመለከቱት ፡ አንቀጾች ።

ከክርስቲያን ፡ እምነት ፡ ስለተገደፉት ፡ ዋና ፡ ዋና ፡ ነገሮች ።

ስለ ፡ ሙሐመዳውያን ፡ መሠረተ ፡ እምነት ።

« ዋና ፡ እምነት ፡ ክፍሎች ።

« እምነት ፡ ጉዳይ ፡ የሙሐመዳውያን ፡ እምነት ።

« እግዚአብሔር ፡ አንድነት ፡ የመጀመሪያው ፡ የእምነት ፡ ክፍል ።

፲፩ ፡
፲፲ ፡
፲፩ ፡
፲፮ ፡
፲፯ ፡
፲፰ ፡
፳ ፡
፳፪ ፡
፳፫ ፡
፳፬ ፡
፳፭ ፡
፳፮ ፡
፳፯ ፡
፳፰ ፡
፴ ፡
፴፪ ፡
፴፫ ፡
፴፬ ፡
፴፭ ፡
፴፮ ፡
፴፯ ፡
፴፰ ፡
፶፩ ፡
፶፪ ፡
፶፫ ፡
፶፬ ፡
፶፭ ፡
፶፮ ፡
፶፯ ፡
፶፰ ፡
፶፯ ፡
፷ ፡
፷፩ ፡
፷፪ ፡
፷፫ ፡
፷፬ ፡
፷፭ ፡
፷፮ ፡
፷፯ ፡
፷፰ ፡

« ትምሕርቱ ፡ መስፋፋት ።	፪፪ ፡
« መላእክት ።	፪፮ ፡
« ቅዱሳት ፡ መጻሕፍት ።	፪፯ ፡
« ነቢያት ።	፪፲ ፡
የመሐመዳውያን ፡ እምነት ፡ ስለ ፡ ዓለም ፡ ፍጻሜ ።	፪፲፪ ፡
ስለ ፡ ገነትና ፡ ኹረል ፡ ዓይን ።	፪፲፮ ፡
ማናቸውም ፡ ነገር ፡ አስቀድሞ ፡ የተደነገገ ፡ ስለ ፡ መሆኑ ።	፪፲፰ ፡
ስለ ፡ የሃይማኖት ፡ መሪነት ፡ ያላቸው ፡ እምነት ።	፪፳፪ ፡
« የእስላም ፡ ሃይማኖታዊ ፡ አፈጻጸም ፡ ጉዳይ ፡ ስለ ፡ ጸሎትና ፡ መጻዳት ።	፪፳፫ ፡
« ዕለተ ፡ ዓርብ ፡ ስብከት ።	፪፳፱ ፡
« በዓላት ።	፪፴ ፡
« መቃብር ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ አፈጻጸም ።	፪፴፩ ፡
« ምጽዋት ።	፪፴፪ ፡
ጸም ።	፪፴፫ ፡
« መንፈሳዊ ፡ ሹመት ፡ (አል ፡ ሐጅ ።)	፪፴፬ ፡
« ቅዱስ ፡ ጦርነት ፡ (ጅሐድ ።)	፪፴፯ ፡
« ምርኮና ፡ ክሀደት ፡ ደንብ ።	፪፴፰ ፡
« ሰው ፡ ግንኙነት ፡ ሕግ ፡ መምሪያ ፡ ደንቦች ።	፪፴፱ ፡
« ባርነት ።	፪፵፩ ፡
፩ኛ ፡ ክፍል ፡ ለመሐመዳውያን ፡ ክርክር ፡ መልስ ።	፪፵፪ ፡
ቀዳሚያ ፡ ወንጌልን ፡ ሽሮታል ፡ ስለሚሉት ፡ መልስ ።	፪፵፮ ፡
በቀዳሚያ ፡ ውስጥ ፡ አይሁድ ፡ ጌታችንን ፡ አልሰቀሉትም ፡ ለሚሉት ፡ መልስ ።	፪፵፶ ፡
በወንጌል ፡ ስለ ፡ ጌታችን ፡ ትንሣኤ ፡ ግልጽ ፡ ስለሆነው ፡ ክሀደት ፡ መልስ ።	፪፵፯ ፡
የመሐመዳውያን ፡ እምነት ፡ ስለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ።	፪፵፱ ፡
ስለ ፡ ጌታችን ፡ መለኮታዊ ፡ ወልደ ፡ አብነት ፡ ለመሐመዳውያ ፡ ክሀደት ፡ መልስ ።	፪፶ ፡
ክርስቶስ ፡ ኃጢአት ፡ የሌለበት ፡ ስለመሆኑና ፡ ስለ ፡ ሌሎች ፡ ነቢያት ፡ ኃጢአተኛነት ።	፪፶፫ ፡
መሐመድ ፡ ከክርስቶስ ፡ የበልጣል ፡ ለሚሉት ፡ እምነታቸው ፡ መልስ ።	፪፶፭ ፡

ማረጫያ ።

ተራ፡ቀሩ፡	ግድፈት፡	ገጽ፡	መሥመር፡	እርም፡
አ	ቁስ፡ ጉድፍሬይ፡	አ	ዩ	ቁስ፡ ጉድፍሬይ፡
ዳ	ጠፀ፡ ጁ - ፀ	ጳ	ደ	መዝ፡ ጠፀ፡ ጁ - ፀ፡
ደ	ስር፡ ታዛ፡	ጳዩ	ዳ	ታዛ፡ ስር፡
ፀ	በምሕረተኛውና፡	ጳደ	ዳዩ	በመሐሪውና፡
ጳ	በማስገባት፡	ጳጳ	ዳፍ	ለማስገባት፡
ጁ	በሩጎሩሁ፡	ጳጴ	ዳዘ	በርጎሩጎ፡
ጁ	“ሚሰማም”፡፡	ዳደ	ዳ	“የሚሰማም”
ጳ	እ.ጥ፡ አ - እአ	ዳደ	ዳ	ዩ፡ እ.ጥ፡ አ፡ እአ፡
ዳ	ጢሞ፡ ሃ - ጳ	ዳደ	ዳዩ	ፊል፡ ዩ፡ ጳ - እአ፡
ደ	ዘፀ፡ ጁ፡ ዩ	ዳዩ	ዳ	ዘዳ፡ ጁ፡ ዩ፡
እ	ይመላኩባት፡	ዳዩ	ዳጁ	ይመለኩባት፡
እአ	ሐኒፋን፡	ዳዩ	ደ	(የሐኒፋን፡)
እደ	ምሙሐመድ፡	ዳ	ዳደ	ምሙሐመድ፡
እፀ	ብንነግር፡	ዳዩ	ዳ	ብንነግር፡
እጳ	ነገር፡ እንደ፡	ዳዩ	ዳ	ነገር፡ ግን፡ እንደ፡
እጴ	በወደረ፡ኖሮ፡	ዳዩ	ዳዩ	በወረደ፡ኖሮ፡
እጵ	ዕብ፡ ጳ - አ	ዳዩ	ዳዩ	ዕብ፡ አ - ጳ
እፈ	እንከን፡ የሌለባት፡ ጥራት፡	ዳዩ	ዳ	እንከን፡ የሌለባት፡ ጥራት፡

ማሳሰቢያ፡

አኛ፡ በገጽ፡ ፳፫፡ ስለ፡ ቃለ፡ እግዚአብሔር፡ ኃይል፡ የሚለው፡ ስሕተት፡ ስለሆነ፡ ስለ፡ እንደ፡ መድኅን፡ ወደዚህ፡ ዓለም፡ መምጣት፡ ማለት፡ ነው።

ደኛ፡ በገጽ፡ ፻፯፡ አርእስቱ፡ ስለ፡ ትምህርቱ፡ መስፋፋት፡ የሚለውን፡ ስለ፡ መላእክት፡ ብሎ፡ ማንበብ፡ ነው።

ደኛ፡ በገጽ፡ ፻፲፮፡ ስለ፡ ቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ የሚለው፡ ስለ፡ ነቢያት፡ ነው።